

Zozi Crizi -le 'w₁ 'nɔnnɔn nɛn Zan -a crɛn -tɛ

Wei nɛn e 'belid₁ -nɔan "min le bɛ, Zozi Crizi nɛn

¹ Fe pɛenɔn drɛd₁ pou sianan "bɛ, te min nɛn waa laabo wei bɛ e ya. Wei 'bɔ a Bali va, εn e ya Bali -a.

² -A pou sianan "bɛ te e ya Bali va.

³ Bali ciila "va εn e fe pɛenɔn drɛ. Fɛ -tv 'ka 'e drɛd₁, te -yɛɛ "cɛɛ drɛ d₁.

⁴ -A va nɛn 'belid₁ 'si. 'Belid₁ zɪɛ, 'tɛ 'san nɛn e 'trɛdanɔn 'man dra 'wein bɛ -nyrɛn.

⁵ 'Tɛ zɪɛ -a -san -sɛn klun va, εn klun 'ka -tɔlɛ -a 'lɛ d₁.

⁶ Bali min -tv 'pa 'sia, -a 'tɔ nɛn Zan.

⁷ E -ta 'nan -e 'e 'tɛ 'san -le 'w₁ v₁ minnun lɛ, 'dʊ -e minnun 'o man, -e 'o yi -tɛra "da.

⁸ Zan 'bɔ "cɛɛ 'tɛ 'san zɪɛ -a -nɔan "d₁, 'pian e -ta 'nan -e 'e 'tɛ 'san -le 'w₁ v₁ minnun lɛ.

⁹ Min nɛn waa laabo wei bɛ, -yɛɛ c₁ 'tɛ 'san tıglı 'a, εn -yɛɛ 'ta 'trɛdanɔn pɛenɔn 'man drɛlɛ 'wein.

¹⁰ Bali ciila "va εn e fe pɛenɔn drɛ. 'Pian z₁ e -ta 'trɛda bɛ, minnun 'ka -a 'silea min -a d₁.

¹¹ E -ta 'yee 'trɛda, εn -yee minnun 'ka -a 'kunlɛ 'o 'pɛ "fli "a d₁.

¹² 'Pian min -mienun -a 'kun 'o 'pɛ "fli "a, εn o yi -tɛra "da. Minnun zɪɛ yaa -si -nɔn -włɛ -e 'o drɛ Bali -le 'nɛnnun -a.

¹³ Wa'a drɛlɛ Bali -le 'nɛnnun -a "le z₁ min 'nɛn -yaa 'e 'pɔn -ji bɛ -yee 'w₁ 'zv d₁. εn min "cɛɛ o drɛ Bali -le 'nɛnnun -a d₁. 'Pian Bali 'bɔ 'bɛ o drɛ 'yee 'nɛnnun -a.

14 Wei zιε, e drε blamin -a, εn e -ta -nyεnlεa 'kv 'va. Kv -yee -dan ci 'yi, -dan zιε e ya -kaa "tι Bali -le 'nen 'towlı "le vε -a. E ya 'e fadı "yi "a, εn zι Bali cι bε, yaa kɔɔn 'kvε 'e tıglı da.

15 Yi -tv da nεn Zan -yee 'wι vιdι 'sia minnun lε. 'E wei wluan 'pleble, εn yaa 'vι 'nan: «Min nεn an -yee 'wι 'vι 'e 'cεn bε -nyrεn "bε. Maan 'vι 'nan, e -fɔla "da 'an -sru e -taa. -A -dan "mlian 'an da, kɔɔ e ya 'li 'e 'cεn.»

16 "Yi "nεn -yrɔ "bε e -cee "nɔn. Yi -tvdu pεenɔn man te e "yi zιε -a -sean "da -cεe.

17 Bali ciila Moizi -va, εn e -pei -tɔ -cεe. 'Pian Zozi 'bε 'ta Bali -le "yi "a, εn zι Bali cι bε -yεe kɔɔn -cεe 'e tıglı da.

18 Min -tv 'ka tian Bali yıle dι. 'Pian Bali -le 'nεn -towlı "nεn e ya Bali -a, εn e ya 'e 'cεn -kaa "tι Bali "srɔn "bε, zι Bali 'bɔ cι bε -yεe kɔɔn -cεe.

Zan 'yee 'nyranman -ci 'vι minnun lε

(Mt 3.1-12; Mk 1.1-8; Lk 3.1-18)

19 Yi -tv da, Zuif 'nɔn 'tanɔn nεn Zeruzalem bε, o Bali -pannɔn 'lee Levi kludanɔn -mienun 'pa 'sia Zan -va. Levi kludanɔn 'bɔ bε, -wεe nyranman "paa Bali -pan 'kuin. O o 'pa 'sia 'nan 'o laabu Zan -lɔ 'nan: «-Tι nεn 'yia?» 'Wι nεn Zan -a 'vι minnun zιε -wlε "bε -nyrεn 'gu.

20 Ya'a 'wι 'tv yoøle o man dι, yaa 'vι -wlε -gbaa 'nan: «An 'ka Crizi nεn Bali -a 'si "va -e 'e minnun 'si 'wι 'ji bε -a dι.»

21 Tɔɔn εn waa laabu -yrɔ 'nan: «'Lɔɔ -tι nεn 'yia "men, Bali 'lewei vιzan -dan nεn waa laabo Eli bε, -nyrεn 'yia?»

Εn Zan "e 'nan: «Eli "cεe 'maan dι.»

En waa laabv -yrø "nyian 'nan: «Bali 'lewei vızan nен o -yee 'wı 'vı bε, -nyrən 'yia?»

En e 'nan: «-Cεjε.»

²² En waa laabv -yrø 'nan: «'Løo, -tı nен 'yia -kpø? I vı 'kvε, 'dv -e 'kv -køla 'kv 'wı 'tv yı, -e 'kv vı minnun nен o 'kv 'pa 'sia bε -wlε. -Mε "wı nен i -kølaman -e 'i vı 'i 'fli man?»

²³ Tøon εn Zan "e 'nan -wlε 'nan: «Mεen cı min nен Bali 'lewei vızan Ezai -a 'vı 'li bε -a. Yaa 'vı 'nan: «Min -tv wei 'bε "we "bui "da, -a san -a ve 'nan: 'Ka Minsan -le -si ta drε!» »

²⁴ Minnun nен o o 'pa 'sia Zan -va bε Farizen 'nøn a o va.

²⁵ En waa laabv -yrø nan: «Crizi "cεε 'yia dı, εn Eli "cεε yia dı, εn Bali 'lewei vızan nен o -yee 'wı 'vı bε -njεe 'yia dı. -Mε "le "wεan nен i min -batize dra "mεn?»

²⁶ Zan "e 'nan -wlε 'nan: «'An 'bø, "an "min -batize dra 'yi 'a, 'pian 'ka yei "bε, min -tv a -nan, ka'a tøa dı.

²⁷ E -føla "da. An 'ka -yee -manwua "tun "da baa "fluzan -a dı.»

²⁸ 'Wı pεenøn zıε e drε 'fla nен waa laabo Betani bε -a da. 'Fla zıε e ya 'yi nен waa laabo Zudan bε -a -sru, fe zıε -a -nan nен Zan minnun -batize drε.

²⁹ -A ta tv cεen, zı Zan -a 'yi 'nan Zozi a -tan'an 'e 'va zia bε, εn e 'nan: «"Ka 'yio, Bali -le 'bla 'a. -A 'bø nен Bali -a -nøn 'nan -e 'e 'trødanøn 'le 'wı 'wlidi pεenøn "nøn wı yı, -e -wee 'wı 'wlidi 'e 'fui.

³⁰ Min nен, an -yee 'wı 'vı 'e 'cεn bε, -nyrən "bε. Maan 'vı 'nan e -føla "da e -taa, -a -dan "mlian 'an da, koo e ya -nan 'li 'e 'cεn.

³¹ Tv nен an 'wı zıε -a ve bε te ma'an min 'bø 'tøa dı, 'pian an minnun -batize drεdı 'sia 'nan -e Izrael 'nøn 'o min zıε -a -tø.»

32 'Wi nen Zan -a -nan 'yi, en yaa 'vi minnun le be, -nyren 'gv: «An Bali lei 'saun 'yi 'sinan laji, e soɔ̄n "da "le -plablo -zv, en e -fv "va.

33 Tu nen an 'wi zie -a ve be te ma'an min 'bo 'toa di, 'pian Bali nen e 'nan 'an 'ta min -batize dre 'yi 'a be, -yee 'vi 'men 'nan: «Min nen 'i Bali lei ye -e 'e -soɔ̄n "da -e 'e 'fv "va "be, -yee Bali lei 'saun -noan "min le.»

34 Maan -nan 'yi, en maan 'vi 'wein 'nan, min 'labe Bali -pi nen.»

Zozi -srunən tedə

35 -A ta tu ceen, te Zan 'lee 'e -srunən "fli 'be cı fe zie -a -nan,

36 en zi e Zozi 'yi te e ya ciünan be, en e 'nan: «"Ka 'yi Bali -le 'bla be, -nyren "be.»

37 -A -srunən "fli "be, o 'wi zie -a 'man, toan en o soɔ̄nla Zozi -sru.

38 Zozi 'e 'man lila, zi yaa 'yi 'nan Zan -srunən be o soɔ̄nla 'e -sru "be, en yaa laabv -wlo 'nan: «-Me "nen kaa -weeman?»

O 'nan -yre 'nan: «Rabi, 'yie "konnen "a nyin zia?» Rabi -ci nen 'nan Bali -le 'wi "paazan.

39 En Zozi "e -wle 'nan: «'Ka 'ta -e 'ka -nan yi!»

O soɔ̄nla -a -sru, en waa -nyrannan 'yi. Yi zie -a da be, o -fv -a "srən. 'Wi peenən zie e dre te yide "ta -pliman "tra.

40 Min "fli "nen o Zan wei 'man en o soɔ̄nla Zozi -sru "be, Simon Pieri "bvi Andre nen -a -tu -a.

41 Andre zie, min tedə nen e -kv "va "be, -a 'bo "bvi Simon nen. En e -yre 'nan: «Kv min nen e cı Crizi -a be -a 'yi.» Crizi -ci nen 'nan min nen Bali -a 'si "va.

42 En e -kv Simon -a Zozi le.

Zozi -a -nanjeen tein en e 'nan -yre 'nan: «Zan -pi Simon nen 'yia, o -taa 'i laabule Keva.» Keva 'bo nen waa ve "nyian Pieri.

Zozi Filipu 'lee Natanael laabu 'nan 'o -səənla 'e -sru

⁴³ 'Be 'ta tu ceeen, en Zozi a "vale 'e 'ko Galile 'leglon 'ji, -a -nan nən e 'bo Filipu man en e 'nan -yre 'nan: «'I -səənla 'an -sru.»

⁴⁴ Filipu zιε, Bezaida nən Andre 'lee Pieri fla -a bε, -a -nan min nən.

⁴⁵ Filipu 'bo min -tu nən waa laabo Natanael bε -a man, en e 'nan -yre 'nan: «Min nən -yee 'wι ci 'e 'cren -tedi Moizi -le -pei 'fluba 'lee Bali 'lewe i vinoen 'le 'fluba 'ji bε, kva 'yi. Nazareti min Zozi nən Zozefu -pi -a bε, -nyren.»

⁴⁶ En Natanael -a laabu -yre 'nan: «Fe 'kpa -kolaman -e 'e bəla 'fla nən waa laabo Nazareti bε -a da?»

-A -nan nən Filipu "e -yre 'nan: «'I 'ta -e 'i yi 'i 'bo 'a.»

⁴⁷ Zi Zozi Natanael 'yi 'tanan 'e 'va bε, en yaa 'vi 'nan: «Cee Izrael min tigli nən 'e 'wι tigli ve bε, -nyren "be.»

⁴⁸ En Natanael -a laabu -yre 'nan: «Nyin zia nən yian -təa?»

Zozi "e -yre 'nan: «Te i ya 'i -nyrandi Fijie yiba 'wlu -e Filipu 'e 'i laabu bε, te mein 'yi 'va.»

⁴⁹ -A -nan nən Natanael "e 'nan -yre 'nan: «Bali -le 'wι "paazan, Bali -pi nən 'yia, yiε ci Izrael 'nən 'le mingənnən -a.»

⁵⁰ Zozi -a laabu -yre 'nan: «Maan 'vi 'yiε 'nan mein 'yi Fijie yiba 'wlu 'le "wəan nən i yi -tera 'an da? I -taa 'wι -dandan -nan yile e -ciala 'wι 'labe 'be da.»

⁵¹ En Zozi -a 'vi "nyian 'nan: «Maan ve 'cee 'wι tigli 'a 'nan, ka -taa labli yile 'e 'le 'sudi -e 'ka Bali -le 'pasianən yi, te o -ko laji, en te o "sia laji -e 'o -səən 'an Blamin -pi da.»

2

Zozi -yee 'pleble 'ci kœn minnun le 'e tœde

¹ Yi yaaga "bε -sru, εn lι 'pa "fεdi drεdι 'bɔ 'fla nεn waa laabo Kanan bε -a da, Galile 'leglən 'ji. Zozi "bv "a "fεdi zιε -a da,

² εn o Zozi 'lee 'e -srunən laabv "nyian "fεdi 'bɔ da.

³ Zι -wεn -nyan bε, εn Zozi "bv "e 'nan Zozi le 'nan: «-Wεn -nyan -wlɔ.»

⁴ Zozi "e 'nan -yrε 'nan: «Manmi, -mε "le "wεan nεn i -tɔa 'wι zιε 'bε 'ji, 'men tv 'ka tian bεlε dι.»

⁵ -A -nan nεn Zozi "bv "e 'nan minnun nεn o ci fεnun -plinan bε -wlε 'nan: «'Wι pεenən nεn yaa 've 'cεε bε, 'ka drela "da.»

⁶ 'Yi 'tɔbɔ nεn 'e drεdι -kɔlε -a bε, -a 'shεedv a fe 'bɔ zιε -a -nan. 'Yi 'tɔbɔ zιε -a -ji nεn Zuif 'nən 'o 'cεin 'lee 'o 'pε -man "foe yi "sia -e 'o 'fli drε 'saun Bali 'lε. -A -tv -kɔlaman e 'yi "siala "tugu -yaa tv.

⁷ εn Zozi "e 'nan minnun nεn o ci fεnun -plinan bε -wlε 'nan: «'Ka 'pənun 'labε o fa 'yi 'a!» O -pənun zιε -a 'fa, e -sran "man.

⁸ -A -nan nεn Zozi "e 'nan -wlε 'nan: «'Ka 'yi 'gvε -a 'kolu "tiennən -e 'ka 'kv -a min nεn 'e yιε -tɔa "fedi 'gvε -a da bε -yrε!»

En waa kolu o -kv -a -yrε.

⁹ Min nεn 'e yιε -tɔa "fedi 'bɔ da bε, e 'yi zιε -a -nanjεn 'e 'le te e lila 'wεn -a. Fεnan nεn -wεn zιε e 'si bε ya'a tɔa dι. 'Pian fe -plinən nεn o 'yi 'bɔ 'tɔ bε, "o -tɔa. E lι 'pazan laabv εn e 'nan -yrε 'nan:

¹⁰ «Minnun pεenən 'gvε, -wεn nεn e ci 'kpa bε, -a 'bɔ nεn waa -nɔan "min le 'e 'flin. "Bε -sru te -wεn ciι min yιε da bε, -e -wεn nεn e 'ka 'kpa dιε, 'wεε 'nən min le. 'Yie vε bε, -wεn nεn e ci 'kpa bε, yia ta -tɔ -trilii tv 'gvε -a.»

11 'Lεbo "fø wɪ tede nən Zozi -a drε bε, -nyren zιε.
Yaa drε Kanan, Galile 'leglən 'ji. E 'yee -dan ci kɔən
ən -a -srunən yi -təra Zozi 'bɔ da.

12 "Bε -sru, ən e sɔən "ji 'fla nən waa laabo Kapano
mo bε -a da, 'o 'vale 'e "bu 'lee 'e "bu'nun 'lee
'e -srunən 'a. O -fu 'fla zιε -a da tu "wənnən 'a.

*Zozifənun -tannən 'pin Bali -pan 'kuin
(Mt 21.12-13; Mk 11.15-17; Lk 19.45-46)*

13 Zuif 'nən 'le 'si nəanba -ji "fedi drεdɪ 'bɔ 'kogo,
ən Zozi 'kv Zeruzalem.

14 Zι e 'bəla 'nan nun bε, ən e wla Bali -pan
'kuin. E minnun 'yι te o ya trinun 'lee 'blanun 'lee
-plablonun -tannan. Ən e minnun 'yι "nyian te o ya
"lala ta -fəənan.

15 Zι e 'wɪ zιε -a -nan 'yι bε, e baa drε sɔnba "a, ən
e 'blanun 'lee trinun 'lee minnun pεənən 'pin Bali
-pan 'kuin. E "lala ta -fəənən 'le "lala fuila "man e
-wee 'tablonun -sran ji.

16 Ən e 'nan -plablo -tannən le 'nan: «'Ka fənun
'gve -a bəla fe 'gve -a -nan. Te 'ka 'an "tι "le 'kən drε
'fle 'tan 'kən 'a dι!»

17 Ən -a -cin -təra -a -srunən 'ji 'nan 'e ya 'e 'cren
-tədɪ Bali -le 'fluba 'ji 'nan:
«'Yie 'kən yidi "yi "a 'an 'ji -dan e -ciala "da.»

18 Zι Zozi 'wɪ zιε -a drε bε, ən Zuif 'nən 'tanən -a
laabu -yrə 'nan: «'Lεbo "fø 'wɪ "kɔ "nən yia dra -e 'e
-kəən 'nan Bali 'bε 'si -nən 'yie 'nan 'i 'wɪ zιε -a drε?»

19 Ən Zozi -a -sru "fø -wlε 'nan: «Bali -pan 'kən 'gve,
'ka -wi! E ya yi yaaga -e 'an wluan lou 'e "pa 'ji.»

20 Ən o 'nan -yrε 'nan: «Bali -pan 'kən 'labε, le -
fuba sinjen 'wlε 'sheədu wlu nən minnun -a -tə, ən
yie 'nan, yi yaaga 'wlu -e 'i pee -tə?»

21 'Pian -te Zozi a 'wɪ zɪε -a vɪnan bε, -a 'bɔ po nɛn Bali -le 'kɔn 'a bε -nyrɛn yaa ve.

22 Zɪ 'e wluan -kanən 'va bε, -a -ci -tɔ -a -srunən 'ji 'nan e 'wɪ zɪε -a 'vɪ 'e 'cɛn. Ən o yi -təra Bali wei nɛn 'e 'cren -tədɪ bε -a da, 'lee 'wɪ nɛn Zozi -a 'vɪ -wlɛ "bε -a da.

23 Tu nɛn te Zozi a Zeruzalem Zuif 'nɔn 'le 'si nɔanba -ji "fədi da bε, zɪ minnun 'ləbo "fɔ wɪnun nɛn yaa drɛ bε -a -nan 'yɪ -yrɔ "bε, ən min "kaga "yɪ -təra Zozi 'bɔ da.

24 'Pian Zozi 'ka yi -tələa o da dɪ, kɔɔ e o pɛənən -tɔa "fo.

25 Ən Zozi 'ka -a wɛəman 'nan, min 'e min -tu man wɪ vɪ 'yre dɪ. 'Wɪ nɛn min ji bε, Zozi -a -tɔa 'e 'bɔ 'a.

3

Nikodem -kv 'wɪ laabvle Zozi 'lɔ

1 Zuif 'nɔn 'tazan -tu nɛn waa laabo Nikodem bε, e ya Farizen 'nɔn 'va.

2 E -ta Zozi 'va 'pei -man, ən e 'nan -yre 'nan: «'An 'san, kva -tɔa 'nan i ya min nɛn Bali -a 'pa 'sia -e 'e 'wɪ "paa minnun ji bε -a. Kɔɔ 'ləbo "fɔ wɪnun nɛn yia dra 'gve min nɛn Bali a 'e 'padɪ "va "bε, -a san 'bε -kɔlaman -a drɛdɪ -a.»

3 Ən Zozi "e 'nan -yre 'nan: «Maan ve 'yɪε 'wɪ tıgli 'a 'nan, min 'ka 'kɔlaman -e 'e Bali -le mingɔnnən trɛ yɪ, te wa'a -yalɛ 'e 'trɛ dɪ.»

4 -A -nan nɛn yaa laabv Zozi 'lɔ 'nan: «Min nɛn e drɛ ceje 'gve, waa dra 'kɔ -e 'o -ya? E -wlaman "nyian 'e "bv 'pɔn -ji -e 'o -ya 'e 'pee?»

5 Ən Zozi "e -yre 'nan: «Maan ve 'yɪε "nyian 'wɪ tıgli 'a 'nan, min 'ka 'kɔlaman -e 'e 'kɔ Bali -le mingɔnnən trɛ da, te wa'a -yalɛ 'yi 'lee Bali lei -a dɪ.

6 Fε nεn min -a -ya bε, e ya min -a. 'Pian fε nεn Bali lei -a -ya bε, e ya -yee vε -a.

7 -Te 'an 'bø maan 'vø 'yie 'nan e ya "le 'wei 'ya "nyian 'e 'tre bε, te -a 'wø 'e 'i 'kan dι.

8 Waa -kønman fulø man. Fønan nεn fulø cι "vale 'e 'ko bε, -a -nan nεn e "føenman e -ko. Waa -cin maan, 'pian -a -nan nεn e "sia bε wa'a tøa dι, εn -a -nan nεn e -ko bε wa'a tøa dι. -A -tøwli "nεn "nyian min nεn Bali lei -a -ya 'e 'tre bε -yee vε -a.»

9 Nikodem -a laabø -yrc 'nan: «'Wø zιε e dra 'kø -e 'bε drε?»

10 En Zozi "e 'nan -yrc 'nan: «'I 'bø nεn i 'wø "paaman Izrael 'nøn 'ji bε, yi'a 'winun zιε -a tøa døv?

11 Maan ve 'yie 'wø tigli 'a 'nan, 'wø nεn kva -tøa "bε -nyren kva ve, εn 'wø nεn kva -nan 'yø bε, -nyren kva ve, εn 'kve 'wø zιε ya'a 'ko 'ka 'wulo -ji dι.

12 An 'tre 'gve -a da wø 'vø 'cεε, ka'a yi -tølea 'bε da dι, 'løo -te an laji lou "wø 'vø 'cεε bε, e dra 'kø -e 'ka yi -tera 'bε da?

13 Min -tu 'ka tian 'kvø laji dι, -te ya'a 'silea Blamin -pi nεn e 'si laji bε -a dιε.

14 "Le zι Moizi a "bui "da 'li εn e -bulale drε -mlen -a εn yaa 'pa yiba "man εn yaa wluan lou "bε, -a -tøwli "nεn "nyian waan 'bø blamin -pi wuanla lou.

15 'Dø -e min nεn e yi -tera Blamin -pi 'bø da bε, 'belidø nεn ya'a 'nyaan dιε 'e drε -a san -le vε -a.

16 -Yεε cι 'nan Bali 'trødanøn pεenøn 'yø "yø "bøv "le "wεan, 'e 'pi -tøwli "nøn -wee 'wø 'ji, 'nan -e min nεn e yi -tera -a -pi zιε -a da bε, -a san -nan 'e vølε 'e 'nyan dι, 'pian -e 'belidø nεn ya'a 'nyaan dιε, 'e drε -a san -le vε -a.

17 Bali 'ka 'e 'pi 'palε -sia 'trøda 'nan -e 'e tin -tε min da dι, yaa 'pa 'sia 'nan -e 'e min 'si 'wø 'ji.

¹⁸ Min nən e yi -təala -a -pi zιε -a da bε, wa'a -yee tin 'baa dι, 'pian min nən ya'a yi 'təala "da "dιε -a san -le 'wι a 'e tin 'badι 'va, kɔɔ ya'a yi -təla Bali -pi -twli "da dι -le "wεan.

¹⁹ 'Wι nən -yee "wεan, Bali 'tredanən 'le tin "baa bε, -nyren 'gv, 'tε 'san -ta 'treda, en minnun 'ka -a yιle "yi "dι, o klun 'yι "yi e mlin 'tε 'san da, o drənan wι a -wlidi "le "wεan.

²⁰ -Yee ci 'nan min nən e 'wι 'wlidi "dra bε, ya'a 'tε 'san ye "yi "dι. En -a san 'ka 'taa 'tε 'san da dι, "təgo -yee 'wι 'wlidi "ta 'e bəla.

²¹ 'Pian min nən e 'ta 'wəla 'wι tighi da bε, e -taa 'tε 'san da, 'dv -e 'tε 'san 'e drε wι -ci -kɔən 'nan e 'ta 'wəla Bali wei da.»

Zan Zozi 'le 'wι 'vi

²² "Bε -sru en Zozi 'lee 'e -srundən 'kv Zude 'leglən 'ji. O -fv fe zιε -a -nan tv "wennən 'a, en e minnun -batize drədi 'sia.

²³ Tv 'bɔ 'lein zιε -a wlu bε, te Zan "e minnun -batize dra "nyian 'fla nən waa laabo Enən bε -a da, kɔɔ 'yi banun a -nan "kaga. 'Fla zιε, e ya 'fla nən waa laabo Salim bε -a "srən. Minnun -ko -nan nun te Zan o -batize dra,

²⁴ Tv zιε -a man bε, te wa'a tian -a -fələ -pv 'kuin dι.

²⁵ Yi -tv da, en -sa -tv -fəla Zan -srundən 'lee Zuif min -tv yei. -Sa zιε e ya min drədi 'saun Bali 'lε da.

²⁶ O -kv Zan -va, en waa laabv -yrə 'nan: «Bali -le 'wι "paazan, min nən "nən ka ci 'ka 'vale -a Zudan 'yi -sru, te i -yee 'wι ve minnun lε bε, e ya minnun -batize drənan en minnun pεənən a -kvnan "va 'zia.»

²⁷ -A -nan Zan "e 'nan -wle 'nan: «Min 'ka 'kolaman -e 'e fe -tv yι te Bali "cεε -nən -yrε "dι.

28 Maan 'vı 'ka yiε man 'nan, min nən e min "sia 'wı 'ji bε, -a 'bɔ "cεε 'maan dı, 'pian an ya min nən Bali -a -trəa -a 'lε bε -a. 'Ka 'bɔ ka ya 'mən 'wı 'nan yınən 'a.

29 Limən nən e -kənnən 'pa bε, e ya -tı -le vε -a? Min nən yaa 'pa bε, -yee vε nən. Lı 'pazan 'bɔ bee -le vε "cεε dı, -a bee bε, "bε "ya wo min nən e -təa -a "srən, te -a "trəen "a 'e 'tədı -a wei le bε -a. Ən -a wei mandı -a ci "nranman. Zı 'an 'ci ci zıε. 'Bε nən 'gvε, 'an 'ci "nranman e -ciala "da "mən "fo.

30 E ya "le -a 'bɔ 'tə nən 'e dre -dan -e 'an 'tə "e "ta wv "tra.

31 Min nən e "sia laji lou "bε, e ya fε pεənən da, 'pian min nən e 'si 'trəda bε, e ya 'trəda min -a, ən 'trəda wı nən yaa ve. Min nən e "sia laji bε, e ya fε pεənən da.

32 Ən 'wı nən yaa -nan 'yı, 'lee 'wı nən yaa 'man bε -nyrən yaa ve, 'pian min -tv 'ka yi -təlea 'wı zıε -a da dı.

33 Min nən e yi -təra 'wı nən yaa 'vı bε -a da bε, te 'bε 'san "e 'nan 'wı 'kpa, Bali 'wı tıglı ve.

34 -Yεε ci 'nan min nən Bali -a 'pa 'sia bε, Bali 'bɔ wei nən yaa ve, kəə Bali 'ka 'yee lei 'saun 'nəndı "nən 'palea dı.

35 -Kaa "tı Bali 'e 'pı ye "yi, ən e fe pεənən 'pεba 'wv -yrə.

36 Min nən e yi -təra -a -pı zıε -a da bε, 'belidı nən ya'a 'nyaan dıε, e ya -a san -le vε -a. 'Pian min nən ya'a -pı 'siləa min -a dıε, -a san 'ka 'belidı ye dı, te 'bli a 'e 'fədı Bali -ji -a san man.»

4

Zozi 'lee Samari limən -tv 'o cin 'yı

¹ Zozi -a -tɔ 'nan, Farizen 'nɔn -a 'man 'nan min-nun nən 'e -sru te 'e o -batize dra bε, o ya "kaga, εn o "mlian Zan -srunən da.

² Zozi 'bɔ "cεε min -batize dra 'e 'bɔ 'a dι, 'pian -a -srunən nən.

³ Zi Zozi 'wɪ zιε -a -kɔnnən 'yɪ bε, -a -nan nən e 'si Zude 'leglən 'ji, εn e Galile si 'sia.

⁴ -Si zιε e -ciala Samari 'leglən 'ji.

⁵ Zozi 'bɔla Samari 'fla 'tu da. 'Fla zιε waa laabo Sisha e ya fei nən Zago -a -nɔn 'li 'e 'pι Zozefvu le bε -a "srən.

⁶ Fe zιε -a -nan nən Zago 'le 'yi -klu cι. Zi Zozi "koe "nyian 'ta wudι -a bε, εn e -nyran 'yi -klu zιε -a "srən te yide 'bɔ min -win -ji 'sεzε.

⁷ -A -nan nən Samari lumen -tu -ta 'yi 'tɔlε, εn Zozi "e 'nan -yre 'nan: «'I 'yi 'nɔn 'mεn -e 'an mlin.»

⁸ Tu zιε -a wlu, te -a -srunən 'kv -blifenu 'lɔlε 'fla.

⁹ En Samari li zιε e 'nan Zozi le 'nan: «-Me "le "wean nən 'i 'bɔ nən Zuif min -a bε, i 'yi laabo 'an 'lo -e 'i mlin, te Samari li nən 'maan?» Zuif 'nɔn 'lee Samari 'nɔn bε te o yei 'ka -a ble "fo "dι.

¹⁰ En Zozi "e 'nan -yre 'nan: «"Te fe nən Bali -a -nɔn minnun le bε, 'nan yia -tɔa "bε, εn min nən yaa ve 'yie 'nan 'i 'yi 'nɔn 'mεn 'gvε, yia -tɔa "bε, "te 'i 'bɔ 'bε 'yi laabv -yro, -e 'i mlin, -e 'e 'yi nən e 'belidι -nɔan "min le bε -a -nɔn 'yie.»

¹¹ En li zιε e 'nan Zozi le 'nan: «Minsan, fe -tu 'ka 'i 'lo -e 'i 'yi 'tɔ 'a dι, εn -klu 'gvε e ya 'e trvdι. Nyin zia nən i 'yi nən e 'belidι -nɔan "bε, -a "sia?

¹² 'Kv tra Zago nən e 'yi -klu 'gvε -a -nɔn 'kvε bε, -a 'bɔ "e ci yi mlin 'o 'vale 'e 'pιnun 'lee 'yee trinun -a. 'I -dan "mlian 'bε da?»

¹³ En Zozi "e -yre 'nan: «Min nən e 'yi 'gvε -a mlin bε, 'yi dra pee -a -tεa.

14 'Pian min nən e 'yi nən maan -nəan "bε -a mlin bε, 'yi dra pee 'ka "nyian 'li -a təa dı, εn 'yi nən maan -nəan -yre "bε, e dra "ji 'yi ku -a, εn e 'belidı nən ya'a 'nyaan dıe -a -nəan -yre.»

15 -A -nan nən lı bε e 'nan Zozi lε 'nan: «Minsan, 'yi zıe 'i "mən "nən -e 'yi dra pee 'e vıε 'yaan 'tε dı, -e 'an vınan 'an 'ta "nyian 'yi 'tə 'gv dı.»

16 En Zozi "e -yre 'nan: «I 'kv 'i -sran laabv -e 'ka 'ta -a.»

17 Lı zıe e 'nan -yre 'nan: «'An -sran "ka "dı.»

En Zozi "e -yre 'nan: «I 'wı tıgli 'vı -a vıdı -a 'nan, 'i -sran "ka "dı.»

18 -Yee cı 'nan i-kənnən 'pa tian 'soolu, εn min nən i cı "wlu "bε, 'i -sran "cεε dı, i 'wı tıgli 'vı.»

19 Təən lı bε e 'nan Zozi lε 'nan: «Minsan, maan ye 'le 'nan Bali 'lewei vızan nən 'yia.

20 'Kv tranun nən Samari 'nən 'a bε, pən 'gvε -a da nən o Bali 'bə, εn 'ka Zuif 'nən "ka 'vı 'nan Zeruzalem nən 'o 'kv Bali 'bə -kpə.»

21 En Zozi "e 'nan -yre 'nan: «I "trəen "tə 'an wei 'gvε -yre 'kpa. Tv -tv -taa "bələ bε, te ka'a Bali bəa pən 'gvε -a da dı, εn ka'a 'ko Bali bələ Zeruzalem dı.

22 'Ka Samari 'nən bε, ka Bali bəa, 'pian ka'a Bali 'bə 'təa dı, 'kv Zuif 'nən bε, "kv Bali bəa εn "kv Bali 'bə -təa. -Yee cı 'nan min nən e 'tredanən "sia 'wı 'ji bε, Zuif 'nən 'va nən e "sia.

23 'Pian tv -tv -taa "bələ bε, εn -a tv 'bə 'va. Tv zıe -a man nən Bali bə 'nən tıgli -kaa "tı Bali bəa Bali lei 'saun 'le 'pleble 'a, εn waa bəa 'e -si tıgli da. Bali bə 'nən zıe o va nən -kaa "tı Bali cı.

24 Bali a lei -a. -Yee "wəan minnun nən waa bəa "bε, 'o bə -yee lei 'saun 'le 'pleble 'a, εn 'o bə 'e -si tıgli da.»

25 Σen l̄i z̄ie e 'nan Zozi le 'nan: «Maan -t̄oa 'nan min n̄en e c̄i Crizi -a b̄e e -taa, -a 'b̄o n̄en Bali -a 'si "va. Tu n̄en e -ta b̄e, e 'w̄i p̄eənən 'ci ve 'kuε.»

26 Σen Zozi "e 'nan -yr̄e 'nan: «'An 'b̄o n̄en an 'w̄i tin "baa 'yie 'gv̄e, m̄een c̄i -a.»

27 E -fv̄ 'w̄i z̄ie -a v̄inan, nun t̄ən en -a -srunən 'b̄ola. 'W̄i o 'kan 'nan 'o 'vale l̄umən -a o ya 'w̄i tin 'banan. 'Pian o va min -tv̄ 'ka -a laabv̄le -yr̄o 'nan, -m̄e "w̄i n̄en e c̄i -a laabv̄nan l̄i 'lab̄e -yr̄o "d̄i? Σen wa'a laabv̄le "nyian 'nan, -m̄e "w̄i n̄en e c̄i -a tin 'banan -yr̄e "d̄i?

28 -A -nan n̄en l̄i z̄ie e 'yee 'yi 't̄ov̄e 't̄vi, en e -kv̄ 'fla -a v̄ile minnun le 'nan:

29 «'Ka 'ta min -tv̄ ȳi. Min z̄ie yaan dr̄e w̄i p̄eənən 'v̄i 'm̄en. -Te Crizi n̄en -o?»

30 Σen minnun p̄eənən 'si 'fla, o -ta f̄enan n̄en e c̄i b̄e -a -nan.

31 Tu z̄ie -a wlu b̄e, te Zozi -srunən Zozi man dra -wluwlu 'nan 'e fe -bli.

32 'Pian Zozi "e 'nan -wl̄e 'nan: «-Bl̄ife n̄en 'an 'le 'gv̄e, ka'a t̄oa d̄i.»

33 Σen Zozi -srunən -a laabv̄ 'o cin l̄o 'nan: «Min -tv̄ -ta -bl̄ife -a -yr̄e "baale?»

34 Zozi "e -wl̄e 'nan: «'Men -bl̄ife n̄en 'nan min n̄en yaan 'pa 'sia b̄e, 'an 'ci 's̄o w̄inun dr̄e, en 'nyranman n̄en yaa -n̄ən 'm̄en b̄e 'an 'pa.

35 'Ka b̄o, "ka 'v̄i 'nan, e -fv̄ ml̄en sinjen 'vaa -e 'o 'saa 'tedi 'sia. 'Pian 'an 'b̄o, maan ve 'c̄ee 'nan, 'ka 'wulo wl̄uan lou 'saa tran 'tev̄e -a.

36 Min n̄en e c̄i 'saa 'tenan b̄e, -a san -kopa a 'va, en fe 'wl̄e 'b̄o n̄en yaa -te b̄e, yaa tre 'belidi n̄en ya'a 'nyaan d̄ie -yee ve -a. E dr̄e z̄ie 'nan -e min n̄en e 'saa 'f̄o b̄e, 'lee min n̄en yaa -te b̄e, o 'ci 'e "nran 'e cin va.

37 O -kønnøn "tv -føa 'nan: «Min -tv 'be fe 'wle -føa 'tre 'ji -e min pee nøn 'e -te.» E ya 'wø 'kpa -a.

38 An 'bø, an 'ka 'pa 'sia 'nan, 'ka 'kv 'saa 'te fei nøn ka'a 'nyranman 'pale "da "dø -a da. Min peenun -a da nyranman 'pa 'va, øn cøe "ta -a "nøn "ble.»

39 'Wø nøn li zøe yaa 'vø be, -yee "wøan Samari 'nøn "kaga "yi -tera Zozi da. Køø yaa 'vø 'nan, Zozi 'e drø wø pøenøn 'vø 'yre.

40 Zi Samari 'nøn 'ta Zozi 'va be, øn waa trø 'ba 'nan 'e 'fø 'o 'va. -A -nan nøn Zozi yi 'fili drø o va.

41 'Wø nøn yaa ve be, -yee "wøan minnun nøn o yi -tera "da "be, o 'bø "nyian "kaga 'kpa.

42 Øn waa 'vø 'sien li zøe -yre 'nan: «Wa'a vøle 'nan 'wø nøn yia 'vø be, -a 'saza 'le "wøan nøn kv yi -tera "da "dø. 'Pian 'wø nøn kva 'man "da 'kv 'bø 'a be, -yee "wøan nøn kv yi -tera "da, øn kva -tø "møn 'nan -yøe ci 'tredanøn pøenøn 'sizan 'wø 'ji -a.»

Mingønnøn wluzan -tv -le 'nøn 'man "yaaman øn Zozi-a beli

43 Zi Zozi yi "fli drø o va be, øn e Galile -si 'sia "nyian.

44 Te Zozi-a 'vø 'e 'bø 'a 'nan, wa'a Bali 'lewei vøzan -tv siala -dan 'e 'bø fla dø.

45 'Pian zi e 'bøla Galile be, Galile 'nøn -a 'sia 'kpa tøgli. Køø 'wø nøn yaa drø "fødi da Zeruzalem be, waa -nan 'yø, o -kv -nan nun -le "wøan.

46 E 'bøla "nyian Kanan Galile 'leglon 'bø 'ji, 'fla nøn e 'yø lila 'wen -a be -a da.

Tv zøe -a man be, mingønnøn wluzan -tv nøn e -nyøanla Kapanamo be, te -a -pi 'man "yaaman 'kpa tøgli.

47 Mingønnøn wluzan zøe, yaa 'man 'nan Zozi 'si Zude, øn e 'bøla Galile. -A -nan nøn e -kv Zozi 'va, øn

e toba -fɔ -yṛε 'nan, 'e -sɔɔn "ji Kapanamo -e 'e 'yee 'nɛn nɛn -a man "yaaman -nan nun bɛ -a 'beli. 'Nɛn zιε -a -kadi -fɔla tu.

⁴⁸ En Zozi "e 'nan -yṛε 'nan: «-Te ka'a tian 'lɛbo "fɔ wɪnun 'lee -cɛ -srɔn "wɪnun -nan yile dɪɛ, ka'a yi 'tɔala 'wɪ da 'mlɔnmłɔn dɪ.»

⁴⁹ Mingɔnnɛn wluzan "e -yṛε 'nan: «Minsan, 'i yra 'si, 'i -ta -trele 'vaa -e 'mɛn 'nɛn 'e yie 'lɛ wu.»

⁵⁰ En Zozi -a 'vɪ -yṛε 'nan: «'I 'kv, 'i -pi "belia.» E yi -tɛra 'wɪ nɛn Zozi -a 'vɪ bɛ -a da en e -kv.

⁵¹ "Yɛɛ -kɔn -kvnan -sia bɛ, en -a 'sunɔn 'ta -a 'lɛ, en o -yṛε 'nan: «-Cɛ 'si 'yie 'nɛn man.»

⁵² -A -nan nɛn yaa laabu -wlɔ 'nan: «Tu "cɛn "man nɛn -cɛ 'si "man?» En o -yṛε 'nan: «'Sɪ te yide 'sia 'mɔɛnnɛn man "tiɛnnɔn, tɔɔn en -cɛ 'si "man.»

⁵³ En -a -cin -tɔ mingɔnnɛn wluzan ji 'nan, tu 'lein zιε -a wlu nɛn Zozi -a 'vɪ 'yṛε 'nan: «'I 'pi "belia.» -A -nan nɛn -a 'bɔ 'lee 'yee "kɔnnɛn 'nɔn pɛɛnɔn yi -tɛra Zozi da.

⁵⁴ Zɪ Zozi 'si Zude en e -kv Galile bɛ, -a -nan nɛn e 'lɛbo "fɔ wɪ zιε -a drɛ. -Yee 'lɛbo "fɔ wɪ "flizan nɛn yaa dra fe 'lein zιε -a -nan.

5

Zozi min -tu nɛn e -sran "tra "bɛ -a beli

¹ "Bɛ -sru, Zuif 'nɔn 'le "fɛdi -tu drɛdɪ 'bɔ Zeruzalem, en Zozi 'kv -nan nun.

² Zeruzalem 'bɔ man -klɔn bɛ, -a -wlala "nan "tu a, waa laabo 'blanun -wlala "nan. -Wlala "nan zιε -a "srɔn "bɛ, 'yi 'tu a -nan, waa laabo Ebre wei -ji «Betɛsda». -Duban 'soolu a 'e 'tɔdɪ 'yi zιε -a "srɔn.

³ -Dubannun zιε -a wlu bɛ, -cɛ -tenɔn "kaga yra 'o nyinnandi -nan. Yie 'winɔn 'lee minnun nɛn o "tun

"bo bε 'lee minnun nεn 'o -strandı "tra "bε, o nεn. [O ya -a man -pennan 'nan 'yi 'e 'nyɔɔn "ji.

⁴ -Yee ci 'nan Bali -le 'pasianən nεn laji bε, -a -tv -sɔɔn "man 'yi zιε -a va, -e 'e nyɔɔn. Min nεn e sɔɔn "va 'e tεde te Bali -le 'pasiazan "sia -a nyɔɔnnan bε, -te -a san -le -cε a 'kɔ oo, e "sia "man.]

⁵ En min -tv a fe 'bɔ zιε -a -nan, -cε a "man. -A -cε zιε -a -nan lε -fuba yaaga 'wle 'sora nεn 'gv.

⁶ Zι Zozi -a 'yi 'e nyinnandı bε, εn yaa -tɔ 'nan -cε nεn "man "bε -a yi "fli 'bɔ, -a -nan nεn yaa laabv -yrɔ 'nan: «I ya "vale -cε 'e 'si 'i man?»

⁷ En min zιε e 'nan Zozi le nan: «Minsan, "mεen -mie "ka -e 'yaan 'fɔ 'yi 'va te 'yi nyɔɔn "ji "di. En -te "mεen vinan 'an -pli 'yi 'bɔ man bε, -e min -tv 'e 'fɔ 'va 'an 'lɔ 'e 'flin.»

⁸ -A -nan nεn Zozi -a 'vι -yre 'nan: «I 'wluan lou, 'i 'yie nyinnan "dave 'sia, 'i 'ta wv!»

⁹ 'Nun tɔɔn -cε 'si min zιε -a man, e 'yee nyinnan "dave 'sia, εn e 'ta wvdi 'sia.

Yi zιε -a da bε, te Zuif 'nɔn 'le 'flinla "yi nεn waa laabo Saba bε -nyrɛn.

¹⁰ En zι Zuif 'nɔn 'tanən -a 'yi bε, εn waa 'vι -yre 'nan: «Cεegv 'flinla "yi nεn, -yee "wεan -a -si 'ka 'e 'nɔndı 'yie -e 'i 'kv 'yie nyinnan "dave -a dι.»

¹¹ En e 'nan -wle 'nan: «Min nεn e -cε 'si 'an man bε, e 'nan 'men 'nan: «I 'yie nyinnan "dave 'sia, 'i 'ta wv.»»

¹² Waa laabv -yrɔ 'nan: «Min "cen 'be 'vι 'yie 'nan 'i 'yie nyinnan "dave 'sia, 'i 'ta wv?»

¹³ 'Pian min nεn -cε 'si "man "bε, ya'a min zιε -a tɔa dι. Kɔɔ Zozi 'si fe zιε -a -nan min "kaga "le "wεan.

¹⁴ "Bε -sru, Zozi min zιε -a 'yi Bali -pan 'kuin, εn e 'nan -yre 'nan: «I "trɔen "tɔ 'wι 'gvε -yre 'kpa! -Cε 'si

'i man, te 'i 'wl 'wlidı "drε "nyian dı, "təgo 'wl nen e -ciala 'wl zlε 'bε da bε, 'e bɔ 'i man.»

¹⁵ Min zlε e -kv, ɛn yaa 'vl Zuif 'nən le "mən 'nan Zozi 'bε -cε 'si 'e man.

¹⁶ -Yee "wɛan Zuif 'nən Zozi -wɛedı 'sia 'nan e 'wl zlε -a drε 'flinla "yi da.

¹⁷ 'Pian Zozi 'wl 'ci 'vl -wlε, yaa 'vl 'nan: «'An "tı 'nyranman "paa tian tv 'gvε -a, -yee "wɛan 'an 'bɔ "nyian, "an "ya wo -a 'panan.»

¹⁸ 'Wl zlε -yee "wɛan Zuif 'nən a Zozi -wɛenan 'kpa tiglı 'nan o -tεa. Wa'a vllε 'nan e -wee 'flinla "yi 'srən sre -yee "wɛan dı, 'pian 'nan, e 'nan Bali 'bε cı 'e "tı "a, te 'e 'fli -kənnan Bali man.

Zozi 'le 'pleble bε Bali 'bɔ 'bε-nən -yrε

¹⁹ ɛn Zozi 'e 'fli -le 'wl 'vl -wlε 'nan: «Maan ve 'cεe 'wl tiglı 'a 'nan, Bali -pı 'ka 'kəlam'an 'wl 'tv drədı -a 'e 'bɔ 'wulo -ji wl -a dı, 'pian 'wl nen yaa -nan 'yl 'e "tı 'lɔ bε -nyrən yaa dra. 'Wl pɛenən nen -a "tı -a dra bε, -nyrən -a -pı -a dra "nyian.

²⁰ -Yee cı 'nan -kaa "tı Bali 'e 'pı ye "yi, ɛn 'wl pɛenən nen Bali -a dra bε, yaa -kəonman 'e 'pı lε. 'Wlun nen e cı -dandan 'kpa e -ciala 'gv da bε, yaa -kəonman -yrε, 'nan -e 'wl 'e 'ka 'kan 'le "wɛan.

²¹ Zl -kaa "tı Bali minnun wuanla -kanən 'va -e 'e 'belidi -nən -wlε "bε, -a -tuwli "nen "nyian -a -pı -a dra -e min nen e 'so "ji "bε 'e 'belidi -nən -a san lε.

²² ɛn "nyian bε, -kaa "tı Bali "cεe min -le 'wl tin 'baa dı, 'pian e 'wl tin 'badı pɛenən -pɛba 'wu 'e 'pı -lɔ.

²³ Yaa drε zlε 'nan -e minnun pɛenən 'o -pı 'to bɔ "le zl o -a 'bɔ 'to bɔa "bε -yee 'wl 'zv. Min nen ya'a -pı 'to bɔlε dı, te -a "tı "nen yaa 'pa 'sia bε, ya'a 'to bɔlε dı.

²⁴ Maan ve 'cεε 'wɪ tıgli 'a 'nan, min nən yaan wei 'man "yi, εn e yi -tera Bali nən yaan 'pa 'sia bε -a da bε, 'belidı nən ya'a 'nyaan dıe e ya -a san -le vε -a. - A san -le tin 'badı 'ka 'kɔan 'mlənmlən dı, 'pian e 'sv 'ka -lɔ εn e 'belidı 'yi.

²⁵ Maan ve 'cεε 'wɪ tıgli 'a 'nan, tu -tu -taa "bəlε, εn e 'bɔ 'va. Tu zıe -a man nən minnun nən o cı minnun -kadı -a Bali 'lε bε, o Bali -pı wei maan. εn minnun nən waa 'man "yi "bε o "belia.

²⁶ -Yee cı 'nan zı 'pleble a -kaa "tı Bali 'lɔ -e 'e 'belidı -nən minnun le bε, -a -tvwli "nən yaa -nən 'e 'pı lε 'nan 'e 'belidı -nən minnun le.

²⁷ εn yaa -si -nən -yre 'nan 'e minnun -le 'wɪ tin 'ba, e ya blamin -pı -a -le "wεan.

²⁸ Te 'wɪ 'gvε 'e 'ka 'kan dı, kɔo -a tu -a -tanan bɔdı -a. Tu zıe -a man nən minnun nən o kaa o ya -yrε -ji bε, o Blamin -pı wei maan,

²⁹ εn o bɔala 'yre -ji. Minnun nən o 'wɪ "yi drε bε, o wuanla -e 'o 'belidı yi. εn minnun nən o 'wɪ 'wlidi drε bε, o wuanla -e tin 'e 'tε o da.

³⁰ Ma'an 'kɔlamana -e 'an 'wɪ 'tu drε 'an 'bɔ 'wulo -ji wɪ -a dı. 'Wɪ nən 'an "tı -a ve 'mən bε, -a da nən an min -le 'wɪ tin "baa. Kɔo an 'ka 'an 'bɔ 'ci 'sɔ wɪnun -wεenən dı, 'pian Bali nən yaan 'pa 'sia bε, -a ci 'sɔ wɪnun -wεenən nən an cı.

³¹ -Te 'an 'bɔ meen cı 'an 'bɔ 'fli -le 'wɪ 'nan yızan -a bε, min 'ka 'an wei siala 'wɪ 'kpa -a dı.

³² 'Pian 'mən 'wɪ 'nan yızan a, εn maan -təa 'nan 'wɪ nən yaa ve 'an man bε 'wɪ 'kpa nən.

³³ 'Ka 'bɔ, 'ka minnun 'pa 'sia Zan -va, εn e 'wɪ tıgli 'vɪ 'an man.

³⁴ An 'bɔ 'le vε bε, ma'an wεeman 'nan min nən 'e drε 'mən 'wɪ 'nan yızan -a dı, 'pian 'an Zan -le 'wɪ ve cεε 'nan -e 'ka yi -tera "da, -e Bali 'e 'ka 'si 'wɪ 'ji.

35 Zan a "le 'nan 'tε nεn waa -fø "nεn εn e bli bε -yee 'wι 'zv. Ka wιl "man, εn 'ka 'ci nran -a -san man tv "wεnnεn 'a.

36 'Wι nεn 'bε 'mεn 'wι -kεnman bε, 'bε -dan "mlian 'wι nεn Zan -a 'vι 'an man bε -a da. 'Wιnun nεn 'an "tι -a -nεn 'mεn 'nan 'an dρε bε, -a 'wιnun 'bø nεn maan dra 'gv. -Yεε -kεnman 'nan 'an "tι 'bε 'an 'pa 'sia.

37 'An "tι 'bø nεn yaan 'pa 'sia bε, -yεε 'an 'man wι 'vι 'e 'bø 'a. 'Pian ka'a tian 'li -a wei manlε 'mlønmløn dι, εn ka'a tian 'li -a yra yιlε 'mlønmløn dι.

38 εn -a wei -cin 'ka 'føla 'ka 'jι dι, kɔ ka'a yi 'tεala -a -pι nεn yaa 'pa 'sia bε -a da dι.

39 Kaa -tøa 'nan Bali wei nεn 'e 'cren -tødι bε, e 'belidι nεn ya'a 'nyaan dιε -a -nεan "min lε, -yee "wεan kaa ta ve tv pεenεn man. 'Fluba 'crennun zιε, -wεε 'an 'man wι ve minnun lε.

40 'Pian ka 'ka "vale 'ka -taa 'an -sru, -e 'belidι 'kpa 'e dρε 'cee vε -a dι.

41 An 'ka -a -wεenan 'nan minnun 'waan 'tø bø dι,

42 'pian an 'ka -tøa. Maan -tøa 'nan Bali yιdι "yi 'ka 'ka 'jι dι.

43 'An "tι 'bε 'an 'pa 'sia, εn ka 'ka "vale 'kaan "sia 'cee vε -a dι. -Te min pee -ta 'e 'bø 'tø da bε, cεε "sia 'cee vε -a.

44 Kaa -wεeman 'nan 'ka bøezan -tv 'e 'ka 'tø bø. Ka'a wεeman 'pian 'nan Bali -tvwli "nεn 'e 'ka 'tø bø dι. εn -te ka ya zιε 'wι 'kpa bε, e dra 'kø -e 'ka yi -tεra 'an da?

45 Te 'ka 'ci "nrøn 'nan 'an "tι 'va nun bε, 'an 'bø 'bε 'wι -tøa 'ka man dι! Min nεn e 'wι -tøa 'ka man bε, Moizi nεn 'ka 'ci "nrøn man "da 'nan e -taa 'pale 'ka 'va bε -nyrεn.

46 -Yεε ci 'nan "te ka yi -tεala Moizi da bε, "te ka yi -tεala 'an da "nyian, koo 'mεn 'wι nεn Moizi -a cren -tε.

47 'Pian 'wι nεn yaa cren -tε bε, ka'a yi 'tεala "da "dι, e dra "mεn 'kο 'lο -e 'ka yi -tεra 'wι nεn maan ve bε -a da?»

6

Zozi 'blfε -nεn min "kaga "lε

(Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Lk 9.10-17)

1 "Bε -sru εn Zozi 'kv Galile 'yi nεn waa laabo "nyian Tiberia 'yi bε -a -sru.

2 Min "kaga 'kvla Zozi -sru, -yee 'lεbo "fο wιnun nεn yaa drε -cε -tεnεn 'belidι -a εn waa -nan 'yι bε -yee "wεan.

3 Zozi pɔn -tu tri 'o 'vale 'e -srunεn 'a, εn o -nyran.

4 Te Zuif'nεn 'le 'si nεanba -ji "fεdi drεdι 'bο 'kogo.

5 Zι Zozi 'e 'wulo wluan, εn e min "kaga 'yι -tanan 'o 'va zia bε, -a -nan nεn yaa laabv Filipv -lo 'nan: «Nyin zia nεn, -kaa -blfε "lοa, -e -kaa -nεn min "kaga 'labε -wlε?»

6 Zι kο Zozi 'e drε bε -a -cin a "ji, 'pian e 'tan Filipv man -a ci wι mandι -le "wεan.

7 En Filipv "e -yrε 'nan: «-Te -kaa -blfε 'lο -kpi fuba sinjεn bε, ya'a 'bοa waa "fo "dι.»

8 En Zozi -sruzan 'pee nεn, waa laabo Andre, Simon Pieri "bυι -a bε e 'nan:

9 «'Kpεun 'soolu 'lee pɔ "fli "a 'nεn 'klεnmεn -tu -lo 'gv, 'pian ya'a 'bοa waa "fo "dι?»

10 En Zozi "e 'nan 'e -srunεn lε 'nan: «'Ka min pεnεn -nyran "tra.» Waa 'vι -wlε, εn o -nyran lu da, koo -a -nan lu a fεnyian -nyran "davε -a. Minnun zιε, -klεnmεn a o va -kpi 'soolu.

11 Zozi 'kpəun 'soolu zιε -a 'si, e Bali muo "fɔ, εn yaa pli o man. E pɔ 'si εn yaa drε "nyian zι. Min -tv "e blι "le zι e cι "va "bε -yee 'wι 'zv.

12 Zι e o 'kan bε, εn Zozi "e 'nan 'e -srunən le 'nan: «'Ka -nyranman "koola! Te 'ka 'blifε 'tvi -e 'e srε dι.»

13 εn -a -srunən -a koola. 'Kpəun 'soolu bε e min "kaga zιε o 'kan, εn -a -nyranman saannən -fuda "fli 'fa.

14 Zι minnun Zozi 'le 'lebo "fɔ wι -dan zιε, -a -nan 'yι bε, εn o 'nan: «'Wι 'kpa! Min 'labε, e ya Bali 'lewei vīzan nən o 'nan e -taa "bε -a.»

15 Zι Zozi -a -kənnən 'yι 'nan, o "ta -daa 'e 'kunlε -e 'wee 'tɔ 'wee mingənnən -a bε, εn e 'li 'e da "nyian pən da nun 'e 'saza.

*Zozi 'ta 'wv Galile 'yi yiε da
(Mt 14.22-33; Mk 6.45-52)*

16 Zι funninmlan 'pla bε, εn -a -srunən səən "ji 'yi man.

17 O -fɔ -klv -tv -ji, εn o -kvdi 'sia 'fla nən waa laabo Kapanamo bε -a da. E ya 'yi 'bɔ -sru. Klun -trəa, te Zozi 'ka tian bəlε o man dι,

18 εn fulɔ 'pleble 'tv "fεendι 'sia, te 'yi 'bɔ 'nyɔənman.

19 O -klv -fɔ o -sru 'bɔ 'kɔɔbli, waa drε kilo 'soolu te 'bε "cεε dι kilo 'sheεdv. "Wεε vīnan 'o yιε -tɔa "bε, te o Zozi ye -tanan 'ta wvdu -a 'yi yιε da, εn "klan -sεn o ji.

20 'Pian Zozi "e 'nan -wlε 'nan: «'An 'bɔ nən. Te "klan 'e 'ka 'tε dι!»

21 -A -nan nən o ya "vale 'nan 'o Zozi -fɔa 'o 'va 'klv -ji. 'Nun təən εn o bəla fənan nən o cι -kvnan bε -a -nan.

Zozi a -blifε nən e 'belidι -nəan "min le bε -a

²² Zı tu ceeen bε, minnun nεn o -fv "yi -sru "bε, εn -a -cin -trəa o ji 'nan -klv a 'sı 'tuvwli, εn Zozi 'ka 'fələ -ji dı. Waa -təa 'pian 'nan -a -srunən 'kv 'o 'saza.

²³ Təən εn -klv -mienun 'si minnun -a Tiberia. O 'bəla fənan nεn Minsan Bali muo "fə 'vaa εn o fənun bli bε, -a -nan "srən.

²⁴ Zı wa'a Zozi yile dıε, te wa'a "nyian -a -srunən 'ye dıε, εn minnun pεenən 'fə -klvnun zıε -a -ji, εn o -kv Zozi -wεεlə Kapanamo.

²⁵ O 'bə Zozi man 'yi -sru "nun, εn waa laabv -yrə 'nan: «Bali -le 'wı "paazan, tu "cεn "man nεn i -ta 'gu?»

²⁶ En Zozi "e 'nan -wlε 'nan: «Maan ve 'cεε 'wı tıgli 'a 'nan, ka -blifε 'yı, kaa bli, ka 'kan, -yee "wεan ka ya 'an -wεenan. Ka 'ka 'an -wεenan 'nan -cε -srən "wınun nεn maan dre bε, kaa -ci 'man 'le "wεan dı.

²⁷ Te 'ka -wεε 'nan -blifε nεn e srəman bε, -nyren 'ka ye dı. 'Pian 'ka -wεε 'nan -blifε nεn e "məan εn e 'belidı -nəan "min le bε, -nyren 'ka ye. 'An 'bə Blamin -pi 'be -blifε zıε -a -nəan 'cεε, koo 'an "tı Bali -a 'pleble 'nən 'mεn.»

²⁸ En waa laabv -yrə 'nan: «Kua dra 'kə, 'wınun nεn e ci Bali ci 'sə 'a bε, -e 'kv -kəla -a dređı -a?»

²⁹ En Zozi -a 'vı -wlε 'nan: «'Wı -tuvwli "nεn Bali ci "vale 'ka dre bε, -nyren 'nan, 'ka yi -təra min nεn Bali 'bə -a 'pa 'sia bε -a da.»

³⁰ -A -nan nεn waa laabv Zozi 'lo 'nan: «'Ləbo "fə wı "kə "nεn yia dra -e 'kv yi -təra 'i da? -Mε "wı nεn i -taa -a dreļε?

³¹ 'Li te 'kv tranun a "bui "da bε, o fe -tu nεn waa laabo manen bε, -a bli. E ya 'e 'cren -tedı Bali -le 'fluba 'ji nan:

«E -blifε nεn e 'si laji bε
-a -nən -wlε.»

32 En Zozi -a 'vı -wle 'nan: «Maan ve 'cεε 'wı tıgli 'a 'nan, Moizi "cεε -blıfε tıgli 'si laji en yaa -nən 'cεε dı. 'Pian 'an "tı 'be -blıfε tıgli 'si laji, en yaa -nən 'cεε.

33 -Yee ci 'nan fe nən Bali -a -nən -blıfε -a be, min nən e 'si laji te e 'belidi -nəan 'trədanən le be -nyren.»

34 En minnun -a 'vı -yre 'nan: «Minsan, -blıfε zıe 'i -nən 'kvə tu pəenən man.»

35 Zozi "e 'nan "mən -wle 'nan: «'An 'bə 'be ci -blıfε nən e 'belidi -nəan "be -a. Min nən e -ta 'an 'va be, dra 'ka -a təa "nyian 'mlənmlən dı, en min nən e yi -tera 'an da be, 'yi dra 'ka "nyian -a təa 'mlənmlən dı.

36 Maan 'vı 'cεε 'va, en kaan 'yı 'ka 'bəa, 'pian ka'a yi 'təala 'an da dı.

37 Minnun pəenən nən 'an "tı "o -nən 'mən be, o -taa 'an 'va, en min "e -ta 'an 'va be, ma'an pian 'mlənmlən dı.

38 Koə ma'an 'sile laji 'nan -e 'an 'bə 'fli ci 'sə wınuñ dre dı, 'pian 'nan -e 'an min nən yaan 'pa 'sia be -a ci 'sə wınuñ dre.

39 Min nən yaan 'pa 'sia be, -a ci 'sə wınuñ nən 'nan: Minnun nən e o -nən 'mən be, te 'an -təwli "cε 'san "va "dı, 'pian 'nan 'an o wluan -kanən 'va yi -fəla "da "ji.

40 'An "tı 'ci 'sə wınuñ nən "nyian 'nan, minnun pəenən nən waan 'yı -a -pı -a en o yi -tera "da "be, 'belidi nən ya'a 'nyaan dıe e ya -wee vε -a. 'An 'bə 'be o wuanla -kanən 'va yi -fəla "da "ji.»

41 Zozi -a 'vı 'nan 'e ya -blıfε nən e 'si laji, en e 'belidi -nəan "min le be -a, -yee "wəan minnun wunwun "vıdı 'sia 'o cin yei.

42 Waa ve 'nan: «Min 'labε, Zozefu -pi Zozi bε -nyren. -Kaa "tı -tøa, εn kaa "bu -tøa. E dre "mεn 'kø, εn yaa ve 'nan 'e 'si laji?»

43 En Zozi "e 'nan -wle 'nan: «'Ka wunwun "vıdı 'le 'tø.

44 Min -tu 'ka 'kolaman -e 'e 'ta 'an 'va, te 'an "tı "nεn yaan 'pa 'sia bε -yee "cεε 'taa 'mεn dı. En -te e -ta bε, maan wuanla -kanøn 'va yi -føla "da "ji.

45 E ya 'e 'cren -tedı Bali 'leweı vinøn 'le 'fluba 'ji 'nan:

〈Bali 'bε 'wı "paaman min pεenøn 'ji.〉

Min nεn e -kaa "tı Bali wei 'man, εn e wı -yee 'wı "paadı man bε, -a san 'bε -taa 'an 'va.

46 E 'ka 'nan min -tu -kaa "tı 'yı dı. An 'bø nεn 'an 'si "va "nun bε, mεen -kaa "tı Bali 'yı.

47 Maan ve 'cεε 'wı tıgli 'a 'nan min nεn e yi -teala 'an da bε, 'belidı nεn ya'a 'nyaan dıe, e ya -a san -le vε -a.

48 An 'bø 'bε cı -blifε nεn e 'belidı -nøan "bε -a.

49 'Ka tranun fe -tu nεn waa laabo Manεn bε -a bli "bui "da, εn ya'a 'kadı si 'le wıle -wle "dı.

50 Pian -blifε 'gve, 'bε 'si laji, min nεn yaa bli bε, ya'a 'kaa "fo "dı.

51 An 'bø 'bε cı -blifε nεn e 'belidı -nøan "bε -a. Min nεn e -blifε zıe -a bli bε, 'belidı nεn ya'a 'nyaan dıe e ya -a san -le vε -a. -Blifε 'bø nεn an -taa -a -nønle bε, 'an 'bø 'køle nεn. Maan -nøan 'tredanøn pεenøn 'beli vε -a.»

52 -A -nan nεn Zuif 'nøn 'sa -fødı 'sia 'o cin yei, te waa ve 'nan: «Yaa dra 'kø -e 'e 'køle 'nøn min le -blifε -a?»

53 En Zozi -a 'vı -wle 'nan: «Maan ve 'cεε 'wı tıgli 'a 'nan, -te ka'an 'bø Blamin -pi 'køle 'blile dıe, εn -te ka'an nyεn mlinle dıe, te 'belidı 'ka 'ka 'lo dı.

54 Min nən yaan 'kələ 'ble, εn yaan nyən -mlian "bε, 'belidı nən ya'a 'nyaan dιε, e ya -a san -le vε -a. Maan wuanla -kanən 'va yi -fəla "da "ji.

55 -Yee cı 'nan 'an 'kələ bε, -blifε tıgli nən, εn 'an nyən bε, mlin vε tıgli nən.

56 Min nən yaan 'kələ 'ble εn yaan nyən -mlian "bε, te 'kv 'vale -a san -a kv drε min -tvwli "a, kv'a 'sia 'e cin man dı.

57 -Kaa "ti "nən yaan 'pa 'sia bε 'belidı a -yrə, εn -yεε 'belidı -nən 'mən, -a -tvwli "nən "nyian min nən yaan 'kələ bli bε, an 'belidı -nəan -a san lε.

58 'An 'kələ bε, -blifε tıgli nən e 'si laji bε -nyrən. E 'ka "le 'nan fε nən 'ka tranun -a bli "bui "da bε -yee 'wi 'zv dı. Waa bli, εn ya'a 'kadı si 'le wvle -wlə "dı. Min nən e -blifε 'gvε -a bli bε, 'belidı nən ya'a 'nyaan dιε e ya -a san -le vε -a.»

59 'Wı zıε, -a 'bɔ nən Zozi -a 'vı te e ya 'wi "paanan minnun ji Zuif 'nən 'le cin yi 'kuin, 'fla nən waa laabo Kapanamo bε -a da.

60 εn zı -a -srunən 'wınun zıε -a 'man bε, -a -nan nən o va min "kaga "e 'nan: «'Wı nən yaa "paaman 'gvε, e ya 'pleble, min -tv 'ka 'kəlamən -e 'e "trəen "tɔ -yre "dı.»

61 Te Zozi -a -tɔ 'e 'fli -lɔ 'va 'nan 'wı zıε e wunwun "vıdı 'pla 'e -srunən 'nəan. εn yaa laabv -wlə 'nan: «'Wı nən maan 'vı 'gvε e 'ka 'ci baa 'ji?

62 'Ləɔ -te ka Blamin -pi 'yi te e "ta wuanla -e 'e 'kv fənan nən e cı 'e təde bε -a -nan bε, e dra 'cεε 'kɔ?

63 Bali lei 'saun 'bε 'belidı -nəan "min lε. Min 'bɔ 'saza 'ka 'kəlamən -e 'e 'belidı yi dı. Wei nən maan 'vı 'cεε 'gvε, min nən e yi -təra "da "bε, e Bali lei 'saun ye, εn e 'belidı ye.

64 'Pian min -mienun a 'ka yei te wa'a yi 'teala "da "di..»

-Te Zozi 'wi zιε -a 'vi be, -yee ci 'nan -a pou sianan 'be, te e minnun nен wa'a yi 'teala -a wei da diε o -tøa, en min nен e -taa -a -nønle minnun le be yaa -tøa.

65 Tøon en Zozi -a 'vi "nyian 'nan: «-Yee "wεan nен maan 'vi 'cεε 'nan min 'ka 'kølaman -e 'e 'ta 'an 'va te 'an "ti "cεε -si -nøn -yre "di..»

66 Tu zιε -a man nен Zozi -srunøn "kaga 'li 'o da, en wa'a "nyian -sønle -a -sru "di.

67 En Zozi -a laabø min -fuda "fli "nен o -fv -a -sru "be -wlø 'nan: «Kaa "nun, ka 'ka "vale "ka -koo "nyian dvø?»

68 -A -nan nен Simon Pieri -a 'vi -yre 'nan: «Minsan, -ti -va nен kv lia 'kv da? 'I wei 'be 'belidø nен ya'a 'nyaan diε -a -nøan "min le.

69 Kv yi -tera "da en kva -tø 'nan yiε ci min nен Bali -a 'si "va "be -a..»

70 En Zozi -a 'vi -wlø 'nan: «'An 'bo 'be 'ka 'si "va -fuda "fli, 'pian 'ka 'va min -tv a Satan -le 'nен 'a!»

71 Min nен Zozi ci -yee 'wi vñan be, Simon Karioti -pi Zudazi nен. -A -srunøn 'fuda "fli 'bo 'va min -tv nен, -yee -taa Zozi 'bo 'nønle minnun le.

7

Zozi "bvñun 'ka yi 'teala Zozi da di

1 "Be -sru en Zozi ci Galile 'leglon 'ji. E 'ka "vale 'e 'ko Zude 'leglon 'ji di, kø Zuif 'nøn 'tanøn a -a -wεenán 'nan -e 'o -te.

2 Zuif 'nøn 'le "fedi nен waa -ble lo 'la -paannun wlu be -a tv 'bo 'kogo.

³ En Zozi "bv̥inunun "e Zozi lε 'nan: «'I 'si 'gv! 'I 'kv Zude 'leglən 'ji -e 'i -srunən 'o 'lebo "fɔ w̥inun nən yia dra bε -a -nan yι.

⁴ Min nən yaa -wεeman 'nan min pεenən 'o 'e 'tə bε, ya'a 'yoɔman dι. 'W̥inun nən yia dra 'gvε, 'i drε -e min pεenən 'o -nan yι.»

⁵ Zozi 'bɔ "bv̥inunun 'ka "nyian "o yi 'teala Zozi da dι.

⁶ En Zozi "e 'nan -wlε 'nan: «'Men tv 'ka tian bəlε dι. 'Pian tv pεenən a "yi 'cee vε "le "a.

⁷ -A -ci "ka -e 'trεdanən 'o 'nan "cee "man dι, 'pian o "naan "mεen "man, kɔɔ maan -teala o yra 'nan o drε w̥i a -wlidi.

⁸ 'Ka 'bɔ, 'ka 'kv "fedi da. Ma'an 'koo "fedi 'labε -a da dι, kɔɔ 'men tv 'ka tian bəlε dι.»

⁹ E 'w̥i zιε -a 'v̥i -wlε, en e -fv Galile.

Zozi 'kv "fedi da Zeruzalem

¹⁰ Zi Zozi "bv̥inunun -kv "fedi 'bɔ da bε, en Zozi 'bɔ 'kvla o -sru "mεn. 'Pian ya'a 'yee -kvdi -ci -tele dι.

¹¹ Zuif 'nən 'tanən -a -wεedı 'sia minnun nən o -kv "fedi zιε -a da bε o yei, te waa laabo -wlɔ 'nan: «-Vε -mie 'gvε e ya nyin zia?»

¹² Minnun wunwun "v̥idi 'sia fe zιε -a -nan "kaga. Min -mienun -a ve 'nan: «E ya min tıgli 'a.»

Te -a -mienun "o "ve 'nan: «-Cεjε! Min nən e min see "paaman bε -nyren.»

¹³ 'Pian min -tv 'ka 'w̥i 'bɔ zιε -a v̥ilε wei 'pleble 'ji dι, kɔɔ "klan a o ji Zuif 'nən 'tanən 'le "wεan.

¹⁴ Zi "fedi drεdı 'bɔ 'e yei "bε, Zozi 'kv Bali -pan 'kuin, en e 'w̥i "paadı 'sia minnun ji.

¹⁵ -Yee 'w̥i "paadı Zuif 'nən 'tanən 'bɔ 'kan te waa ve 'nan: «Min 'labε ya'a drεlε min -tv -sruzan 'a dι, e drε 'kɔ en e 'w̥i nən 'e 'cren -tedı bε -a -təa zιε.»

16 En Zozi "e 'nan -wlε 'nan: «'Wι nεn maan "paaman minnun ji 'gυε, ya'a 'sia 'an 'bɔ 'va dι, 'pian e "sia Bali nεn yaan 'pa 'sia bε -a va.

17 Min nεn e ya "vale 'e Bali zιε -a ci 'sø wιnun dra bε, -yεε 'mεn 'wι "paadi 'gυε -a -tøa. -Te Bali va nεn e "sia oo, εn te 'an 'bɔ 'va nεn e "sia oo, -a san 'bε -tøa.

18 Min nεn 'e 'bɔ 'wulo -ji wι "paaman minnun ji bε, te e ya 'e 'bɔ 'fli 'tø -wεenān. 'Pian min nεn e ya "vale 'nan min nεn yee 'pa 'sia bε minnun 'o bɔ bε, -a san zιε min tigli nεn, ya'a 'wι 've 'wlu 'a dιε, -nyren.

19 Moizi -pei -tø wιnun paa 'ka 'ji, 'pian 'ka pεenən ka'a 'ta wøla "da "dι. En ka ya "vale 'kaan -tea "nyian, -mε "le "wεan?»

20 Minnun "kaga "bε waa 'vι -yρε 'nan: «Fε -wlidi 'tø a 'i -sru. -Tιε ci -a -wεenān 'nan 'yei -tea?»

21 Zozi "e 'nan -wlε 'nan: «An 'lebo "fø wι -tøwli drε 'gυε, -a 'wι 'nan 'ka pεenən man.

22 Moizi -a 'vι 'cεε 'nan, 'ka 'nεn 'fø -klønmøn -va 'e -ya yi 'søra da. En -te yi 'sørazan zιε e -tria 'flinla "yi da bε, kaa dra -kpø. -Pε -tø da zia bε, Moizi "cεε -pei -trøa dι, 'pian -a tranun -a dra 'e 'cεn.

23 'Flinla "yi da bε ka 'nεn -føa "klønmøn -va, -e 'ka vιlε 'ka Moizi -le -pei 'srøen sre dι -le "wεan. -Te 'bε a zιε, -mε "le "wεan 'bli 'fø 'ka 'ji 'an man 'nan, "an "blamin -munmuān beli 'flinla "yi da?

24 Ka min -le 'wι ve "ta lou. 'Cεε 'le 'tø, 'ka 'wι 'fa 'si 'vaa -e 'ka min -le 'wι 'cεn!»

Min nεn Bali -a 'si "va "bε -nyren Zozi 'a

25 -A -nan nεn Zeruzalεm 'nøn -mienun "o 'nan: «"Ka 'yιø, min nεn o ci -a -wεenān 'nan 'o -tea "bε -nyren 'gυ.

26 Εn -yεε 'wı tin "baa minnun yei te wa'a 'wı tı ve -yrε "bε dı. Maan ye "le -kaa 'tanɔn -a -tɔ 'nan -yεε cı min nεn Bali -a 'si "va "bε -a.

27 'Pian min 'labε -cεε 'sinan -tɔa. Min nεn Bali -a 'si "va "bε -te 'bε 'ta bε, min -tı 'ka 'bε 'sinan 'tɔa dı.»

28 Tı zıε -a wlu bε, te Zozi a 'wı "paanan minnun ji Bali -pan 'kuin, εn yaa 'vı wei 'pleble 'ji 'nan: «Kaa "nrɔnman 'ka 'ji 'nan, kaan -tɔa, εn -a -nan nεn an 'si bε kaa -tɔa. 'Pian ma'an 'tale 'an 'bɔ 'fli -ji dı. Min nεn yaan 'pa 'sia bε e ya tıgli, εn ka'a min zıε -a tɔa dı.»

29 'Mεn vε bε "an -tɔa, kɔɔ -a va nεn an 'si, εn -yεε 'an 'pa 'sia.»

30 -A -nan nεn Zeruzalem 'nɔn zıε o ya "vale 'o Zozi "kuan. 'Pian min -tı 'ka -kɔlale -a 'kundi -a dı, kɔɔ -yee tı 'ka tian bɔlε dı.

31 Min -mienun "o "yi -t̄era Zozi 'bɔ da. Minnun zıε o ya "kaga εn "o laabv 'nan: «Min nεn Bali -a 'si "va "bε, yi nεn e -ta bε, e -cε -srɔn "wı "kaga "dra e "mlian min 'labε -a da?»

32 Wunwun "nεn minnun cı -a vınan Zozi man bε, Farizen 'nɔn -a 'man. -A -nan nεn 'o 'vale Bali -pannɔn 'tanɔn 'a o minnun 'pa 'sia 'nan 'o 'kun.

33 εn Zozi "e 'nan -wlε 'nan: «An "flian tian 'ka yei tı "wεnnεn 'a, "bε -sru -e 'an li 'an da min nεn yaan 'pa 'sia bε -a va.

34 Ka -taa 'an -wεεlε, 'pian ka'a 'kɔlaman 'an yıdı -a dı. εn fεnan nεn an -kɔan "bε, ka'a 'kɔlaman -e 'ka 'kv -nan dı.»

35 εn Zuif 'nɔn 'tanɔn -a laabv 'o cin lɔ 'nan: «Nyin zia nεn e -taa "kvłε -e -kaa vıłε -kaa yı dı? E -ko Zuif 'nɔn nεn 'o fuiladı "man 'treda bε o va, -e 'e 'wı "paa minnun nεn o 'ka Zuif 'nɔn 'a dıε o ji?»

36 'Wı nən yaa 'vı 'labε -a -ci nən 'nən? Koo yaa 'vı 'nan: «Ka -taa 'an -weelε, 'pian ka'a 'kəlaman 'an yidi -a dı.» En: «Fənan nən an -kəan "bε, ka'a 'kəlaman -e 'ka 'kv -nan dı.» »

37 "Fədi yi -nyranman da nən, -yee cı yi -dan 'bə 'a. Yi zıe -a da nən Zozi a minnun yei 'e 'tədı, en yaa 'vı wei 'pleble 'ji 'nan: «Min nən 'yi dra -a -teə "bε, -a san 'e 'ta 'an 'va -e 'e 'yi 'mlin.»

38 Min nən e yi -teəra 'an da bε, -a san -kəan "le 'yi ku nən e 'belidı -nəan "min le bε -yee 'wı 'zv. Zı e cı 'e 'cren -tedı Bali -le 'fluba 'ji zıe.»

39 Lei 'saun nən minnun nən o yi -teəra Zozi da o -taa -a yile bε, -yee 'wı nən Zozi 'bə cı -a vınan. Tu zıe -a man bε, te Bali lei 'saun 'ka tian 'tale dı, koo Zozi 'ka tian 'kvle 'e "tı "le mingənnən trə nən e "bia bε -a da dı.

40 Zı min "kaga 'wı zıe -a 'man bε, en o -mienun -a 'vı 'nan: «Min 'labε, 'wı 'kpa e ya Bali 'lewei vızan nən o 'nan e -taa "bε -a.»

41 Min pləennun "o 'vı 'nan: «Min 'labε, min nən Bali -a 'si "va "bε -nyren.» En min peenun "o 'vı 'nan: «Min nən Bali -a 'si "va "bε ya'a 'kəlaman -e 'e 'si Galile dı.»

42 Koo e ya 'e 'cren -tedı Bali -le 'fluba 'ji 'nan, min nən Bali -a 'si "va "bε, e -kəan David kluda min -a, en e "sia Beteləm, David -ya trə -da.»

43 Zozi 'le "wəan, -sa -fəla minnun "kaga zıe o yei.

44 En o va min -mienun a "vale 'o "kuan, 'pian min -tu 'ka -kəlalə -a 'kundi -a dı.

Zuif'nən 'tanən 'ka yi -teəra Zozi da dı

45 -A -nan nən minnun nən Bali -pannən 'tanən 'lee Farizen 'nən o 'pa 'sia bε o 'li 'o da o 'va. En Bali

-pannən 'tanən 'lee Farizen 'nən -a laabv -wlə 'nan:
«-Mε "le "wəan nən ka'a 'kunlə -e 'ka 'ta -a d̄i?»

⁴⁶ En 'pa 'sianən "o -wlə 'nan: «'Wı nən yaa ve bε,
min -tv 'ka tian 'li -a vıle 'mlənmlən d̄i.»

⁴⁷ En Farizen 'nən "o 'nan: «'Ka 'bɔ "nyian, maan
ye "le -yee 'wı 'ka 'sia 'nan.

⁴⁸ -Kaa Farizen 'nən -ka'a tələ -a -sru "d̄i, εn -kaa
tazan -tv 'ka 'tələ -a -sru "d̄i.

⁴⁹ 'Pian minnun nən wa'a Moizi -le -pei -tə wı təa
d̄i, εn Bali wei a 'e 'pladı o man bε, o 'saza 'bε -təa -a
-sru.»

⁵⁰ Nikodem nən e -kv Zozi 'man yıle 'e tədə bε, e ya
Farizen 'nən 'bɔ 'va. En yaa 'vı Farizen 'nən zıe -wlə
'nan:

⁵¹ «-Cee -pei "e 'nan, -te wa'a tian min -le tin 'bale
d̄ıe, wa'a 'wı 'təa -a san man d̄i. 'Pian -te min 'wı drę
bε, waa wei maan 'vaa, εn o 'wı -təa "man.»

⁵² En Farizen 'nən -a laabv -yrɔ 'nan: «Galile min
nən "nyian "yie "a? 'I -nanjen Bali -le 'fluba 'ji 'kpa
tıgli -e 'i -tə 'nan Bali 'lewei vızan 'ka 'li 'sia Galile
d̄i.»

-Kənnən -wəezan 'tv -le 'wı

⁵³ ["Bε -sru εn o pəenən 'kv 'wee "kənnən.

8

¹ -A -nan nən Zozi 'kv Olivie pən da.

² -A ta tv cəen, bodrun puunən εn Zozi 'li 'e da Bali
-pan 'kuin. Təən min "kaga "kv "va. Zozi -nyran, εn
e 'wı "paadi 'sia o ji.

³ -A -nan nən 'fluba 'ci vıñən 'lee Farizen 'nən 'ta
lumən -tv -a, εn waa -tə minnun yei. Lı zıe o 'bɔ
"man, te e ya nyinnan -kənnən -sru.

⁴ En o 'nan Zozi le 'nan: «Bali -le 'wı "paazan, lı
'gvε, kv 'bɔ "man te e ya nyinnan -kənnən -sru.

⁵ Moizi -a cren -te -pei 'fluba 'ji 'nan limən nən e 'wı zıe -a dre bε, 'o -te -kələ -a. Bii "nun "i 'vı 'nən?»

⁶ O 'wı zıe -a laabv 'nan -e 'o wei 'kun, -e 'o -kəla 'wı 'tədı -a "man.

'Pian Zozi 'kunnan, εn e fε -tv cren -tedı 'sia 'e 'pε 'wle 'a 'tre da,

⁷ te Farizen 'nən 'lee 'fluba 'ci vıñən 'wı laabo Zozi 'lo. O ya 'wı laabvnan Zozi 'lo "bvv "le "wεan, 'e 'wulo wluan, εn e 'nan -wle 'nan: «Min nən 'ka yei, te ya'a tian 'wı 'wlidi "drele dıe, -a san 'e -kələ tedə tuv -yre.»

⁸ E 'kunnan "nyian 'e "pa 'ji, εn yaa cren -tedı 'sia "nyian 'tre da.

⁹ Zı Farizen 'nən 'lee 'fluba 'ci vıñən 'bo 'wı zıe -a 'man bε, εn o pεenən 'kv -tvdu. Min cejenun 'be 'kvdi 'sia 'e 'flin.

-A -nan nən lı bε e -fv 'e 'tədı Zozi 'le 'e -tvwli minnun yei.

¹⁰ Zozi 'e 'wulo wluan, εn yaa laabv -yrc 'nan: «Minnun nən o 'wı 'tə 'i man bε, o ya nyin zia? Min -tv 'ka "nyian -nan -e 'e 'wı 'tə 'i man dvv?»

¹¹ En lı zıe e 'nan Zozi le 'nan: «'An 'san, min -tv 'ka "nyian -nan dı.»

Zozi "e -yrc 'nan: «'An 'bo "nyian, ma'an 'wı təa 'i man dı. 'I 'kv! Te 'i 'wı 'wlidi "dre "nyian dı!»]

Zozi 'be ci 'te 'san nən e 'tre danən man dra 'wein bε -a

¹² Tv pee -a bε, εn Zozi 'wı tin 'badı 'sia "nyian minnun le. Yaa 'vı -wle 'nan: «'An 'bo 'be ci 'te 'san nən e 'tre danən 'man dra 'wein bε -a. Min nən e səənla 'an -sru "bε, te ya'a "nyian 'ta wo klun va dı, εn 'te 'san nən e 'belidı -nəan "min le bε e ya -a san -le vε -a.»

13 En Farizən 'nən -a 'vı Zozi le 'nan: «'Wı nən yia ve bε, e 'ka 'wı 'kpa 'a dı, koo yie cı -a vınan 'i 'fli man.»

14 Zozi -a 'vı -wle 'nan: «-Te 'an 'bə məen cı 'an 'bə 'fli -le 'wı vınan oo, 'wı nən maan ve 'gve, 'wı 'kpa nən. Koo fənan nən an 'si bε, maan -təa. En fənan nən an cı -kvənan bε, maan -təa. 'Pian 'cee ve bε, fənan nən an "sia bε, ka'a -nan təa dı, en fənan nən an cı -kvənan bε, ka'a -nan təa dı.

15 "Ka "tin -təa "min da blamin -wulo -ji wı yra man. 'An 'bə 'le ve bε, ma'an tin təa min da dı.

16 'Pian -te an tin -tə min da bε, e ya 'e 'nəan da. Koo an 'ka 'an -tvəli "dı, 'kv 'vale 'an "tı "nən yaan 'pa 'sia bε -a kvə cı.

17 E ya 'e 'cren -tədı 'cee -pei 'fluba 'ji 'nan: <-Te min "fli "wei a -tvəli 'wı 'tv da bε, te 'wı zıe e ya 'wı 'kpa -a.»

18 'An 'bə 'an 'fli -le 'wı ve, en 'an "tı "nən yaan 'pa 'sia bε, e 'mən 'wı ve.»

19 En waa laabv -yrə 'nan: «I "tı 'bə a nyin zia?» Zozi "e -wle 'nan: «Ka'an təa dı, en ka'an "tı təa dı. "Te kaan -təa "bε, "te kaan "tı -təa "nyian..»

20 Zozi a 'wı zıe -a "paanan minnun ji, te e ya Bali -pan 'kuin, fənan nən minnun "lala -səan -gbogbo -ji Bali -le ve -a bε -a -nan. En min -tv 'ka -a 'kunlə dı, koo -yee tv 'ka tian bələ dı.

Zozi 'e "tı "srən "kvdi -nan wı 'vı

21 Zozi -a 'vı "nyian -wle 'nan: «An "ta -ko. Ka -taa 'an -wəelə, 'pian ka'an 'ye dı. En 'cee 'wı 'wlidı "fo 'ka 'lə -e 'ka 'ka. Fənan nən an "ta -ko 'gve, ka'a 'kəlaman -e 'ka 'kv -nan dı.»

22 En Zuif 'nən 'tanən -a laabv 'o 'fli -lə 'nan: «E "ta -ko 'e 'fli -tələ -baale, koo yaa 'vı 'nan, fənan nən 'e "ta -ko bε, -ka'a 'kəlaman -e -kaa kv -nan dı.»

23 Эн е 'nan -wlε 'nan: «'Trε 'gvε -a da 'nən nən "cee "a. "Ka 'si wo 'treda 'gv, 'pian "an 'si wo laji lou. Ma'an 'sia 'treda 'gv dι.

24-Yee "wəan maan 'vι 'cεε 'nan, 'cee 'wι 'wlidi "fo 'ka 'lɔ -e 'ka 'ka. Koo min nən an ci -a bε, -te ka'a yi 'tcalā "da 'nan an ya min zιε -a dιε, 'cee 'wι 'wlidi "fo 'ka 'lɔ -e 'ka 'ka.»

25 Эн waa laabv Zozi 'lɔ 'nan: «-Tι nən 'yia?»

Zozi -a 'vι -wlε 'nan: «Min nən an ci -a bε, maan ve 'cεε, te maan ve.

26 'Wι "kaga "a -e 'an vι 'ka man -e tin 'e 'tε 'ka da. 'Pian 'wι nən maan 'man min nən yaan 'pa 'sia bε -a da bε, -nyren maan ve 'tredanən lε. Min zιε ya'a 'wι 've 'wlu 'a dι.»

27 Wa'a -ci manlε "le 'nan -a "tι "le 'wι nən e ci -a vιnən dι.

28 Эн Zozi -a 'vι -wlε 'nan: «Tv nən ka Blamin -pi "paa yiba "man lou "bε, -a tv zιε -a man nən kaa -təa 'nan min nən an ci -a bε -nyren 'maan. Эн kaa -təa 'nan ma'an 'wι 'dra 'an 'bɔ 'fli -ji dι, 'pian 'wι nən maan 'man 'an "tι "da bε -nyren maan ve.

29 Min nən yaan 'pa 'sia bε, 'kv 'vale -a kvε ci. Ya'an 'tvile 'an -tvwli "dι, koo -a ci 'sɔ wιnun nən maan dra tv pεenən man.»

30 Zι Zozi 'wιnun zιε -a 'vι bε, en min "kaga yi -tera Zozi 'bɔ da.

Min nən e 'wι 'wlidi "dra bε, te e ya 'wι 'wlidi "le nəan -a

31-A -nan nən Zuif 'nən nən o yi -tera Zozi 'bɔ da bε, Zozi -a 'vι -wlε 'nan: «-Te 'ka 'ta 'wula 'an wei da 'kpa bε, te ka ya 'an -srunən 'a.

32 Ka -taa 'wι tıgli 'tɔlε, -e 'wι tıgli 'e 'ka drε minnun nən o 'ka nəan -a dιε waa.»

³³ En Zuif 'nən 'bə -a 'vı -yre 'nan: «Kv ya Abraam kluda 'nən 'a, en kv'a tian 'li drele min -tv -le nəan -a dı. -Me "le "wəan nən yia ve 'nan: <Kv dra minnun nən o 'ka nəan -a dıe waa?» »

³⁴ En Zozi -a 'vı -wle 'nan: «Maan ve 'cee 'wı tıgli 'a 'nan, min oo min nən e 'wı 'wlidi "dra be, te e ya 'wı 'wlidi "le nəan -a.»

³⁵ Nəan 'ka 'fo "kənnən 'li 'trilii dı, 'pian 'nən nən e cı 'yee və -nan be, -yee fo "kənnən 'li 'trilii.

³⁶ -Te 'an 'bə Bali -pi an 'ka 'si nəanba -ji be, ka'a 'kəan "nyian fe -tv -lə nəan -a dı.

³⁷ Maan -təa 'nan ka ya Abraam kluda 'nən 'a, 'pian ka ya -a -weenən 'nan 'kaan -təa, kəo ka 'ka "vale 'ka 'ta wula 'men 'wı "paadı da dı.

³⁸ 'Wı nən maan -nan 'yi 'an "tı 'lə be, -nyren maan ve, en 'cee və be, 'wı nən kaa 'man 'ka "tı "da be, -nyren kaa dra.»

³⁹ En o 'nan Zozi lə 'nan: «Abraam 'be cı 'kv "tı "a.»

En Zozi "e 'nan -wle 'nan: «"Te Abraam -le 'nənnun nən 'kaa be, "te Abraam dre wı nən kaa dra.

⁴⁰ 'Wı tıgli nən maan 'man Bali da be, maan ve 'cee tv pəenən man. 'Pian 'be nən 'gvə, ka ya -a -weenən 'nan 'kaan -təa. 'Wı zıe Abraam 'ka 'be drele dı.

⁴¹ 'Pian 'cee və be, 'ka "tı "dre wı nən kaa dra.»

En o 'nan Zozi lə 'nan: «Bəeda nən "cee 'kvə dı, Bali -tvwli 'be cı 'kv "tı "a.»

⁴² En Zozi "e 'nan -wle 'nan: «"Te Bali 'be cı 'ka "tı "a be, "te kaan ye "yi. Kəo Bali va nən an 'si, en an -ta. Ma'an 'tale 'an 'bə 'fli -ji dı, 'pian -yee 'an 'pa 'sia.

⁴³ Ka 'ka "vale 'ka "trəen -təa 'an wei lə dı, -yee "wəan nən ka'an wei -ci maan dı?

⁴⁴ Satan nən e 'wı 'wlidi "paa min lə be, -yee cı 'ka "tı "a, en 'ka "tı 'ci 'sə wınu nən kaa dra. -A pou

sianan 'li 'trilii -e 'e bə ceegvəe, min -tezan nən. Ya'a 'ta wvla 'wı tıgli da 'mlənmlən dı, kəə ya'a 'təa 'wı tıgli -sru "dı. 'Wlu 'səndı -cin nən "ji, kəə 'wluzan nən, ən -a va nən 'wlu wı pəenən "sia.

45 'Men ve bə, an 'wı tıgli ve, -yee "wəan ka'a yi 'teala 'an da dı.

46 Min -tu 'ka 'ka yei -e 'e -ci -kəən 'nan an 'wı 'wlidi drə dı. Ən -te 'wı tıgli nən maan ve bə, -mə "le "wəan ka'a yi 'teala 'an da dı?

47 Min nən Bali cı -a "tı "a bə, 'wı nən Bali -a ve bə 'e "trəen -təa -yre. 'Pian 'cee ve bə, Bali "cəə 'ka "tı "a dı -yee "wəan ka'a "trəen 'təa -a wei lə dı.»

Zozi -dan "mlian Abraam da

48 Zuif 'nən 'tanən "e Zozi lə 'nan: «'Kve tin a 'nənnən -a vıdı -a 'nan Samari min nən yia, ən -yv -wlidi 'a 'i -sru.»

49 Zozi -a 'vı -wle 'nan: «-Yv -wlidi 'ka 'an -sru "dı. 'An "tı "nən maan 'tə dra -dan, ən 'cee ve bə, "kaan 'tə srəman.

50 'An 'bə an 'ka -a -wəenan 'nan min 'e 'an 'tə drə -dan dı. 'Pian min -tu 'be cı -a -wəenan. Ən -a min zıə, -yee 'cee tin "baa.

51 Maan ve 'cəə 'wı tıgli 'a 'nan min nən e 'ta 'wvla 'an wei da bə, -a san 'ka 'kaa 'mlənmlən dı.»

52 Ən Zuif 'nən -a 'vı -yre 'nan: «Kva -tə "mən 'nan -yv -wlidi 'a 'i -sru. Abraam -ka, ən Bali 'lewei vıñən "o "ka 'wv "nyian. -E 'i vı 'nan: «Min nən e 'ta 'wvla 'i wei da bə, -a san 'ka 'kaa 'mlənmlən dı.»

53 'Kv tra Abraam -ka, ən Bali 'lewei vıñən "o "ka 'wv "nyian. 'I -dan "mlian Abraam da? 'I 'bə 'i 'fli "siala 'kə?»

54 Ən Zozi "e 'nan -wle 'nan: «-Te 'an 'bə məen 'an 'fli 'tə dra -dan bə, 'mən 'tə -dan zıə, e ya 'wı "tun "a.

'An "tı 'bɔ 'bε 'an 'tɔ dra -dan. 'Ka 'bɔ cεε 'vı 'nan -yεε
cι 'cee Bali -a,

⁵⁵ 'pian ka'a tɔa dı. 'An 'bɔ 'bε -tɔa. -Te maan 'vı
'nan ma'an tɔa dıε, te an drε 'wluzan 'a "le 'cee 'wı
'zv. 'Pian maan -tɔa, εn an 'ta 'wvla -a wei da.

⁵⁶ Tu nεn an -taa "man 'trεda bε, Bali -a 'vı 'ka tra
Abraam lε. 'Wı zıε e Abraam ci -ta "tra. Abraam -a
-nan 'yı, εn yaa ci nran.»

⁵⁷ En Zuif 'nən -a vı Zozı lε 'nan: «'I lε -fuba 'soolu
'ka 'bɔa dı -e 'i Abraam yı?»

⁵⁸ Zozı -a 'vı -wlε 'nan: «Maan ve 'cεε 'wı tıgli 'a
'nan, tu nεn te wa'a tian Abraam -yale dıε, te an ya.»

⁵⁹ 'Wı zıε -a da nεn o -kɔlε siila 'nan -e 'o Zozı 'tε
-a. 'Pian Zozı yɔɔ, εn e 'bɔla Bali -pan 'kuin.

9

Zozı yıε 'wizan -tu beli

¹ Zozı a ciłnan εn e min -tu nεn waa -ya 'e yıε 'a 'e
'widı bε -a 'yı.

² En Zozı -srunɔn 'a laabv Zozı 'lɔ 'nan: «Bali -le
'wı "paazan, -me "le "wεan nεn o min 'gvε -a -ya 'e
yıε 'a 'e 'widı? -A 'bɔ 'le 'wı 'wlidi "man nεn, -baa -a
"tı 'lee -a "bv "le 'wı 'wlidi "man nεn?»

³ En Zozı "e -wlε 'nan: «Wa'a vıle 'nan -a 'bɔ 'le 'wı
'wlidi "man nεn dı, εn -te 'bε "cεε dı, -a "tı 'lee -a "bv
"le 'wı 'wlidi "man nεn -a yıε 'wi dı. 'Pian -a yıε 'wi
'nan -e minnun 'o 'wı -dan nεn Bali "ta -daa -a drεlε
-yrε "bε -a -nan yı.

⁴ 'Bε nεn tu a tian 'e 'cεndı 'gvε, min nεn yaan 'pa
'sia bε, -kaa -yee 'nyranman 'pa. -Pei -taa "tanlε, te
min -tu 'ka 'kɔlaman -e 'e 'nyranman 'pa "nyian dı.

⁵ 'Bε nεn an ya tian 'trεda 'gvε, mεen cι 'tε 'san nεn
e 'trεdanɔn 'man dra 'wein bε -a.»

6 Zı Zozi ceeen 'wı zıε -a vıdı man bε, εn 'e 'le 'yi - sran "tra. E -feli drε 'e 'le 'yi 'bɔ 'a, yaa ciı yie 'wizan zıε -a yie da,

7 En e 'nan -yre 'nan: «'I 'kv 'i yra "foe 'yi nən waa laabo Siloe bε -a va.» Siloe -ci nən 'nan 'padı -sia. E -kv 'e yra foe, εn e 'li 'e da te e fənan ye 'wein.

8 Yie 'wizan zıε -a "srən 'nən 'lee minnun nən waa 'yı te e fε trv "baa bε, "o laabv 'nan: «Min nən "nən e -nyeanla 'gv te e fε trv "baa bε, -njee bε dvv?»

9 Min -mienun "o 'vı 'nan: «-A 'bɔ nən.»

Min pləennun "o 'vı 'nan: «-A 'bɔ "cee dı, 'pian -a siazan "nən.»

En -a 'bɔ "e 'nan: «'Wı 'kpa, 'e 'bɔ nən.»

10 -A -nan nən waa laabv -yrs 'nan: «E drε 'kɔ εn 'i yie 'lε 'sv?»

11 En e 'nan -wle 'nan: «Min nən waa laabo Zozi bε, e -feli drε, yaa ciı 'an yie da, εn e 'mən 'nan 'an 'kv 'an yra "foe Siloe 'yi 'va. An -kv -nan nun, zı 'an yra foe bε, εn 'an yie 'lε 'sv.»

12 En waa laabv -yrs 'nan: «Min 'bɔ -a nyin zia?»

En -wle 'nan: «Ma'an 'tɔa dı.»

Farizen 'nən 'wı laabv min nən -a yie 'lε 'sv bε -yrs

13 O -kv min nən -a yie 'lε 'sv bε -a Farizen 'nən 'va.

14 'Flinla "yi da nən Zozi 'feli drε, εn e min zıε -a yie 'lε 'sv 'a.

15 Farizen 'nən "o laabv "nyian min bε -yrs 'nan: «E drε 'kɔ εn 'i yie 'lε 'sv?»

En e 'nan -wle 'nan: «E -feli ciı 'an yie da, 'an yra foe, εn an fənan 'yı.»

16 Zı e 'wı zıε -a 'vı bε, εn Farizen 'nən -mienun "o 'nan: «Min nən e 'wı 'labε -a drε bε, ya'a 'sia Bali va dı, kɔɔ e 'flinla "yi 'srəen srε.»

Te min pløennun "o "ve 'nan: «'Wı 'wlidi "dręzan
'ka 'kølamān -e 'e 'ce -srən "wı zıe -a drę dı.»

-A -nan nən o wei 'ka "nyian dręle -tvwli "dı.

¹⁷ Waa laabv min nən -a yie 'le 'sv be -yrə 'nan: «'I
'bɔ "i "ve min nən yei yie 'le 'sv be -a man 'nən?»

En e 'nan -wle 'nan: «Bali 'lewei vınan nən.»

¹⁸ Zuif 'nən 'tanən 'ka yi -tela "da 'nan min zıe -a
yie a 'e 'widı 'e 'cen dı. En waa 'tı 'lee -a "bv laabv.

¹⁹ Zı o -ta be, en waa laabv -wlɔ 'nan: «'Cee 'nən
nən ka 'nan waa -ya 'e yie 'a 'e 'widı be -nyrən 'gv? E
drę "mən 'kɔ, en -a yie 'le 'sv 'siən?»

²⁰ -A "tı 'lee -a "bv "o 'nan: «Kva -təa 'nan 'kve 'nən
nən, en kva -ya te -a yie a 'e 'widı.

²¹ 'Pian fe nən e drę 'lɔɔ en -a yie 'le 'sv 'siən 'gvε,
kv'a təa dı. En min 'bɔ nən yaa yie 'le 'sv be, kv'a 'be
'təa "nyian dı. 'Ka 'wı laabv -a 'bɔ 'lɔ, e ya ceje -e 'e
-ci vı 'e 'bɔ 'a.»

²² -A "tı 'lee -a "bv "klanman Zuif 'nən 'tanən 'lɔ -
yee "wεan o 'wı zıe -a 'vı. Kɔɔ Zuif 'nən 'o 'ci 'pa 'nan,
min oo min nən yaa 'vı 'nan, Zozi 'be cı min 'sizan
'wı 'ji Crizi -a be, 'o -pian 'wee cin yı 'kuin.

²³ -Yee "wεan -a "tı 'lee -a "bv -a 'vı 'nan: «E ya ceje
'ka 'wı laabv -a 'bɔ 'lɔ.»

²⁴ -A -nan nən min nən -a yie 'le 'sv be, Farizen 'nən
-a 'pa "flizan laabv "nyian, en o 'nan -yre 'nan: «'I
Bali 'tɔ drę -dan 'wı tıgli vıdı -a! Kva -təa 'nan min
be 'wı 'wlidi "dręzan nən.»

²⁵ En e 'nan -wle 'nan: «-Te e ya 'wı 'wlidi "dręzan
-a be, ma'an təa dı. Maan -təa 'pian 'nan, 'an yie a
"nən 'e 'widı en 'be nən 'gvε, an fənan ye 'siən.»

²⁶ Waa laabv -yrə "nyian 'nan: «-Mε "nən yaa drę
'yie? Yaa drę 'kɔ en yei yie 'le 'sv?»

27 Σn e 'nan -wlε 'nan: «Maan 'vι 'cεε 'va εn ka'a "trøen "tøle -yre "dι. -Mε "le "wεan ka ya "nyian - a mandi va? "Ka "ya wo "nyian "vale 'ka dra -a - sruñon 'a?»

28 -A -nan nεn waa "srøndi 'sia, εn o 'nan -yre 'nan: «'I 'bø 'bε ci -a -sruzan 'a, "kv "ya wo Moizi - sruñon 'a.»

29 Kva -tøa 'nan Bali 'wι tin 'ba Moizi lε, 'pian min 'labε, kv'a 'bε 'sinan 'tøa dι.»

30 Σn min nεn -a yie 'lε 'sv bε, yaa 'vι -wlε 'nan: «"Ka 'yie 'wι 'a bε, fεnan nεn e 'si bε, ka'a tøa dι, εn yaan yie 'lε 'sv!»

31 -Kaa -ci -tøa 'nan Bali 'ka 'wι 'wlidi "drøñon wei maan dι. 'Pian -te min Bali bøa εn yaa ci 'sø wιnun dra bε, min zιε Bali -a wei maan.

32 Σn ka'a tian 'li -a manlε 'nan min nεn waa -ya 'e yie 'a 'e 'widι bε, min -tu -a yie 'lε 'sv dι.

33 "Te min 'bε ya'a 'sile Bali va dιε, "te ya'a -kølalε -a drødι -a dι.»

34 Σn waa 'vι -yre 'nan: «'I 'bø nεn wei 'ya 'wι 'wlidi va "fo "bε, yie 'wι "paaman 'kv 'ji?» Σn waa -pin 'o yei.

Minnun yie a 'e 'widι Bali -le 'wι 'ji

35 Zι Zozi -a 'man 'nan waa -pin 'o yei "bε, e -kv "va εn yaa laabø -yρø 'nan: «I yi -tøala Blamin -pi da?»

36 Σn e 'nan Zozi lε 'nan: «'An 'san, -tiε ci "nyian 'bε 'a -e 'an yi -tøra "da?»

37 Zozi "e -yre 'nan: «Yia 'yi, 'an 'bø nεn an 'wι tin "baa yie 'gve, 'an 'bø nεn.»

38 -A -nan nεn e 'nan: «Minsan, 'an yi -tøala 'i da.» Σn e blula "wlu.

39 -A -nan nεn Zozi "e 'nan: «An -ta 'tre 'gve - a da 'nan -e 'an minnun 'cεn 'e cin man. -Yεε ci

'nan minnun nən wa'a fənan ye d̄iε, o fənan ye, εn minnun nən 'o 'fli "siala fənan yinən 'a b̄e o yie -wia.»

40 Farizen 'nən -mienun nən -a "srən "b̄e, z̄i o 'w̄i z̄iε -a 'man b̄e, εn waa laabv -ȳr̄o 'nan: «Yie 'nan 'i ve 'nan, 'k̄u yie a 'e 'wid?»

41 Zozi "e 'nan -wl̄ε 'nan: «"Te 'ka 'k̄oŋ yie 'winən 'a b̄e, "te 'cee 'w̄i 'wl̄id̄i "ka "fo "d̄i. 'Pian 'b̄e nən 'ḡv̄e, 'ka 'nan, 'ka fənan ye, te ka'a 'we 'mən 'w̄i "paadi man d̄i, -yee "w̄ean 'cee 'w̄i 'wl̄id̄i "a tian.»

10

Zozi a 'bla -sru "pinzan 'kpa -a

1 Zozi "e 'nan: «Maan ve 'c̄ee 'w̄i tigl̄i 'a 'nan, min nən ya'a 'wl̄amlan 'bla 'kl̄ən -ji -kl̄ən 'b̄o -ȳr̄e "nən "d̄iε, 'pian yaa -tria "f̄e pee -nan b̄e, min z̄iε crinzaŋ nən, εn 'bla 't̄ezan nən.

2 'Pian min nən e -wl̄amlan 'kl̄ən -ȳr̄e "nən "b̄e, -ȳee c̄i 'blanun 'b̄o -sru "pinzan -a.

3 Min nən 'e -nyrand̄i -kl̄ən 'b̄o -ȳr̄e "nən "b̄e, e -kl̄ən 'l̄e "so -ȳr̄e. εn 'blanun nən o c̄i -yee v̄e -a b̄e, 'o "tr̄əen -t̄oa -a wei l̄e, e o laabo 'o 't̄o man -e 'e b̄əla waa bei.

4 -Te e c̄eeŋ 'blanun nən o c̄i -yee v̄e -a b̄e o b̄əlad̄i man b̄e, -e 'e -tr̄əa o 'l̄e, te 'blanun -k̄ula -a -sru, k̄oŋ waa wei -t̄oa.

5 Wa'a 's̄ooŋmlan min nən e c̄i -p̄en -a b̄e -a -sru 'ml̄ənml̄ən d̄i. O flan "blia 'pian -ȳr̄o, k̄oŋ minnun nən o c̄i -p̄en -a b̄e wa'a o wei t̄oa d̄i.»

6 Zozi -k̄oŋnen z̄iε -a -f̄o -wl̄ε, 'pian 'w̄i 'b̄o nən yaa tin 'ba -wl̄ε "b̄e, wa'a -ci manl̄e d̄i.

7 Эн Zozi -a -ci 'vı "nyian -wlε 'nan: «Maan ve 'cεε 'wı tıglı 'a 'nan, 'blanun man -klən 'bə bε, mεen cı -a -yrε -a.

8 Minnun pεenən nən o -trəa 'an 'lε 'e tεdε bε, crinnən nən waa, en 'bla 'tənən nən waa. 'Pian 'blanun 'ka 'o "trəen "təle o wei lε 'mlənmlən dı.

9 -Klən 'bə man -yrε bε, 'an bə nən. Min nən e ciła 'an 'va, en e wla 'klən -ji bε, e "sia 'wı 'ji. E bəala e "tun, en e -wlamlan 'e "tun, -a -blifε a -e 'e -bli.

10 Crinzan bε, "e "ta wo crin wədı 'lee 'bla 'tədı 'lee fε sredi 'tə 'ji. 'Pian 'mən vε bε, "an "ta 'wı 'nan -e 'blanun 'o 'beli, -e -wee 'belidı 'e 'kən 'e 'lε səədi.

11 Mεen cı 'bla -sru "pinzan 'kpa -a. 'Bla -sru "pinzan 'kpa bε, e "we "man -e 'e 'ka 'yee 'blanun -le "wεan.

12 'Pian min nən 'bε 'nyranman "paa "lala -le "wεan bε, te 'blanun 'bə 'ka -a san -le vε -a dıε, -te e beli 'yı 'tanən bε, e "sia 'blanun -sru -e 'e flan 'bli. Beli 'bə o fuimlan "man -e 'e o "kuun.

13 Min nən 'bε 'nyranman "paa "lala -le "wεan bε, 'bε flan "blia, kəo 'blanun -tədı bε, -a 'wı 'ka 'naan "man "dı.

14 Mεen cı 'bla -sru "pinzan 'kpa -a. An 'mən 'blanun -təa, en waan -təa,

15 "le zı 'an "tı 'an -təa en 'an "tı 'bə -təa "bε -yee 'wı 'zv. An 'man a 'e wəvədı -e 'an 'ka 'mən 'blanun -le "wεan.

16 'Mən 'bla -mienun a te o 'ka tian -klən 'gvε -a -ji dı. 'Blanun zıε, an o -fəa "ji, o -taa 'an wei manlε -e 'o drε 'blanun nən o -sru "pinzan a -tvwli "bε waa.

17 'An "tı 'an ye "yi, kəo 'an 'fli -nən 'nan -e 'an 'ka, -e 'an 'belidı yi "nyian.

18 Min -tv 'ka 'mən 'belidı sia 'an 'lə dı, 'pian 'an 'bə 'bε -nən 'an 'fli -a. 'Pleble a 'an 'lə -e 'an -nən, en

'pleble a 'an 'lɔ -e 'an 'si "nyian 'e "pa 'ji. 'W₁ nən 'an "t₁ "e 'mən 'nan 'an drɛ bɛ, -nyrən "bɛ.»

¹⁹ 'W₁ nən Zozi -a 'v₁ z₁ε, -yee "wəan Zuif 'nən cεən "nyian 'e cin man.

²⁰ Min "kaga "a o yei te "o "ve 'nan: «-Yv -wlid₁ "a -a -sru, εn klin "a -a -wulo -ji. Te 'ka "trɔən "tɔ -a wei lε.»

²¹ Min -mienun "o 'v₁ 'nan: «Ya'a 'W₁ 've "le min nən -yv -wlid₁ "a -a -sru "bɛ -yee 'W₁ 'zv d₁. -Yv -wlid₁ 'ka 'kəlaman -e 'e min nən -a y₁ε c₁ 'e 'wid₁ bɛ -a y₁ε 'lε 'sv d₁.»

Zuif 'nən 'tanən 'ka 'wile Zozi 'le 'w₁ "paadi man d₁

²² Minnun a Bali -pan 'kən 'le "fədi drənan Zeruzalem. "Fədi z₁ε, waa dra lε pεənən man 'nan -e Bali -pan 'kən nən waa 'le 'sv "nyian 'e 'pee bɛ, -a -cin 'e -trəa o ji. Tu z₁ε -a man bɛ te trun -taa.

²³ En Zozi ciid₁ 'sia Bali -pan 'kən 'le "nən, fənan nən waa 'tɔ 'pa Salomən man bɛ -a -nan.

²⁴ En Zuif 'nən 'o cin 'y₁ "man, waa laabv -yrɔ 'nan: «Tu "cεn "a nən, i 'w₁ 'ci "sia 'kvε 'wein -e 'kv vınan 'kv 'ci -tɔɔ "nyian d₁? -Te min 'sizan 'w₁ 'ji Crizi nən 'yia bɛ, 'i -ci 'si 'kvε tıgli.»

²⁵ Zozi -a 'v₁ -wlε 'nan: «Maan 'v₁ 'cεε 'va, εn ka'a yi 'teala 'an da d₁. 'W₁nun nən maan dra 'an "t₁ 'tɔ da 'gvε, yaa -ci -kənman 'nan, min 'sizan 'w₁ 'ji nən 'maan.

²⁶ 'Pian ka'a yi 'teala 'an da d₁, 'mən 'blanun "cεε 'kaa d₁ -le "wəan.

²⁷ 'Blanun nən 'o c₁ 'mən vε -a bɛ, 'waan wei maan, an 'o -tɔa, εn 'o 'ta wvla 'an -sru.

²⁸ 'Belid₁ nən ya'a 'nyaan d₁ε, maan -nəan -wlε, wa'a 'li 'kaa 'mlɔ̄nmlɔ̄n d₁. En min -tv 'ka 'kəlaman -e 'e o 'si 'an 'lɔ d₁.

29 'An "ti "nən e o -nən 'mən bε, -a 'plεble "mlian fε pεnən da, εn min -tv 'ka 'kəlaman -e 'e o 'si 'an "ti 'lo dι.

30 'An 'bə 'lee 'an "ti "bε, kv ya min -tvwli "a.»

31 Təən εn Zuif 'nən -kəlε koola 'nan -e 'o wεen "nyian Zozi 'va.

32 εn Zozi "e 'nan -wlε 'nan: «An 'wι -dandan drε 'ka yιε man 'kaga 'an "ti "le 'plεble 'a. 'Wι 'bə "cεn "le "wεan nən ka "ta -kəlε wεenman 'an 'va?»

33 εn Zuif 'nən -a 'vι -yre 'nan: «Wa'a vιlε 'nan 'wι 'tv nən yia drε "yi "bε, -a 'tə 'ji nən kv "ta -kəlε wεenman 'i 'va dι, 'pian 'nan i Bali srən "le "wεan. 'I ya min -a εn 'i 'fli drε Bali -a, -yee "wεan kv "ta -kəlε wεenman 'i 'va.»

34 Zozi "e 'nan -wlε 'nan: «E ya 'e 'crən -tədι 'cee -pei 'fluba 'ji 'nan:

⟨Bali "e 'nan, 'ka ya balinun -a.⟩

35 εn -kaa -təa 'nan 'wι nən Bali -le 'fluba 'ji bε, 'wι 'kpa 'nən. Minnun nən Bali 'wι tin "baa -wlε "bε, e o laabo balinun.

36 εn 'an 'bə bε, Bali 'an 'si "va εn yaan 'pa 'sia 'trəda. -Mε "le "wεan nən -te maan 'vι 'nan Bali -pι nən 'maan bε, εn kaa ve 'nan an Bali srən?

37 -Te 'wι nən maan dra 'gvε, 'an "ti "drε wι "cεε dιε, te 'ka yi -təra 'an da d!

38 'Pian -te -a 'bə nən maan dra bε, 'ka yi -təra 'an da. -Te 'bε "cεε dι, 'ka yi -təra 'wι 'bə nən maan dra bε -a da. 'Ka drε zιε, -e 'ka -tə 'kpa tıglı 'nan 'kv 'vale 'an "ti "a bε, kv ya min -tvwli "a.»

39 'Wι zιε -a da nən, o ya "nyian "va 'nan 'o "kuan, 'pian e 'sv -wlə.

40 Zozi 'kv "nyian Zudan 'yi -sru, fənan nən Zan minnun -batize drε 'e tədε bε -a -nan, εn e -fv -nan nun.

⁴¹ Min "kaga "kvla Zozi -sru. Minnun zιε waa 'vι 'nan: «Zan 'ka -ce -srən "wι -tv drele dι, 'pian 'wι pεenən nen yaa 'vι min 'gvε -a man bε, e ya 'wι 'kpa -a.»

⁴² Minnun nen o -kv fe zιε -a -nan bε, o "kaga "yi -tera Zozi da.

11

Laza -kanan wi

¹ Min -tv nen waa laabo Laza bε, -a man "yaaman. E -nyεanla 'fla nen waa laabo Betani bε -a da. -A "blu Mari 'lee Mat "o "nyεnwla "nyian 'fla 'bɔ zιε -a da.

² Mari zιε, -yεε "ta -daa -laziglo -sεnle Minsan cεin -da, -e 'e man bvv 'e 'wulo "jε "a. -A "bvi Laza man 'bε "yaaman.

³ -A "blunun zιε, o min 'pa 'sia 'nan 'e vι Zozi lε 'nan: «Minsan, 'i bee bε -a man "yaaman.»

⁴ Zι Zozi 'wι zιε -a 'man bε, εn e 'nan: «Laza -le -ce 'labε, -a -te vε "cεε dι. 'Pian e -fɔ Laza man 'nan -e 'e Bali -le 'pleble 'ci -kɔən. εn "nyian 'dv -e Bali -pi 'tɔ 'e dre -dan -ce 'bɔ 'le "wεan.»

⁵ Mat 'lee Mari 'lee o "bvi Laza 'bɔ bε, Zozi o ye "yi.

⁶ Zι yaa 'man 'nan Laza man "yaaman bε, εn e yi dre "nyian fεnan nen e ci bε -a -nan 'fili.

⁷ "Bε -sru, εn yaa 'vι "e -srunən lε 'nan: «-Kaa 'li -kaa da Zude.»

⁸ εn -a -srunən -a laabv -yrɔ 'nan: «Bali -le 'wι "paazan, tv nen e "sia ciinan -kogo 'gvε -a -ji "cεε Zuif 'nən nen Zude bε, o ya -a -wεenən 'nan 'wei -tea "kɔlε -a 'gv dvv? Yie 'nan 'i 'ko -nan nun?»

⁹ εn Zozi -a 'vι -wlε 'nan: «-Te tv cεen bε, fεnan a 'wein bodrun 'trilii -e funnin 'e 'pla. Min nen e 'ta

wo te tv cεen bε, -a srəen 'ka 'wia dı, koo 'te nən e "bia 'trəda bε, -a -san man nən e 'ta wo.

¹⁰ 'Pian min nən e 'ta wo klun va bε, -a srəen -wia, koo 'te 'ka -a 'le dı.»

¹¹ Zı e ceeen 'wı zıe -a vıdı man bε, en e 'nan -wle 'nan: «-Kaa bee Laza a yi -tənan, 'pian 'an 'ko -a fuvlε.»

¹² En -a -srunən -a 'vı -yrε 'nan -te e ya yi -tənan bε, -a fa dra "yi -e 'e 'beli.

¹³ Laza -kadı 'wı nən Zozi -a 'vı, 'pian e ya -a -srunən "le 'ji 'nan yi tıgli 'be 'fəla Laza da.

¹⁴ En Zozi -a -ci 'vı -wle "mən 'wein 'nan: «Laza -ka.

¹⁵ 'Cee "wəan, en 'dv -e 'ka yi -təra 'an da bε -yee "wəan, 'an 'ci "nranman. Koo an 'ka 'nan nun dı en e dre. 'Pian -kaa kv "va "nun.»

¹⁶ 'Wı zıe -a da nən Toma nən waa laabo "nyian "flen bε, e 'nan Zozi -srunən -mienun lε 'nan: «-Kaa kvla Zozi -sru -e -kaa ka 'e cin va waa.»

¹⁷ Zozi "ε bəla 'nan nun bε, te o Laza 'wı -a -nan yi sinjən 'bo.

¹⁸ Betani 'lee Zeruzaləm bε, o yei bəa kilo "fli, -te 'be "cεe dı kilo yaaga.

¹⁹ -Yee "wəan Zuif'nən "kaga "ta -nyənləa Mat 'lee Mari "srən o "bıvı nən e -ka bε -a -cε -da.

²⁰ Zı Mat -a 'man 'nan Zozi -a -tanən bε, en e -kv -a 'sile -sia te Mari yra 'e -nyrandı "kənnən.

²¹ Mat -a 'vı Zozi lε 'nan: «'An 'san, "te 'i 'kən 'gvε, "te 'an "bıvı 'ka 'kale dı.

²² 'Pian 'be 'bo nən 'gvε, an yi -təala "da 'nan 'wı pəenən nən yia laabo Bali lə bε, yaa 'le səəman 'yiε.»

²³ En Zozi "e 'nan -yrε 'nan: «I "bıvı bε, e wuanla -kanən 'va.»

²⁴ Mat "e -y_re 'nan: «'W₁ 'kpa n_{en}, maan -t_oa 'nan t_v -f_ola "da "ji b_e, minnun n_{en} o kaa b_e, o wuanla -kan_{ən} 'va. 'An "b_vl wuanla -kan_{ən} 'va "nyian.»

²⁵ En Zozi "e -y_re 'nan: «'An 'b_o 'b_e min wuanla -kan_{ən} 'va, en m_{ee}n 'belidi -n_əan "min l_e. Min n_{en} e yi -t_eala 'an da b_e, -te e -ka oo, 'belidi a -y_ro.

²⁶ Min n_{en} -a y_ie a "man en e yi -t_era 'an da b_e, -a san 'ka kaa 'li 'ml_ənml_ən d_ı. 'I yi -t_eala 'w₁ z₁e -a da?»

²⁷ En Mat "e 'nan Zozi l_e 'nan: «'An 'san 'w₁ 'kpa n_{en}. An yi -t_eala "da 'nan y_ie c_ı min n_{en} Bali -a 'si "va "b_e -a. Bali -p_ı n_{en} waa 'v₁ 'e 'c_{en} 'nan e -taa 't_reda b_e -nyr_{ən} 'yia.»

²⁸ Z₁ Mat 'w₁ z₁e -a 'v₁ b_e, en e 'li 'e da. E "blu Mari laab_v, en yaa 'v₁ -y_re 'o "fli yei 'nan: «'K_v 'san b_e e -ta, e ya "vale yei 'man ye.»

²⁹ Z₁ Mari 'w₁ z₁e -a man b_e, e wluan "k_{lı}, en e -k_v f_ənan n_{en} Zozi c_ı b_e -a -nan.

³⁰ Zozi 'ka tian b_əlaea 'fla yei "d_ı, e ya tian f_ənan n_{en} Mat -k_v -a 'sile -sia 'o cin y_ı 'a b_e -a -nan.

³¹ Zuif 'n_ən n_{en} o -k_v -ny_ənlea Mari "sr_ən "b_e, z₁ o Mari y_ı e wluan "k_{lı} e b_əla b_e, en o s_əonla -a -sru. Waa nr_ən 'o 'ji 'nan e "ta -ko -wu_əle 'e "b_vl -y_re da.

³² Z₁ Mari 'b_əla f_ənan n_{en} Zozi c_ı b_e -a -nan, en e Zozi 'b_o y_ı b_e, -a -nan n_{en} e -tria "wlu en e 'nan: «'An 'san, "te 'i 'k_ən 'gv_e, "te 'an "b_vl 'ka 'kale d_ı.»

³³ Z₁ Zozi Mari 'y_ı 'wu_ənan 'o 'vale Zuif 'n_ən n_{en} o -tra -a -sru "b_e waa b_e, -a -wulo -man -ta, en -a 'w₁ 'nan "man 'kpa t_ıgli.

³⁴ Yaa laab_v 'nan: «Nyin zia n_{en} kaa 'w_v?»

En o 'nan -y_re 'nan: «'I 'ta -e 'k_v -k_əon 'y_ie.»

³⁵ Zozi 'wu_ə.

36 Zı Zuif 'nən -a -nan 'yı bε, εn o 'nan: «'Ka 'yiɔ, yaa ye "yi e -ciala "da.»

37 -A -nan nən Zuif 'nən 'bɔ 'va min -mienun "o 'vı 'nan: «E min nən -a yiɛ ci 'e 'widı bε -a 'lε 'sv, εn ya'a -kɔlale -a dredi -a -e Laza 'e vıłę 'e 'ka dı.»

38 Zozi 'wulo -man -ta, εn e -kv -yre da. -Wee min -yre bε, -kɔle -dan tı nən -a ci a 'e bvdı bε -nyren, εn -kɔle nən waa -tɔa "nən -a 'lε wuvvε -a.

39 Zozi "e 'nan: «-Kɔle 'labε 'ka 'si "nən.»

Εn Laza 'bɔ "blu Mat "e 'nan: «Minsan, -a -koei bɔa, kɔɔ waa 'wv -a -nan yi sinjen nən 'gv.»

40 Εn Zozi "e Mat lε 'nan: «Maan 'nan 'yiɛ 'nan -te i yi -t̄era 'an da bε, i Bali -le -dan ci ye.»

41 Tɔɔn εn o -kɔle bε -a 'si -yre "nən. Zozi 'e yra -tɔ lou εn e 'nan: «'An "tı, mεin muo -fɔa 'nan yian wei 'man.»

42 An 'bɔ 'le vε bε, maan -tɔa 'nan yian wei maan tı pεenən man. 'Pian minnun nən 'an "srɔn 'gvε, -wee "wεan maan 'vı 'du -e 'o -tɔ 'nan yiɛ 'an 'pa 'sia.»

43 Zı e 'wı zıɛ -a 'vı bε, εn e paan wei 'pleble 'ji. E 'nan: «Laza, 'i bɔla!»

44 Εn min -kadı zıɛ e 'bɔla te -a cεin 'lee -a -pe a 'e -yridı sɔ -a. -A yra a 'e -yridı "nyian.

Zozi "e 'nan -wlε -nan: «'Ka sɔnun "flu "man -e 'ka 'si "man!»

45 Zuif 'nən nən o -ta Mari "srɔn, εn o 'wı nən Zozi -a drε bε -a -nan 'yı bε, o "kaga "yi -t̄eradı 'sia Zozi da.

46 'Pian o va min -mienun -kv Farizεn 'nən 'va, εn 'wı nən Zozi -a drε bε, waa 'vı -wlε.

Zuif 'nən 'tanən Zozi 'tedi 'wı 'pla "da

47 Bali -pannən 'tanən 'lee Farizεn 'nən bε, o tin 'banən cin 'yı, εn waa laabv -wlɔ 'nan: «-Kaa dra kɔ? Min 'labε e ya -ce srɔn "wı "kaga "drεnan.

48 -Te e -fv 'wɪ zɪε -a drənan 'nan -ka'a 'wɪ 'sile "da "man "dɪε, min "kaga "yi -teala "da -e Rəm 'nən 'o -cee Bali -pan 'kən 'wi, -e 'o -cee 'leglən 'wi.»

49 O va min -tv nən waa laabo Kaifa bε, -yεε ci 'le 'bɔ zɪε -a -ji Bali -pannən 'tazan -a. Yaa 'vɪ -wlε 'nan: «'wɪ 'tv a bε, ka'a təa dɪ.

50 'Ka "nrən 'ka 'ji 'nan, e ya 'cee 'wɪ "yi "a -e min -towli 'e min pεenən 'ji -ka wv, "təgə -cee 'leglən 'ji minnun pεenən 'nan 'e 'nyan.»

51 'Wɪ nən Kaifa -a 'vɪ bε, ya'a 'sile -a 'bɔ 'le ci "nrəndɪ va dɪ. 'Pian le 'bɔ zɪε -a -ji bε Bali -pannən 'tazan nən, -yee "wεan Bali ci:lə "va εn e 'wɪ zɪε -a 'vɪ 'nan, Zozi -taa "kale Zuif 'nən 'leji.

52 Wa'a vɪlε 'nan e -kaa Zuif 'nən 'saza 'leji dɪ, 'pian Bali -le 'nənnun pεenən nən 'o fuiadɪ "man 'trəda bε, o 'leji nən e -kaa, -e 'o 'tε 'e cin da min 'pa 'tv -a.

53 Yi 'lein nən Kaifa 'wɪ zɪε -a 'vɪ "da "bε, -a nyan nən Zuif 'nən 'tə "da 'nan 'o Zozi 'tε.

54 -Yee "wεan ya'a "nyian bələa 'ji Zude 'leglən 'ji dɪ. 'Pian e 'si Zude, εn e -kv 'trε 'tv da "bui "da zia 'fla nən waa laabo Efrai bε -a da. 'O 'vale 'e -srənən 'a o -fv 'fla zɪε -a da.

55 Zuif 'nən 'le 'si nəanba -ji "fədi drədɪ 'bɔ 'kogo. εn 'leglən pεenən 'ji minnun bε, o "kaga "kv Zeruzalem. O -kv -nan nun te "fədi 'bɔ 'ka tian bələ dɪ, 'nan -e 'o 'fli drə 'saun Bali 'le.

56 εn o Zozi -wεedɪ 'sia. Zɪ 'o cin 'yɪ Bali -pan 'kən 'le "nən "bε, εn waa laabv 'o cin lɔ 'nan: «Zozi 'ka 'kolaman -e 'e 'ta "fədi 'gvε -a da dɪ, "ka "nrənman 'ka 'ji 'kɔ?»

57 Fε -le "wεan nən o 'wɪ zɪε -a 'vɪ bε, Bali -pannən 'tanən 'lee Farizen 'nən -a 'vɪ 'nan min nən e Zozi 'yɪ bε, -a san 'e srən wv "man 'wlε 'dv -e 'o 'kun.

12

*Lumon -tv -laziglo -sen Zozi 'cein -da
(Mt 26.6-13; Mk 14.3-9)*

¹ E -fv yi 'sheedv -e Zuif 'nən 'le 'si nəanba -ji "fedi 'e bə, εn Zozi 'kv 'fla nən waa laabo Betani bε -a da. Laza nən e -ka εn yaa fuu bε -a fla nən.

² Zι e 'bəla Betani nun bε, o fenun təen εn waa -nən -yre. Mat 'bε fe zιε -a -pliman. εn minnun nən o ci 'o -nyrandı Zozi "srən fenun -sru "bε, Laza a o va.

³ Təən Mari -laziglo -pən -tv 'si, yaa -sen Zozi 'cein -da, εn yaa man bvv 'e 'wulo "je "a. -A -koei 'kən 'bə 'ji 'si 'e pεenən. -Laziglo zιε waa drε fe -tv nən waa laabo Nard bε -a, e 'ka 'e baadı fe -tv -a dι, εn -a 'fle a.

⁴ O Zozi -sruzan 'tv laabo Zudazi Karioti, -yee "ta -daa Zozi 'nənlə minnun lε. Min zιε e 'nan:

⁵ «-Me "le "wəan nən wa'a -laziglo 'labε -a -tanlə dι? -Kaa taan paan, -a "lala bəa -kpi fuba 'sheedv, -e -kaa -pli 'yale -tənən man.»

⁶ 'Yale -tənən 'le 'wι "ceε "naan "man -yee "wəan e 'wι zιε -a 'vι dι. 'Pian crinzañ nən, εn -wee "lala nən yaa "paala bε, yaa "sia "va te yaa -ble.

⁷ εn Zozi "e 'nan: «'Ka lι 'labε -a 'tvι flu, yaan 'man drε yi nən waan wo bε -yee "wəan.

⁸ Tu pεenən 'a bε, te 'yale -tənən a 'ka 'va. 'Pian 'mən vε bε, ma'an 'fo 'ka 'va tu pεenən 'a dι.»

Bali -pannən 'tanən -a 'pla "da 'nan 'o Laza -te

⁹ Zuif 'nən "kaga -a 'man 'nan Zozi a Betani, εn o -kv -nan nun. Wa'a 'kvə Zozi yidi 'saza 'le "wəan dι, 'pian o -kv 'nan -e 'o Laza nən e -ka εn yaa fuu bε -a yι.

¹⁰-A -nan nən Bali -pannən 'tanən -a 'pla "da 'nan 'o Laza -tε.

¹¹Kɔɔ Laza -le "wəan Zuif 'nən "kaga "a 'sinan o -sru, te o yi -tεala Zozi da.

*Zozi 'bəla Zeruzalem
(Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Lk 19.28-40)*

¹²-A ta tu nən e ceeñ bε, Zuif 'nən "kaga "nən o -kv Zeruzalem Zuif 'nən 'le 'si nəanba -ji "fedi da bε, zι waa 'man 'nan Zozi -a -tanan Zeruzalem bε,

¹³ o lo 'lanun 'sia, εn o -kv Zozi 'sile -sia te o plaman. Waa ve 'nan:

«-Fεavea o! -Fεavea o!

Min nən e ci -tanan Minsan 'tɔ da bε,

Bali -le -fεa 'e 'kɔn -a san man.

Izrael 'nən 'le mingɔnnən nən.»

¹⁴Zozi -aflumun pla 'nən 'tu 'yι, εn e -nyran "da "le 'wι nən 'e 'creñ -tεdi 'e 'cεn Bali -le 'fluba 'ji bε -yee 'wι 'zv. E ya 'e 'creñ -tεdi 'nan:

¹⁵ «Zeruzalem minnun,

te nyən 'e 'kɔn 'ka 'ji dι!

"Ka 'yιɔ, 'cee mingɔnnən a -tanan

'e -nyrandi -aflumun pla 'nən da..»

¹⁶Tu zιε -a wlu bε, Zozi -srunən 'ka 'wι nən e ci 'e 'le sɔɔnan zιε -a -ci manlε dι. 'Pian tu nən Zozi 'kv 'e "tι "le mingɔnnən tre nən e "bia bε -a da bε, -a -nan nən -a -cin -tɔ o ji 'nan 'wι nən e creñ -tεdi Zozi 'bɔ 'le 'wι 'a bε, -yεε 'le sɔɔ.

¹⁷Tu nən te Laza -ka e ya -yrε -ji -e Zozi 'e fuv bε, minnun pεenən nən waa -nan 'yι bε, o Zozi 'le 'wι 'vι.

¹⁸εn minnun "kaga "ta Zozi 'sile -sia 'lebo "fɔ wι nən yaa drε waa 'man bε -yee "wəan.

19 -A -nan nən Farizən 'nən -a vıdı 'sia 'o cin lə 'nan: «Kaa ye, ka'a 'kəlamən fə -tv drədı -a "nyian dı. "Ka 'yio, 'trəda minnun pəənən -sən -a -sru.»

Minnun nən o 'ka Zuif'nən 'a dıə o -ta Zozi 'va

20 Minnun nən o -kv Bali bələ "fədi da Zeruzalem bə, minnun nən o 'ka Zuif'nən 'a dıə o -mie a o va.

21 O 'nən zıə, o pli Filipv man. Filipv bə, Bezaida min nən Galile 'leglən 'ji. Ən o kəala "man -a vıdı -a 'nan: «'Kv 'san, kv ya "vale 'kv Zozi ye.»

22 Filipv -kv -a vıle Andre lə, ən Andre 'lee Filipv -kv -a vıle Zozi lə.

23 Ən Zozi -a 'vı -wlə 'nan: «Tv nən 'an 'bə Blamin -pı 'an -ko 'an "tı "le mingənnən trə nən e "bia bə -a da bə e 'bə.

24 Maan ve 'cəə 'wı tıgli 'a 'nan, -te wa'a 'saa 'wlə 'fələ 'trə 'ji -e 'e fəlı "ji "dıə, e -fo 'e -tvwli, yaa 'bəa "da "dı. 'Pian -te e fəlı "ji "bə, -a -kən bəa "da -e 'e 'sən "da "kaga.

25 Min nən -yee 'belidı wı cı "man "bvv "bə, e -taa 'yee 'belidı 'bə srele, 'pian min nən 'e 'pe 'si 'trəda wıunun -sru "bə, 'belidı nən ya'a 'nyaan dıə e ya -a san -le və -a.

26 -Te min a "va 'nan 'an drə 'e 'san -a bə, 'e -səənla 'an -sru. -Te e səənla 'an -sru "bə, fənan nən an cı bə, 'an 'suzan zıə e -kəan "nan "nyian. Min nən yaan "sua bə, 'an "tı -a 'tə dra -dan.

27 'Be nən 'gve, 'an 'ci baa 'ji. -Mə "wı nən an -taa -a vıle 'an "tı "lə? Maan ve 'an "tı "lə 'nan, 'e yra yıdı 'labə -a 'si 'an man -kəbli. -Cəjə, ma'an 'wı zıə -a ve dı, kəə -yee "wəan nən an -ta 'trəda.

28 Maan ve 'pian 'nan: <An "tı, 'i drə -e minnun 'o -tə 'nan 'i 'tə a -dan. > »

'Nun tɔɔn, εn wei -tu wu laji. E 'nan: «Maan -ci kɔɔn 'nan 'an 'tɔ a -dan 'va, εn maan dra "nyian -dan.»

²⁹ Min "kaga "nεn fε zιε -a -nan, εn o 'wι zιε -a 'man bε, o 'nan: «Laa -paan 'be klun.» εn o -mienun "o 'vι 'nan: «Bali -le 'pasianɔn nεn laji bε, -a -tu 'be 'wι tin 'ba -yre.»

³⁰ εn Zozi 'bɔ -a 'vι -wlε 'nan: «Wei nεn e wu 'gvε, 'men "wεan "cεe e wu dι, 'pian 'ka le nεn e 'wι tin 'ba.

³¹ 'Be nεn 'gvε, 'tredanɔn 'le tin 'badι bε e 'bɔ. Satan nεn e 'tre 'gvε -a "paala bε -a -pin tu 'bɔ.

³² 'Men vε bε, tu nεn minnun 'an "paa yiba "plan da -e 'an 'si 'treda bε, -te -a tu 'bɔ bε, maan dra -e min pεnɔn 'o yi -tεra 'an da.»

³³ -Te Zozi 'wι zιε -a 'vι bε, zι e -taa "kale bε -a -nan wι nεn yaa 'vι.

³⁴ εn minnun -a 'vι -yre 'nan: «Kva 'man -pei 'fluba 'ji 'nan, min nεn Bali -a 'si "va "bε, ya'a kaa 'li "fo "dι. -Mε "le "wεan nεn yia ve 'nan: «Yi nεn o Blamin -pi "paa yiba "plan da? Blamin -pi zιε -tι nεn?» »

³⁵ εn Zozi "e -wlε 'nan: «'Tε 'san a tian 'ka 'va tu "wennɛn 'a. 'Ka 'ta wu te -a 'san a tian 'ka 'va, "tɔɔ klun 'e bɔ 'ka man kligli. Min nεn e 'ta wo klun va bε, fεnan nεn e cι -kvnān bε, ya'a tɔa dι.

³⁶ 'Ka yi -tεra 'te 'san da te e ya tian 'ka 'va, -e 'ka 'kɔn minnun nεn o ya 'tε 'san da bε waa.»

Zι Zozi 'wι zιε -a 'vι bε, e 'si o "srɔn, εn e yɔɔ -wlε.

Zuif'nɔn 'kayi -tεlεa Zozi da dι

³⁷ Zozi 'lebo "fɔ wι "kaga drε Zuif 'nɔn yiε man, 'pian wa'a yi -tεlεa Zozi da dι.

³⁸ E drε zιε 'nan -e 'wι nεn Bali 'lewei vιzan Ezai -a 'vι bε 'e 'lε sɔɔ. Yaa 'vι 'nan:

«Minsan, -t_{1ε} yi -t_{2ε}ra 'w₁nun n_{1ε}n kua 'v₁ b_ε -a da?

ɛn -t₁ le n_{1ε}n Minsan 'yee -p_ε 'pl_ε 'ci k_{2ε}oñ?»

³⁹ 'W₁nen -yee "w_εan wa'a 'k_{2ε}lamān -e 'o yi -t_{2ε}ra 'w₁da d_{1ε}, Ezai -a 'v₁ "nyian. Yaa 'v₁ 'nan:

⁴⁰ «Bali o yi_ε 'wi,

-e 'o v₁l_ε 'o f_{1ε}nān 'y₁ d₁,

ɛn e o -p_{2ε}an "da -t_{2ε} 'pl_{2ε}ble,

-e 'o v₁l_ε 'o 'w₁ 'w₁ man d₁.

E dr_ε z_{1ε} 'nan

"t_{2ε}g_{2ε} 'o -s_{2ε}oñla 'e -sru,

-e 'e o 'si 'w₁ 'ji.»

⁴¹ Zozi 'le 'w₁ n_{1ε}n Ezai -a 'v₁. E Zozi 'le -dan ci 'y₁, -yee "w_εan e 'w₁ z_{1ε} -a 'v₁.

⁴² Zuif 'n_{1ε}n 'tan_{1ε}n 'b_{1ε} b_ε, o "kaga "yi -t_{2ε}ala Zozi da. 'Pian Farizen 'n_{1ε}n 'le "w_εan o 'ka "vale 'o ve 'wein d₁, "t_{2ε}g_{2ε} 'o o -pin cin yi 'kuin.

⁴³ -Te minnun o 't_{2ε} "yi "ve b_ε, waa ye "yi e "mlian Bali -le o 't_{2ε} "yi "vid₁ da.

⁴⁴ Zozi paan 'nan: «Min n_{1ε}n e yi -t_{2ε}ala 'an da b_ε, 'an 'saza da "c_{2ε}e e yi -t_{2ε}ala d₁, 'pian e yi -t_{2ε}ala "nyian min n_{1ε}n yaan 'pa 'sia b_ε -a da.

⁴⁵ Min n_{1ε}n yaan 'y₁ b_ε, te e min n_{1ε}n yaan 'pa 'sia b_ε -a 'y₁.

⁴⁶ M_{1ε}en c₁ 't_{2ε} 'san -a, an -ta 't_{2ε}da 'nan -e min n_{1ε}n e yi -t_{2ε}ra 'an da b_ε, -a san 'e v₁l_ε 'e 'f_{1ε} klun va -trilii d₁.

⁴⁷ -Te min 'an wei 'man, ɛn -a san 'ka 'ta w₁l_εa "da "d_{1ε}, m_{1ε}en "c_{2ε}e tin -t_{2ε} -a san da d₁. -Y_{1ε}c₁ 'nan an -ta 't_{2ε}da 'nan -e 'an 't_{2ε}dan_{1ε}n 'si 'w₁ 'ji, ma'an 'tal_ε 'nan -e 'an tin -t_{2ε} 't_{2ε}dan_{1ε}n da d₁.

⁴⁸ Min n_{1ε}n yaan tuv 'e 'p_{1ε}la koda, ɛn ya'a 'an wei 'sil_εa 'w₁ 'a d_{1ε}, -a san -le 'w₁ tin 'bazan a. 'An wei n_{1ε}n maan 'v₁ b_ε, -y_{1ε}e tin -t_{2ε} -a san da yi -f_{1ε}la "da "ji.

49 'Wi nen maan ve bε, ya'a 'sia 'an 'bo 'va dl, 'pian 'an "tı "nen yaan 'pa 'sia bε, -yee 'wi nen ko 'an vi bε -a 'pa 'an 'le.

50 En maan -toa 'nan 'an "tı "le 'wi nen yaa 'vi bε, e 'belidi nen ya'a 'nyaan dl_ε -a -noan "min lε. 'Winun nen maan ve 'gve, zı 'an "tı -a 'vi 'men bε -a da nen maan ve.»

13

Zozi 'lee 'e -srunənfε -nyranman bli 'e cin va

1 E -fv yi -tv -e Zuif 'nən 'le 'si nəanba -ji "fədi yi 'e bo. Zozi -a -toa 'nan 'yee tv 'bo -e 'e 'si 'trε 'gve -a da -e 'e 'kv 'e "tı "srən. Minnun nen o yi -tera Zozi da 'trəda bε, e o 'yi "yi, e o 'yi "yi "trilii, en yaa 'le 'sran.

2 Yi zı_ε -a funninmlan nen Zozi 'lee 'e -srunəna fənun -blınlan 'e cin va. Tv zı_ε -a man bε, te Satan ci "nrəndi 'pla Simən-pi Zudazi Karioti man. Yaa -cin -trəa "ji 'nan 'e Zozi 'nən 'e 'nanmannən lε.

3 Zozi -a -toa 'nan 'e "sia Bali va en 'e lia 'e da Bali va. Yaa -toa "nyian 'nan 'e "tı 'e 'to fe peenən da.

4 E wluan fənun nen o cı -a -blınlan bε -a -sru, e 'yee sı 'si 'e da, en e sı -tv 'si yaa -trəa 'e -tiən "da.

5 E 'yi 'sen 'kpəngbo 'tv -ji, en 'e -srunən 'cεin -man "foedi 'sia, te yaa man bvvman sı nen -a -tiən "da bε -a.

6 Zı e 'bo Simən Pieri da bε, en 'bε laabv -yrə 'nan: «Minsan, yiε 'an 'cεin -man "foeman?»

7 En Zozi -a 'vi -yre 'nan: «'Wi nen an cı -a drənan 'gve yi'a -ci maan tv 'gve -a dl, 'pian yia -ci maan 'e 'fəla "da.»

8 En Pieri "e -yre 'nan: «Maan 'we "man "dl, yi'a 'li 'an 'cεin -man foeman "fo "dl.»

Zozi "e -yre 'nan: «-Te ma'an 'i 'cεin -man "foelε dl_ε, te i 'ka 'men vε -a dl.»

9 -A -nan nən Simon Pieri "e Zozi lε 'nan: «Te 'yian 'cεin 'saza 'man "foe dι. Minsan, 'an 'pε 'lee 'an 'wulo nən 'gv, 'i o man "foe "nyian.»

10 En Zozi "e 'nan -yrε 'nan: «Min nən 'e sru 'va bε, -a 'kølε pεenən da a 'saun. -A cεin -man 'saza nən yaa "foeman. Ka ya 'saun, 'pian 'ka pεenən "cεε dι.»

11 Min nən e "ta -daa Zozi 'nɔnlε 'e 'nanmannən lε bε, Zozi -a -tøa, -yee "wεan yaa 'vι 'nan, o pεenən 'ka 'saun dι.

12 Zi Zozi cεen 'e -srunan 'cεin -man "foedι man bε, εn e 'yee sɔ 'wv "nyian 'e da. E -nyran fεnun -sru 'e 'pa 'ji, εn yaa laabv -wlɔ 'nan: «'Wι nən maan drε 'cεε 'gvε, kaa -ci 'man?»

13 Kaan laabo Bali -le 'wι "paazan, εn kaan laabo Minsan. Kaa ve 'e 'nɔan da, kɔɔ an ya -a.

14 'An 'bɔ 'bε cι Bali -le 'wι "paazan -a, εn mεen cι Minsan -a, -yee "wεan -te an 'ka 'cεin -man foe bε, 'ka cin cεin -man "foe "nyian.

15 'Wι -kɔɔn "man wι nən man drε 'cεε, 'dv -e 'ka drε "le zi maan drε 'cεε bε -yee 'wι 'zv.

16 Maan ve 'cεε 'wι tigli 'a 'nan, min 'suzan -dan 'ka 'mlian 'e 'tazan da dι. En 'pasiazan -dan 'ka 'mlian min nən yaa 'pa 'sia bε -a da dι.

17 'Wιnun ziε kaa -tøa 'siεn. -Te ka 'ta 'wvla "da "bε, Bali -le -fεa a 'ka man.

18 'Ka pεenən "cεε maan ve dι. Minnun nən an o 'si "va "bε, an o -tøa, 'pian 'wι nən 'e 'cren -tedι Bali -le 'fluba 'ji bε, e ya "le 'e 'le sɔɔ. E ya 'e 'cren -tedι 'nan:

«Min nən 'kv fε blι a 'e cin va bε,
e drε 'an 'nanmanzan 'a.»

19 Maan ve 'cεε 'vaa -e -a tv 'e bo. Tv nən 'wιnun ziε e dra "man "bε, -e min nən an cι -a bε 'ka -tø.

20 Maan ve 'cεε 'wι tıgli 'a 'nan, min nεn maan 'pa 'sia bε, -te min nεn yaa -pe 'kun bε, 'an 'bɔ nεn -a san 'an 'pe 'kun. En min nεn yaan 'pe 'kun bε, te min nεn yaan 'pa 'sia bε, -a 'bɔ nεn -a san -a -pe 'kun.»

*Zozi "e 'nan Zudazi "ta 'e -nɔan 'e 'nanmannɔn lε
(Mt 26.20-25; Mk 14.17-21; Lk 22.21-23)*

21 Zı Zozi 'wι zιε -a 'vι bε, εn -a ci baa 'ji. -A -nan nεn yaa 'vι -wιε 'wein 'nan: «Maan ve 'cεε 'wι tıgli 'a 'nan, min -tυ a 'ka yei, -yεε 'an -nɔan 'an 'nanmannɔn lε.»

22 En Zozi -srunɔn 'o yιε 'tο 'o cin yra, kɔɔ min nεn e ci -yee 'wι vιnan bε, wa'a san tօa dι.

23 Zozi -sruzan 'tυ nεn Zozi -a ye "yi 'kpa tıgli bε, -yεε ci 'e -nyrandı Zozi 'bɔ "srɔn "kogo.

24 En Simɔn Pieri 'wι 'tυ drε -yρε 'nan 'e laabυ Zozi 'lɔ 'nan -tι nεn Zozi 'bɔ -a ve.

25 Zozi -sruzan zιε, e teen "ji Zozi kugu da, εn yaa laabυ Zozi 'lɔ 'nan: «Minsan, -tι nεn?»

26 Zozi "e -yρε 'nan: «Min nεn an 'kpɔun ponεn 'fɔdι -nɔn -yρε "bε, te -a san nεn.» -A -nan nεn Zozi 'kpɔun ponεn 'si, yaa 'fɔ, εn yaa -nɔn Simɔn -pi Zudazi Karioti lε.

27 Zı Zudazi 'kpɔun ponεn zιε -a 'si bε, εn Satan -fɔ -a -sru.

Zozi "e -yρε 'nan: «'Wι nεn i "ta -a dra bε, 'i drε tada.»

28 Minnun nεn o ci 'o -nyrandı waa fεnun -sru "bε, o -tυ 'ka 'wι nεn Zozi 'wι zιε -a 'vι "man "bε -a -ci manlε dι.

29 Zudazi "kuan 'wee "lala man, -yee "wεan min -mienun -a nrɔn 'o 'ji 'nan, Zozi -a 'vι -yρε 'nan 'e 'kv fε nεn e kli 'o man "fεdi fε -a bε -a 'lɔ. -Te 'bε "cεε dι 'nan 'e 'kv fε -tυ -nɔn 'yalε -tεnɔn lε.

³⁰ Zudazi 'kpəun ponən zιε -a 'si, nun tɔɔn εn e 'bɔla bei "nyiandu kłun va.

Zozi 'wι 'nyranman paa 'e -srunən 'ji

³¹ Zι Zudazi bɔla bε, εn Zozi "e 'nan: «'Bε nεn 'gvε, Blamin -pi 'tɔ dre -dan "mεn, εn minnun Bali -le -dan ci ye Blamin -pi -le "wεan.

³² Εn -te minnun Bali -le -dan ci 'yι Blamin -pi -le "wεan bε, -e Bali 'bɔ 'e 'pi 'tɔ dre -dan 'e 'bɔ 'a. -A -nan 'ka "nyian mɔan dι -e 'e 'wι zιε -a dre.

³³ 'Mεn 'nεnnun, an ya tian ka yei tu "wεnnen 'a, 'pian ka -taa 'an -wεelε. 'Wι nεn maan 'vι Zuif 'nɔn le bε, an "cee "ve "nyian. Ka'a 'kɔlaman -e 'ka 'kv fεnan nεn an "ta -ko bε -a -nan dι.

³⁴ An -pei -trε -tɔa 'cεε, -nyrεn 'nan 'ka cin yι "yi "le zι an 'ka 'yι "yi "bε -yee 'wι 'zv.

³⁵ -Te 'ka cin ye "yi "bε, minnun pεenən -taa -a -tɔlε 'nan ka ya 'an -srunən 'a.»

Zozi-a 'vι Pieri lε 'nan e "sia 'e -sru (Mt 26.31-35; Mk 14.27-31; Lk 22.31-34)

³⁶ Simən Pieri -a laabv Zozi 'lɔ 'nan: «Minsan, i "ta -ko nyin zia?»

Εn Zozi "e -yre 'nan: «Fεnan nεn an "ta -ko tu 'gvε -a bε, yi'a 'kɔlaman -e 'i -tra 'an -sru "dι, 'pian "bε -sru, i -taa -sɔɔnlεa 'an -sru.»

³⁷ Εn Pieri -a laabv -yɾɔ "nyian 'nan: «Minsan, -mε "le "wεan ma'an 'kɔlaman -e 'an 'kvla 'i -sru tu 'gvε -a dι? 'An 'man a 'e wvvdi -e 'an 'ka 'yie "wεan.»

³⁸ Εn Zozi "e 'nan Pieri lε 'nan: «Yia ve 'nan, 'i 'man a 'e wvvdi -e 'i 'ka 'mεn "wεan? 'Pian 'an 'bɔ 'an "ve 'yie 'wι tigh 'a 'nan, yia ve 'e 'pa -a yaaga 'nan, yi'an 'tɔa dι, 'vaa -e mannεn tεde 'e 'wι.»

14

Zozi 'tw̥wli 'be ci Bali va -si -a

¹ Zozi "e 'nan 'e -srunən le 'nan: «Te 'ka 'ci 'e baa -ji 'mlənmlən dı! 'Ka yi -təra Bali da, en 'ka yi -təra "nyian 'an da!

² 'An "tı "le "kənnən "bε, -nyrannan "kaga "a -nan. An "ta -ko 'ka -nyrannan "man drele. "Te -nyrannan 'ka 'nan dıε, "te ma'an vıle 'cεε dı.

³ -Yee "wεan -te an -kv en an 'ka -nyrannan "man dre bε, an -taa 'ka 'sile -e -kaa kv -nan nun. -Kaa -nyrannan -kəan 'e cin va.

⁴ Fε nən an "ta -ko -nan 'gve, -kaa -nan si -təa.»

⁵ En Toma "e -yre 'nan: «Minsan, fε nən i "ta -ko -nan bε, kv'a -nan si təa dı. Kva dra 'kə -e 'kv -nan si -tə?»

⁶ Zozi "e -yre 'nan: «Mεen ci -si -a, en mεen ci 'wı tıgli 'a, en mεen ci 'belidı -a. Min 'ka 'kəlaman -e 'e 'kv 'an "tı 'va, te ya'a 'cilea 'an 'va dı.

⁷ Min nən an ci -a bε kaa -tə, -yee "wεan kaan "tı -təa. 'Bε nən 'gve kaan "tı 'yı, en zı e ci bε, kaa -tədı 'sia.»

⁸ En Filipı "e 'si "va 'nan: «Minsan, 'i "tı 'bə bε, 'i -kəən 'kvε, te 'kv 'ci 'sə.»

⁹ Zozi "e -yre 'nan: «Filipi, an 'mən 'ka yei "kaga, en yia tian 'an 'təle dıv? Min nən yaan 'yı bε, te -a san 'an "tı 'yı. -Mε "le "wεan yia ve 'nan 'an "tı -kəən 'cεε?»

¹⁰ Yi'a yi 'teala "da 'nan 'kv 'vale 'an "tı "a kv ya min -tw̥wli "a dıv? 'Wıunun nən maan ve 'cεε 'gve, ya'a 'sia 'an 'bə 'va dı. 'An "tı 'bə nən kv ya -a min -tw̥wli "bε, -yee -ciala 'an 'va -e 'e 'yee 'wıunun 'le səə.

¹¹ 'Ka yi -təra "da 'nan 'kv 'vale 'an "tı "a kv ya min -tw̥wli "a. En -te ka'a yi 'teala 'an da 'an 'lewei 'le

"wεan dιε, 'ka yi -tεra 'an da, wιnun nεn maan dra
bε -yee "wεan.

¹² Maan ve 'cεε 'wι tιglι 'a 'nan, min nεn e yi -tεra
'an da bε, 'wιnun nεn maan dra 'gve, -a san "e "dra
"nyian. -A -san -taa 'wι -dandan drεlε e "mlian 'mεn
vε da, kɔɔ an "ta -ko 'an "tι 'va.

¹³ 'Wι pεenən nεn kaa laabo 'an "tι 'lɔ te ka ya 'mεn
vε -a bε, maan dra, 'dv -e 'an "tι 'tɔ 'e drε -dan 'mεn
"wεan.

¹⁴ -Te ka 'wι 'tv laabv 'an 'lɔ te ka ya 'mεn vε -a bε,
maan dra.»

Zozi "e 'nan 'e -taa Bali lei 'saun 'a 'yee minnun da

¹⁵ «-Te kaan ye "yi "bε, 'an wei da nεn 'ka 'ta wvla.

¹⁶ Tɔɔn 'an "tι trv "baa -e 'e 'ka 'pa "vazan 'pa 'sia
'cεε, -yεε fo 'ka 'va 'li 'trilii.

¹⁷ 'Ka 'pa "vazan zιε Bali lei nεn 'e 'wι tιglι -
kɔɔnman min le bε -nyren. Minnun nεn 'trεda
'winun 'gve -nyren waa ye "yi "bε, ya'a 'kɔlaman -e
'e drε -wee vε -a dι, kɔɔ o yra 'ka "da 'zia dι, εn wa'a
-tɔlε dι. 'Pian 'cee vε bε, "ka "tɔ, kɔɔ e ya 'ka 'va, εn
'ka -taa "drεlε waa min -tvwli "a.

¹⁸ Ma'an 'ka 'tve 'ka 'saza "le 'nεn nεn -a "tι 'lee -a
"bv "ka 'e da bε -yee 'wι 'zv dι. An lia 'an da 'ka 'va.

¹⁹ E -fv tv "wεnnεn 'a, te 'trεda minnun 'ka "nyian
'an 'ye dι. 'Pian 'cee vε bε, ka -taa -a yιε 'nan 'an yιε
a "man "nyian 'e "pa 'ji. εn "cee yιε 'fo "man "nyian.

²⁰ Tv zιε -a man nεn kaa -tɔa 'nan 'an "tι 'bɔ bε, kv
ya -a min -tvwli. εn 'ka 'bɔ 'lee 'an 'bɔ bε, -kaa ya
min -tvwli "a.

²¹ Min nεn 'mεn -pei -tɔ wιnun -cin a "ji, te e 'ta
'wvla "da "bε, -a san 'bε 'an ye "yi. Min nεn yaan ye

"yi "bε, 'an "tι -taa -a san ylε "yi, 'an 'bø an -taa -a san ylε "yi "nyian, εn 'an 'fli -kønman -yrε.»

²² En -a -sruzan 'tv nεn "nyian waa laabo Zudazi, te Zudazi Karioti "cεε 'bε 'a dιε, 'bε laabv -yrø 'nan: «Minsan, -mε "le "wean 'i 'fli -kønman 'kvε, εn yi'a 'i 'fli kønman 'trøda minnun lε dι?»

²³ En Zozi -a 'vι -yε 'nan: «-Te min 'an ye "yi te e 'ta 'wøla 'an wei da bε, -a -nan nεn 'an "tι -taa -a san ylε "yi. Tøøn 'kv 'vale 'an "tι "a bε, kv -taa "tale -a san va -e 'kv -nyran "va.

²⁴ 'Pian min nεn ya'an ye "yi "dιε, ya'a 'ta wøla 'an wei da dι. Wei nεn ka cι -a mannan 'gvε, ya'a 'sia 'an 'va dι, 'pian 'an "tι 'nεn yaan 'pa 'sia bε -a va nεn e "sia.

²⁵ 'Wιnun 'gvε maan tin "baa 'cεε te an ya tian 'ka yei.

²⁶ 'An "tι -taa "tale 'ka 'pa "vazan 'a 'an 'lεji, Bali lei 'saun nεn. -Yεε 'wι pεnøn nεn maan 'vι bε -a -cin -tøa 'ka 'ji, εn -yεε -ci "sia 'cεε.

²⁷ 'Ka 'fø -trøø, 'mεn -fødι -trøø bε, maan -nøn 'cεε. Ma'an -fødι -trøø ve 'ka 'man "le 'nan 'trøda minnun -a ve 'ka man bε -yee 'wι 'zv dι. Te nyen 'e 'ka 'cεn dι, εn te "klan 'e 'ka 'tε dι.

²⁸ Maan 'vι 'cεε 'nan, an "ta -ko -e 'an li 'an da "nyian 'ka 'va. "Te kaan ye "yi "bε, "te 'ka 'ci "nranman, køø an "ta -ko 'an "tι 'va, εn 'an "tι -dan "mlian 'an da.

²⁹ 'Wιnun zιε, maan 'vι 'cεε 'vaa -e -a drε tv 'e bø. 'Dø -e "yεε vιnan 'e drε bε, -e 'ka yi -tøra 'an da.

³⁰ 'Mεn tv 'ka "nyian "kaga -e 'an 'wι tin 'ba 'cεε dι, køø Satan nεn e 'trε 'gvε -a "paala bε, e ya -tanan. -Yee 'pleble 'ka 'an da dι,

³¹ 'pian -e 'trøda minnun 'o -tø 'nan, 'an "tι ye "yi "bε, 'wι nεn yaa 'vι 'mεn bε an 'ta 'wøla "da.

'Ka 'wluan lou, -kaa kv!»

15

Zozi -kɔnnən "tv -fɔ yiba 'lee 'e pε 'nɛnnun da

¹ Yaa vidi 'sia -wlε 'nan: «Meeɛn ci rezɛn yiba 'kpa -a, εn 'an "tι 'be ci min nɛn e rezɛn 'bo 'ta be -a.

² 'An pε 'nɛnnun nɛn wa'a 'baa dιɛ, 'an "tι o "cɛan, εn 'an pε 'nɛnnun nɛn o baa "be, 'an "tι "o man dra 'dv -e 'o ba 'kpa "kaga.

³ Ceeɛ ci 'an pε 'nɛnnun nɛn o -taa "bale "kaga "be waa, kɔɔ 'wι nɛn maan paa 'ka 'ji 'gvɛ, e 'ka drɛ 'saun 'va.

⁴ 'Ka 'fv 'ka leadi 'an man te -kaa ya min -tvwli "a. Yiba "pε 'ka 'kɔlaman -e 'e ba 'e 'saza, te e 'ka 'e leadi yiba 'bo man dι. -A -tvwli "nɛn "nyian 'cee ve -a, -te ka'a 'fvlε 'ka leadi 'an man dιɛ, ka'a 'kɔlaman 'wι 'tv drɛdι -a dι.

⁵ Meeɛn ci rezɛn yiba "a, εn ceeɛ ci 'an pε 'nɛnnun -a. Min nɛn e -fv 'e leadi 'an man be, kv 'valed -a kv dra min -tvwli "a. -A san -kɔan "le yiba "pε nɛn e baa "kaga "be -yee 'wι 'zv. -Yee ci 'nan -te ma'an 'pale 'ka 'va dιɛ, ka'a 'kɔlaman 'wι 'tv drɛdι -a dι.

⁶ Min nɛn ya'a -fvlε 'e leadi 'an man dιɛ, waa -tua bei. -A san a "le 'nan yiba "pε nɛn waa ceeɛn εn waa tuv bei "be -yee 'wι 'zv. E -kaa, waa "siala -e 'o -fɔ 'tɛa.

⁷ -Te ka -fv 'ka leadi 'an man, εn 'an wei -cin -fɔla 'ka 'ji be, fe oo fe nɛn ka ci "va "be, 'ka laabv 'an "tι 'lo, yaa -nɔan 'cɛɛ.

⁸ -Te ka ya "le 'nan yiba "pε nɛn e baa "kaga "be -yee 'wι 'zv be, 'an "tι 'tɔ dra -dan. 'Wι zιɛ -yee -kɔɔnman 'nan ka ya 'an -srunɔn 'a.

9 Zı 'an "tı 'an ye "yi "be, -a da nən an 'ka ye "yi.
'Ka 'fv 'ka ləadı 'an man -e 'an 'ka yı "yi.

10-Te ka 'ta 'wvla 'mən -pei -tə wınun da be, an 'ka
ye "yi. An 'bə "nyian, "an 'ta wvla 'an "tı "le -pei -tə
wınun da en yaan 'yı "yi.

11 'Wınun zıε maan 'vı 'cεε 'nan -e ci "nrändı nən
an 'lə "gvə -e 'kən "nyian "cee 'lə. -E 'cee vε 'e 'ciıla
"da "fo.

12 'Mən -pei -tə wı nən 'nan, 'ka cin yı "yi "le zı an
'ka ye "yi "be -yee 'wı 'zv.

13 Yıdı "yi "nən e "mlian yıdı "yi pεenən da be, -
nyren 'nan min 'e 'wı "man -e 'e 'ka 'e beenun "pa
'ji.

14-Te ka 'ta 'wvla 'wı nən maan 'vı 'cεε be -a da be,
te ka ya 'an beenun -a.

15 Ma'an "nyian 'ka laabo 'an 'sunən dı, 'pian an
'ka laabo 'an beenun. Min 'suzan 'ka 'e 'tazan drε
wı təa dı, 'pian 'wı pεenən nən maan 'man 'an "tı
"da be, maan 'vı 'cεε, -yee "wεan an 'ka laabo 'an
beenun.

16 'Ka 'bə "cεε 'an 'si "va en ka səənla 'an -sru "dı,
'pian məen 'ka 'si "va. An 'ka 'si "va 'nan -e 'ka
'nyranman 'pa, -e 'ka drε yiba "pe nən e baa "kaga
"be -a. 'Cee 'nyranman "nən 'ka 'fo 'e "tun "dı. -Te
kaa drε zıε, fe pεenən nən kaa laabo 'an "tı 'lə te ka
ya 'men vε -a be, yaa -nəan 'cεε.

17 'Wınun nən maan 'vı 'cεε 'gvə, 'ka 'ta wvla "da
'dv -e 'ka cin yı "yi.»

'Trəda minnun "naan Zozi 'lee 'e -srunən man

18 «'Trədanən "naan 'ka man, 'pian 'ka -tə 'nan o
'nan 'an man 'ka 'lə 'e 'flin.

19 "Te ka ya "le 'treданən 'zv bε, "te o 'ka ye "yi "le 'o 'va minnun zv. 'Pian an 'ka 'si o yei, εn ka 'ka "nyian 'тредавε -a dι, -yee "wεan o "naan 'ka man.

20 'Wι nεn maan 'vι 'cεε bε, -a -cin 'e 'føla 'ka 'ji. Maan 'vι 'nan, min 'suzan -dan 'ka 'mlian 'e 'tazan da dι, -yee "wεan -te minnun 'tε 'pa 'an da bε, 'ka -tɔ 'nan o 'tε "paa "nyian "cee "da. -Te minnun 'ta 'wøla 'an wei da bε, 'ka -tɔ 'nan o 'ta wøla "nyian "cee "wei da.

21 'Wιnun pεenən zιε waa dra 'cεε, ka ya 'mεn vε -a -le "wεan. Min nεn yaan 'pa 'sia bε, wa'a tøa dι, -yee "wεan nεn waa dra.

22 "Te ma'an 'talε -e 'an 'wι tin 'ba -wlε "dιε, "te o 'ka 'wι 'wlidi 'drεnən 'a dι. 'Pian 'bε nεn 'gve, -wee 'wι 'pa "davε pee "ka "dι.

23 Koo min nεn e "naan 'an man bε, te -a san "nan "nyian 'an "tι "man.

24 'Wιnun nεn min -tu 'ka tian 'li -a drεlε dιε, "te ma'an drεlε o yιε man dιε, "te o 'ka 'wι 'wlidi 'drεnən 'a dι. 'Pian 'bε nεn 'gve, waan drε wιnun 'yι, te o "naan tian 'kv 'vale 'an "tι "a 'kv man.

25 'Wι zιε e dra 'nan -e 'wι nεn 'e 'cren -tedι -wee -pei 'fluba 'ji bε 'e 'lε soo. E ya 'e 'cren -tedι 'nan: <Minnun 'nan 'an man te -a -ci "ka "dι. >

26 Tu nεn an -ko 'an "tι 'va bε, an 'ka 'pa "vazan "paa -sia. Bali lei nεn, e "sia 'an "tι 'va, εn e 'wι tigli 'ci "sia min lε. -Te e -ta bε, -yεε 'an 'nan wι ve.

27 'Ka 'bø "nyian, cεε 'an 'nan wι ve minnun lε. Koo -e 'e 'sia 'mεn 'nyranman pou sianan "trilii -e 'e 'bø cεegv yi -a bε, ka -fv 'an "srøn.

16

1 'Wιnun 'gve maan 'vι cεε 'nan -e "wεε vιnan 'o 'tε "paa 'ka da bε -e 'ka vιlε 'ka 'si 'an -sru "dι.

² Minnun -taa 'ka 'pinl^ε 'wee cin yi 'k^onnun -ji.
En t^v -mie -taa "b^ol^ε b^ε, minnun 'ka -t^eeman, te o 'ci
"nr^onman 'nan 'o ya Bali 'sunan.

³ 'Wⁱnun z^l^ε waa dra, k^o wa'an "t^l 't^oa d^l, en
wa'an 't^oa d^l.

⁴ 'Wⁱnun z^l^ε maan 'v^l 'c^{ee} 'nan -te -a -t^v 'b^o b^ε,
- e 'an wei -cin 'e 'tr^oa 'ka 'ji. Ma'an v^l^ε 'c^{ee} -a pou
sianan "d^l, k^o te an ya 'ka yei.»

Zozi "e 'nan Bali lei 'saun -taa 'wⁱ t^lgli 'ci 'sile

⁵ «'B^e n^en 'g^v^ε, an "ta lia 'an da min n^en yaan 'pa
'sia b^ε -a va. 'Wⁱ z^l^ε maan 'v^l 'c^{ee}, en min -t^v 'ka y^l^ε
'ka yei -e 'e laabv^o 'an 'l^o 'nan nyin zia n^en an "ta -ko
d^l.

⁶ 'Pian z^l an 'wⁱ z^l^ε -a 'v^l 'c^{ee} b^ε, en 'ka 'ta dre
'tr^odr^o.

⁷ Maan ve 'c^{ee} 'wⁱ t^lgli 'a 'nan, e ya 'cee 'wⁱ "yi "a
-e 'an 'kv. K^o -te ma'an 'kv^le d^l^ε, 'ka 'pa "vazan 'ka
'taa d^l. 'Pian -te an -kv b^ε, maan "paa -sia 'c^{ee}.

⁸ -Te e -ta b^ε, 'wⁱ n^en e c^l 'wⁱ 'wlid^l "a b^ε 'lee 'wⁱ
n^en e c^l 'wⁱ t^lgli 'a b^ε 'lee Bali -le tin 'bad^l b^ε, -y^{ee} -ci
-k^oonman 'tr^odan^on l^ε.

⁹ -Wee 'wⁱ 'wlid^l "n^en 'nan wa'a yi 't^eala 'an da d^l.

¹⁰ Bali -le 'wⁱ t^lgli dre^ld^l n^en 'nan an lia 'an da 'an
"t^l 'va, en ka'a "nyian 'an 'ye d^l.

¹¹ Bali -le tin 'bad^l n^en 'nan Satan n^en e 'tr^ε 'g^v^ε
-a "paala b^ε tin -t^ε "da.

¹² 'Wⁱ "kaga "a -e 'an v^l 'c^{ee}, 'pian ka'a 'k^olamān
-e 'ka -ci man t^v 'g^v^ε -a d^l.

¹³ Bali lei n^en e 'wⁱ t^lgli 'ci "sia min l^ε b^ε, -te e -ta
b^ε, -y^{ee} 'wⁱ t^lgli p^een^on 'ci "sia 'c^{ee}. Ya'a 'wⁱ 've 'e 'b^o
'le 'pleble 'a d^l, 'pian 'wⁱ n^en yaa man b^ε, -nyr^en yaa
ve minnun l^ε. 'Wⁱ n^en e -taa "dre^l -k^oobli b^ε, -nyr^en
yaa -ci "sia minnun l^ε.

14 -Yee 'men -dan ci -koonman minnun le, koɔ 'winun nen e -taa -a vilə 'cəe be, e "sia an 'va.

15 Fe pəenən nen e ci 'an "ti 'lo be, te e ya 'men ve -a "nyian, -yee "wean maan 'vi 'nan, 'winun nen yaa ve 'cəe be, e "sia 'an 'va.»

Zozi "e 'nan ci "nrandı-taa 'e -srunən 'lo

16 Zozi -a 'vi "nyian 'nan: «Tu -fv "wennən -e 'ka vilə 'kaan yi "nyian dı, en tu "wennən 'a "nyian -e 'kaan yı.»

17 Zı Zozi 'wi zıe -a 'vi be, en -a -srunən -mienun 'wi vidi 'sia o cin yei. Waa 'vi 'nan: «'Wi nen yaa 'vi -cəe 'gvə, -a -ci nen 'nən? Yaa 'vi 'nan, tu -fv "wennən -e 'ka vilə 'kaan yi "nyian dı, en tu "wennən 'a "nyian -e 'kaan yı. En yaa 'vi "nyian 'nan an "ta -ko 'an "ti "srən.

18 Tu "wennən 'bə nen yaa ve 'gvə -a -ci nen 'nən? 'Wi nen e ci "vale 'e ve be, -ka'a -ci maan dı.»

19 Zozi -a -tə 'nan o ya "vale 'o 'wi zıe -a -ci laabo 'e 'lo, en e 'nan -wlə 'nan: «Maan 'vi 'cəe 'nan tu -fv "wennən, te ka'a "nyian 'an 'ye dı en tu "wennən 'a "nyian -e 'kaan yı. 'Wi zıe -a da nen ka 'wi laabo 'ka cin lo 'gv?

20 Maan ve 'cəe 'wi tıgli 'a 'nan, ka -taa "wuələ 'kpa tıgli, 'pian te 'trədanən "le 'ci "nranman. 'Ka 'ta dra -trədrə, 'pian 'cee ta drədı -trədrə zıe e limlan "da ci "nrandı -a.

21 'Ka 'ci "nrən -pənzan da. -Te -yee 'nen 'ya tu 'bə be, -a ta dra -trədrə, koɔ -yee yra yıdı 'bə. 'Pian -te e 'nen 'bə 'ya be, -e 'yee yra yıdı -cin 'e 'san "ji. -A ci "nranman 'siən 'nan 'e min 'bəla 'trəda.

22 -A -tvəli "nen "nyian 'cee ve -a. Tu 'gvə -a be 'ka 'ta a -trədrə, 'pian an 'ka yi pee wo -e 'ka 'ci 'e "nran. En min -tu 'ka 'kəlaman -e 'e ci "nrandı zıe -a 'si 'ka 'lo dı.

23 Tu zιε -a man bε, ka'a "nyian 'wι 'tu laabo 'an 'lɔ dι.

Maan ve 'cεε 'wι tigli 'a 'nan, fe nεn kaa laabo 'an 'tι 'lɔ te ka ya 'mεn vε -a bε yaa -nɔan 'cεε.

24 Ka'a tian fe -tu laabvle 'an "tι 'lɔ te ka ya 'mεn vε -a dι. 'Ka laabv -yrɔ, yaa -nɔan 'cεε -e 'cee ci "nrandi 'e 'ci:lā "da "fo.»

Zozi "e 'nan 'e -srunən 'o -pəan 'kun

25 «'Wιnun zιε, maan 'vι 'cεε -kɔnnen "ji. Tu -tu -taa 'bɔlε, te ma'an "nyian 'wι tin 'baa 'cεε -kɔnnen "ji dι, 'pian 'an "tι "le 'wι tin "baa 'cεε 'wein.

26 Tu zιε -a man bε, 'ka fe laabv 'an "tι 'lɔ te ka ya 'mεn vε -a. 'An 'bɔ 'cεε 'an "tι trv "baa -yee fe -nɔndi 'cεε -a dι,

27 kɔɔ 'an "tι 'bɔ 'ka ye "yi, kaan 'yι "yi "le "wεan. Kaan ye "yi, εn ka yi -teala "da 'nan an 'si Bali va, -yee "wεan 'an "tι 'bɔ 'ka ye "yi.

28 An 'si 'an "tι 'va, εn an -ta 'tre 'gve -a da. 'Be nεn 'gve, an "ta "sia 'treda -e 'an li 'an da 'an "tι 'va.»

29 εn -a -srunən "e 'nan -yre 'nan: «I ya 'wι tin 'banan "mεn e 'ci -a 'wein te e 'ka -kɔnnen "ji dι.

30 'Be nεn 'gve, kva -tɔ "mεn 'nan i 'wι pεenən -tɔa. 'Wι nεn kv cι "vale 'kv laabo 'i 'lɔ bε yia -tɔa, te kv'a tian -a laabvle dι. -Yee "wεan kv yi -teala 'i da 'nan i 'si Bali va..»

31 εn Zozi "e 'nan -wlε 'nan: «Ka yi -teala 'an da, 'bε a zι.

32 'Pian maan ve 'cεε 'nan, tu -tu -taa 'bɔlε, 'ka pεenən fuimlan "man -e min -tu 'e 'kv 'e 'le zia. -A tu 'bɔ 'bɔ 'va. Tu zιε -a man nεn kaan "tve 'an -tuwlι. 'Pian an 'ka 'an -tuwlι "dι, kɔɔ 'an "tι -kɔan 'an "srɔn.

33 An -fɔ 'e 'flin an 'wιnun pεenən 'gve -a 'vι 'cεε 'nan -e 'ka 'fv -trɔɔ, -e -kaa drε min -tuwlι "a -le

"w  an. Ka -taa 'ka yra y  e 'tr  da, 'pian 'ka -p  an 'e 's  , an 'tr  da 'pleble p  en  n k  l  .»

17

Zozi Bali trv 'ba 'e -srun  n le

¹ Z   Zozi c  en 'w   z  -a v  d   man b  , 'e yra -t   laji, en e 'nan:

«'An "t  , -a tv 'bo. 'An 'bo n  n i 'pi -a b  , 'yian 't   dr   -dan, -e 'mein 't   dr   -dan "nyian.

² I 'pleble 'n  n 'men, en yian 'pla fe p  en  n 'ta lou, -yee "w  an minnun n  n i o -n  n 'men b  , an 'belid   n  n ya'a 'nyaan d   -a -n  an -w  .

³ 'Belid   n  n ya'a 'nyaan d  , -nyren 'nan, min 'e 'i 't  , 'nan 'i 'bo 'twli y  c   c   Bali t  gli 'a, en 'an 'bo Zozi Crizi n  n yian 'pa 'sia b   min 'e 'an 't  .

⁴ Mein 't   dr   -dan 'tr  da, en 'nyranman n  n yia -n  n 'men 'nan 'an 'pa b  , maan 'le s  o.

⁵ 'Be n  n 'gv  , 'an "t  , 'yian dr   -dan 'i "sr  n "nun. Z   an c   -dan 'i "sr  n "nun 'e 'cen, te 'tr   "ka tian d  , 'yian dr   -a 'e "pa 'ji.

⁶ Z   i c   b  , maan -ci 'si minnun n  n i o 'si "va 'tr  dan  n yei en i o -n  n 'men b   -w  . O ya 'yie v   -a, en i o -n  n 'men. O 'ta 'w  la 'i wei da,

⁷ en waa -t   "men 'nan, fe p  en  n n  n yia -n  n 'men b  , e "sia 'i 'va 'kpagba.

⁸ -Y  c   c   'nan weinun n  n yia -n  n 'men b  , maan 'v   -w   en waa 'sia "da. Waa -t   'nan 'w   t  gli an 'si 'i 'va, en o yi -t  ra "da 'nan y  c   'an 'pa 'sia.

⁹ -Wee "w  an n  n an c   'i trv 'banan. An 'ka 'i trv 'banan 'tr  dan  n p  en  n 'le "w  an d  . 'Pian minnun n  n i o -n  n 'men b  , -wee "w  an n  n an c   'i trv 'banan, k  o o ya 'yie v   -a.

10 Minnun pεεnən nən o ci 'mən vε -a bε, o ya 'yie vε -a. En minnun nən yie vε -a bε, o ya 'mən vε -a, -wee "wεan nən 'an 'tə dre -dan.

11 An "ta "sia 'trəda -e 'an 'lv 'i 'va nun te "o "ya wo 'trəda 'gv. An "tı "nən e ya 'saun bε, 'i 'tə nən yia -nən 'mən bε -yee 'pleble 'a, 'i yie 'tə o va, 'dv -e -kaa fv waa -tvwli "le zı 'kv ci 'yia min -tvwli "a bε -yee 'wı 'zv.

12 Tv nən te an ya o va 'trəda bε, 'an yie 'tə o va, 'i 'tə nən yia -nən 'mən bε, -yee 'pleble 'a. Min -tvwli 'ka 'sanlı dı, -te yaa 'silea min -wlidi "a dıe. -Yee 'san 'nan -e Bali wei nən 'e 'cren -tedı bε 'e 'le soō.

13 'Bε nən 'gvə an "ta "lo 'i 'va, εn 'wınun 'gvə maan ve trəda 'gv 'nan -e ci "nrəndı nən 'an 'lo bε, 'e 'kən "nyian -wee 'lo 'e 'ciładı "da "fo.

14 I wei bε, maan 'vı -wlε, -yee "wεan 'trədanən 'nandı 'sia o man. O 'nandı 'sia o man 'nan o 'ka "nyian 'wee vε -a dı, "le zı an 'ka -wee vε -a dıe -yee 'wı 'zv.

15 An 'ka 'i trv 'banan 'nan 'i o 'si 'trədanən yei "dı. An ya 'i trv 'banan 'pian 'nan, 'i yie 'tə o va Satan nən e 'wı 'wlidi "paa 'nyranman -a bε -yee "wεan.

16 O 'ka 'trədavə -a dı, "le zı an 'ka 'trədavə -a dıe -yee 'wı 'zv.

17 I 'wı tıgli -kən -wlε -e 'o dre 'yie vε -a "fo. 'Wı tıgli zıe 'i wei nən.

18 Zı yian 'pa 'sia 'trəda bε, -a -tvwli "nən "nyian an o 'pa 'sia 'trəda.

19 An 'fli -nəan -e 'an 'ka -wee "wεan, 'dv -e 'o dre 'yie vε -a "fo.

20 -Wee "wεan nən an ya 'i trv 'banan, εn minnun nən o yi -terə 'an da o wei -le "wεan bε, an ya 'i trv 'banan "nyian -wee 'wı man.

²¹ An ya 'i trv 'banan 'nan -e 'o drε min -tvwli "a. 'An "tι, 'o 'kɔn 'o leadi 'kv man, "le zι 'kv 'vale 'yia, kv ya min -tvwli "a bε -yee 'wι 'zv. 'O drε min -tvwli "a -e 'trēdanɔn 'o -tɔ 'nan yιε 'an 'pa 'sia.

²² An o drε -dan "le zι yian drε -dan bε -yee 'wι 'zv. An o drε -dan 'nan -e 'o drε min -tvwli "a, "le zι kv ci 'yia min -tvwli "a bε -yee 'wι 'zv.

²³ Kv ya waa min -tvwli "a, εn kv ya 'yia min -tvwli "a 'nan -e 'o drε min -tvwli "a 'kpa tigli. 'E drε zιε -e 'trēdanɔn 'o -tɔ 'nan, yιε 'an 'pa 'sia, εn i o ye "yi "le zι yian ye "yi "bε -yee 'wι 'zv.

²⁴ 'An "tι, minnun pεenɔn nεn i o -nɔn 'men bε, an ya "va 'nan 'kv 'kɔn waa fεnan nεn an -kɔan "bε -a -nan. An ya "va 'nan 'o 'men -dan ci yι. Yian drε -dan, kɔɔ yian 'yι "yi, te yι'a tian 'tre drεlε dι.

²⁵ 'An "tι, i ya tigli. 'Trēdanɔn 'ka 'i 'tɔa dι, 'pian 'an 'bɔ 'mεin -tɔa. εn 'an -srunɔn "o "tɔ "nyian 'nan yιε 'an 'pa 'sia.

²⁶ Zι i ci bε, maan kɔɔn -wle, εn maan -kɔɔnman tian -wle, 'nan -e 'o cin yι "yi "le zι yian ye "yi "bε -yee 'wι 'zv, te kv ya waa min -tvwli "a.»

18

Zuif'nɔn 'tanɔn Zozi 'kun

(Mt 26.47-58; Mk 14.43-50, 53-54; Lk 22.47-54)

¹ Zι Zozi cεen Bali trv 'badι man bε, εn 'o 'vale 'e -srunɔn 'a, o -kv 'yι nεn waa laabo Cedrɔn bε -a -sru. Fei -tv a fe zιε -a -nan, -a da nεn o -kv.

² Zozi 'lee 'e -srunɔn 'o cin ye 'e 'cεn fe zιε -a -nan, -yee "wεan Zudazi nεn e "ta -daa Zozi 'nɔnle 'e 'nanmannɔn le bε, yaa -nan -tɔa.

³ 'Sounja 'pa 'tv 'lee minnun nεn Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee Farizεn 'nɔn o 'pa 'sia bε, Zudazi -trɔa o

'le, en e -ku waa fei zιε -a da. "Wεε vιnan 'o 'ku bε, srøannun a -wlø, -kannennun a -wlø, en -kuli -tan fεnun a -wlø.

Zι o 'bøla bε,

⁴ en Zozi 'kv o 'le, te e 'wι nεn e "ta -daa "bølε "man "bε -a -tøa, en yaa laabv -wlø 'nan: «-Tι nεn -kaa -wεeman?»

⁵ O 'nan -yρε 'nan: «Nazareti min Zozi nεn kva -wεeman.»

En Zozi "e -wlε 'nan: «'An 'bø nεn 'gv.»

Zudazi nεn e Zozi 'bø 'nøn 'e 'nanmannøn lε bε e ya o yei.

⁶ Zι Zozi -a 'vι -wlε 'nan, 'e 'bø nεn 'gvε, o -ku 'o koda en o tiila "tra.

⁷ -A -nan nεn Zozi -a laabv "nyian -wlø 'nan: «-Tι nεn kaa -wεeman?»

En o -yρε 'nan: «Nazareti min Zozi nεn.»

⁸ Zozi "e 'nan -wlε 'nan: «Maan 'vι 'cεε 'va 'nan 'an 'bø nεn 'gv. -Yee "wεan -te maan nεn ka cι 'an -wεenan bε, ka minnun 'gvε o 'tvι 'o 'kv.»

⁹ Zι 'wι nεn Zozi -a 'vι 'e 'cεn bε 'e 'le søø zιε. Yaa 'vι 'e 'cεn 'nan: «Minnun nεn i o -nøn 'mεn bε, o va min -twli 'ka 'sanlε dι.»

¹⁰ -A -sruzan nεn Simøn Pieri -a bε, sεn a -yρø, yaa 'sv 'e 'kølε 'ji, en e Bali -pannøn 'tazan 'suzan 'tv -pε 'yi "da "trøen cεen. Min zιε waa laabo Maku.

¹¹ En Zozi "e Pieri lε 'nan: «'I 'yie sεn wu 'e 'kølε 'ji! 'Kulenøn nεn yra yidi cι -ji 'gvε, 'an "tι -a 'pla 'mεn, ma'an ve "man "cεjε dι.»

¹² 'Sounjanun 'lee 'o 'tazan 'lee minnun nεn Zuif 'nøn 'tanøn o 'pa 'sia bε, o Zozi 'kun, waa yri,

¹³ en o -ku -a 'e tødε min -tv nεn waa laabo Ane bε -a va. Waa nan "tι laabo Kaifa, -yεε cι lε 'bø zιε -a -ji Bali -pannøn 'tazan -a.

14 Kaifa zιε, -yee 'wι tin 'ba "nεn Zuif 'nοn 'tanoν lε. Yaa 'vι -wle 'nan, -a "yi mlin -e min -towl 'e min pεenοn 'leji -ka wv.

*Pieri yεo "da 'nan 'e 'ka Zozi -sruzan 'a dι
(Mt 26.69-70; Mk 14.66-68; Lk 22.55-57)*

15 Simən Pieri 'lee Zozi -sruzan 'tv, 'be səonla Zozi 'bɔ -sru. Zozi -sruzan 'tv zιε Bali -pannοn 'tazan 'bɔ -a -tɔa. -Yee "wεan -yee wlala 'o 'vale Zozi 'a Bali -pannοn 'tazan 'bɔ 'le -klən -ji.

16 'Pian Pieri "e -fυu bei -klən -yre "nεn. -A -sruzan 'tv bε, e 'li 'e da, εn e 'wι tin 'ba limοn nεn 'e yie -tɔa -klən 'bɔ -yre "nεn "be -yre.

Təon, εn e -si -nοn Pieri lε,

17 yaa laabv Pieri -lɔ 'nan: «Bii 'gvε, -a -sruzan 'tv nεn "nyian "yie "a?»

En Pieri "e 'nan -yre 'nan: «An 'ka -a -sruzan 'a dι.»

18 Bali -pannοn 'tazan 'bɔ 'sunοn 'lee 'sounjanun nεn -nan bε, o 'te 'fɔ "nεn, εn waa si -fɔ trun -taa "le "wεan. Pieri -tɔ o va, εn e 'te "klandı 'sia.

Bali -pannοn 'tazan Ane 'wι laabv Zozi 'lɔ

19 Bali -pannοn 'tazan 'wι laabv Zozi 'lɔ. Yaa laabv -yεo -a -srunοn da, εn yaa laabv -yee 'wι "paadı da.

20 En Zozi "e 'nan -yre 'nan: «An 'wι tin 'ba min pεenοn yie man, εn yi pεenοn man te an 'wι "paaman minnun ji Bali trv 'ba 'kənnun -ji 'lee Bali -pan 'kənnun nεn Zuif 'nοn o cin ye -ji be -a -ji. Ma'an 'wι 'tv drele 'e yεodı dι.

21 -Me "le "wεan i 'wι laabo 'an 'lɔ 'wι zιε -a da? Minnun nεn waan wei 'man bε, 'wι nεn maan tin 'ba -wle "bε, waa -tɔa. O lɔ nεn 'i laabv.»

22 Zι Zozi 'wι zιε -a 'vι bε, εn Bali -pannοn 'tazan 'suzan 'tv nεn 'e 'tədı Zozi "srən "bε, e 'pa 'fɔ Zozi yra,

εν ε 'nan -yre 'nan: «-Τιε 'vι 'yiε 'nan 'i 'wι tin 'ba Bali -pannɔn 'tazan le zιε?»

²³ Εν Zozi -a 'vι -yre 'nan: «-Τe maan 'vι 'wlidi "bε, 'wι nεn maan 'vι "va "wlidi "bε, 'i vι 'mεn. Εn -te ma'an 'wι 'wlidi "vιε dιε, -mε "le "wεan nεn i fε 'le wo 'an 'ji?»

²⁴ Ane Zozi 'tvι 'e -yridi, εn yaa -nɔn 'nan 'o 'kv -a Kaifa le. -Yεε cι Bali -pannɔn 'tazan -a le 'bɔ zιε -a -ji.

*Pieri yɔɔ "da "nyian 'nan ya'a Zozi 'tɔa di
(Mt 26.71-75; Mk 14.69-72; Lk 22.58-62)*

²⁵ Tu zιε -a wlu bε, te Simɔn Pieri a tian 'e 'tɔdi 'te man 'tε "klannan. Εn waa laabv -yrɔ 'nan: «Bii 'gvε, -a -sruzan 'tv nεn "nyian "yie "a?»

Simɔn yɔɔ "da, εn e 'nan: «An 'ka -a -sruzan 'a dι.»

²⁶ Bali -pannɔn 'suzan 'tv a fε 'bɔ zιε -a -nan. Min nεn Pieri -a "trɔen cεen be, -a dri nεn, e 'nan Pieri le 'nan: «Mein 'yi 'ka 'vale Zozi 'a fei.»

²⁷ Pieri yɔɔ "da "nyian. 'Nun tɔɔn, εn mannεn wu.

*O -kv Zozi 'a Rɔm min -kɔnmandan Pilati 'le
(Mt 27.1-2, 11-14; Mk 15.1-5; Lk 23.1-5)*

²⁸ Bodrun puunɔn nεn Zuif 'nɔn 'tanɔn 'si Zozi 'a Kaifa -va, εn o -kv -a Rɔm min -kɔnmandan -le -klɔn -ji. Zuif 'nɔn 'ka "o -wla "wɔlε Rɔm min -kɔnmandan -le -klɔn -ji dι, "tɔgo 'o "tri "tɔ Bali 'le, -e 'o vιε 'o -kɔla Zuif 'nɔn 'le 'si nɔanba -ji "fedi da fεnun -blidi -a dι.

²⁹ -Yee "wεan -kɔnmandan Pilati 'bɔ 'bɔla εn e -kv o va. Yaa laabv -wlo 'nan: «-Mε "wι nεn min 'labε yaa dre, εn ka 'wι -tɔa "man?»

³⁰ Εn o 'nan Pilati le 'nan: «"Τe 'wι 'wlidi "drεzan "cεe dιε, "te kva 'talε -a 'i 'va 'gv dι.»

³¹ Εn Pilati -a 'vι -wlo 'nan: «'Ka 'bɔ, 'ka 'kv -a -e 'ka -yee 'wι tin 'ba "le zι 'cee -pei -a 'vι bε -yee 'wι 'zv.»

En Zuif 'nən "o 'nan -yre 'nan: «Ka'a -si -nənle 'kvə
'nan 'kv min -tə dı.»

³² Zı 'wı nən Zozi -a 'vı 'e 'cən 'yee -kadı da bə 'e 'lə
səo zıe.

³³ Təoñ en Pilati 'li 'e da 'yee -klən -ji. E Zozi laabv,
en yaa laabv -yrə 'nan: «Zuif 'nən 'le mingənnən nən
'yia?»

³⁴ En Zozi -a laabv -yrə 'nan: «'I 'bə, yıe 'wı zıe -a
'vı 'i 'bə 'a, -baa minnun 'be 'vı en "i "man?»

³⁵ Pilati "e -yre 'nan: «Zuif min nən maan? 'I 'bə
flanən 'lee Bali -pannən 'tanən 'be 'i 'nən 'nan 'məin
'tə. -Me "nən yia drə?»

³⁶ En Zozi "e 'nan: «'Trəda minnun "cəe 'an 'tə
mingənnən -a dı. "Te -wəe 'an 'tə mingənnən -a bə,
"te 'an 'sunən 'an 'ta kuli -tan, -e minnun 'o vıle
'waan 'nən Zuif 'nən 'tanən le dı. "Trə 'gve -a da
minnun "cəe 'an 'tə mingənnən -a dı.»

³⁷ En Pilati -a 'vı -yre 'nan: «Yioo, mingənnən nən
'yia?»

Zozi "e 'nan: «-Inyan, -a 'bə nən i "sia -a vınan bə
an ya -a. An -ta 'trəda 'nan -e 'an 'wı tıgli vı minnun
le. -Yee "wəan waan 'ya, minnun pəenən nən o 'wı
tıgli -tə "bə, 'o "trəen -tə "an wei lə.»

³⁸ Pilati -a laabv -yrə 'nan: «-Me "nən 'wı tıgli 'a?»

Zı Pilati 'wı zıe -a laabv bə, e 'bəla, en e -kv "nyian
Zuif 'nən 'va. En e 'nan -wəe 'nan: «Ma'an 'wı 'tv yıle
min 'gve -a man, -e min 'e 'ka -a 'wı 'ji dı.

³⁹ 'Pian 'wı nən -cəe dra 'e 'cən bə, 'bə cı 'nan -
te Zuif 'nən 'le 'si nəanba -ji "fədi 'bə bə, an "sia -
pv 'kənzən 'tv man. -Yee "wəan maan laabo 'ka 'lo
'nan, ka ya "va 'nan 'an 'si Zuif 'nən 'le mingənnən
man?»

⁴⁰ Təoñ, en o pəenən -paandı 'sia 'e cin va. Waa ve
'nan: «-Cəje oo! -Cəje oo! Te 'i 'si min 'labe 'bə man

dı oo! Barabazi man nən 'i 'si o!» Barabazi 'bə zıe,
min nən e min -tə bə -nyren.

19

¹ En Pilati "e 'nan 'sounjanun le 'nan 'o Zozi 'kun,
-e 'o -sən -ngble -a.

² 'Sounjanun 'bə lei 'tan, en waa 'wə -a -wulo -
man "le -yee mingənnən kle 'zə. O mingənnən -tralə
'təndən 'tə 'si, en waa 'wə "da.

³ O -pli "man -a "srən te waa ve -yre 'nan: «Zuif
'nən 'le mingənnən, 'tu 'tə bo», -e 'o 'pa 'fə -a yra.

⁴ Pilati 'bəla "nyian, en e 'nan Zuif 'nən le 'nan:
«An "ta -a bəala 'cəe bei -e 'ka -tə 'nan ma'an 'wı 'tə
yile "man -e 'e 'ka -a 'wı 'ji dı.»

⁵ En Zozi 'bəla te lei kle "a -a -wulo -man, en
mingənnən -tralə a "da. -A -nan nən, Pilati "e 'nan
-wle 'nan: «'Cee min be, -nyren "be.»

⁶ Zı Bali -pannən 'tanən 'lee o 'sunən -a 'yı be, en
o -paandi'sia. Waa ve 'nan: «'I -pein yiba "plan da!
'I -pein yiba "plan da!»

En Pilati "e -wle 'nan: «'Ka 'si, -e 'ka -pein yiba
"plan da 'ka 'bə 'a! Kəə ma'an 'wı 'tə yile "man -e
'e 'ka -a 'wı 'ji dı.»

⁷ Zuif 'nən "o 'nan -yre 'nan: «'Kve -pei -tə 'wı 'tə a.
'Kve -pei -tə wı zıe -a pe -ji nən waa -təa, kəə e 'nan
Bali -pi nən 'yaa.»

⁸ Zı Pilati 'wı zıe -a 'man be, en -yee "klandı 'pa
"da.

⁹ Pilati wla "nyian 'yee -klən -ji, en yaa laabə Zozi
'lo 'nan: «I "sia nyin?» 'Pian Zozi 'ka 'wı 'tə 'sile "da
"dı.

¹⁰ En Pilati "e -yre "mən 'nan: «'An 'bə 'lə nən yi'a
'wı 'tə sia "da "dvv? Yi'a təa 'nan -a -si a 'an 'lo -e 'an

'si 'i man dvv, εn -te 'be "cεε dι -e 'mεin -pεin yiba
"plan da dvv?»

¹¹ Zozi "e 'nan -yε 'nan: «Yi'a 'kəlamān fε -tυ drεdι
-a 'mεn, te Bali "cεε -si -nɔn dι, -yee "wεan min nεn
yaan 'nɔn 'yε be, -yee 'wι 'wlidι 'be cι -dan.»

¹² Zι Pilati 'wι zιε -a 'man be, εn yaa -wεεdι 'sia
'nan 'e "sia Zozi man. 'Pian te Zuif 'nɔn -paanman
'nan: «-Te i 'si "man "be, te 'i 'ka Rɔm 'nɔn 'le
mingɔnnen tazan Seza bee -a dι. Kɔɔ min nεn e 'fli
drε mingɔnnen -a be, te -a pei a 'e 'padι "man.»

¹³ Zι Pilati 'wι zιε 'be 'man "nyian be, εn e 'nan
'o Zozi bøla bei. Tɔɔn εn Pilati 'bø -nyran 'yee tin
'ba pεin -da. Fε zιε -a -nan a 'e wluandi, waa drε -
kølε -a "le lazo nεn waa -fɔ. Waa laabo Ebre wei -ji
«Gabata».

¹⁴ Te yide 'bø min -win -ji 'sεzε, εn Zuif 'nɔn a 'wee
'si nɔanba -ji "fεdi man drεnan.

-A -nan nεn Pilati "e 'nan Zuif 'nɔn 'tanɔn le 'nan:
«'Cee mingɔnnen 'bø nεn be.»

¹⁵ En o -paandι 'sia 'nan: «'O -tε, 'o -tε! 'I -pεin yiba
"plan da!»

En Pilati -a laabυ -wlɔ 'nan: «'An 'cee mingɔnnen
-pεin yiba "plan da?»

Tɔɔn εn Bali -pannɔn 'tanɔn -a 'vι -yε 'nan: «'Kvε
mingɔnnen a -tυwli "cε, waa laabo mingɔnnen
Seza.»

¹⁶ 'Wι zιε -a da nεn Pilati 'e 'pε 'si Zozi da, εn yaa
-pεindι yiba "plan da -si -nɔn.

Zozi -pεinnan yiba "plan da
(Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Lk 23.26-43)
'Sounjanun -kv Zozi 'a.

17 Zozi 'bə 'bə 'yee yiba "plan 'sia, εn o -kv -a fənan nən waa laabo min -wulo klo bə -a -nan. Waa ve Ebre wei -ji «Golgota».

18 Fe zιε -a -nan nən waa pεin yiba "plan da. O min -tv pεin yiba "plan da -a -pε "yi "da, εn o min -tv pεin "nyian yiba "plan da -a -pε bv da.

19 Pilati "e 'nan 'o yiba 'fvnən da 'cren -tε, -e 'o 'pa Zozi 'le yiba "plan ta lou. Waa 'cren -tε "da 'nan: «Zuif 'nən 'le mingənnən, Nazareti min Zozi.»

20 'Wı 'bə a 'e 'cren -tədı Ebre wei -ji, εn e ya 'e 'cren -tədı Laten wei -ji, εn e ya 'e 'cren -tədı "nyian Grek wei -ji. Zuif 'nən "kaga 'wı zιε -a ta 'vı, kəo fənan nən o Zozi pεin yiba "plan da bε, e ya 'fla "srən "kogo.

21 Εn Bali -pannən 'tanən 'kv -a vıle Pilati le 'nan: «Te 'e 'kən 'e 'cren -tədı Zuif 'nən 'le mingənnən dı! 'Pian 'i cren -tε 'nan, e 'nan 'e ya Zuif 'nən 'le mingənnən -a!»

22 Pilati -a 'vı -wlε 'nan: «'Wı nən maan cren -tε bε, ma'an "nyian -a limlan dı.»

23 Zı 'sounjanun cεen Zozi -pεindı man yiba "plan da bε, εn o sənun nən waa 'sv "da "bε, waa 'pla sinjen, εn waa 'sia 'tvdv. -Yee sə -gblə -tv nən wεe pee 'tvwli "pləun bε, wεe 'si,

24 Εn waa 'vı 'o cin yei 'nan: «Te -kaa 'fvı bvv dı, 'pian -kaa 'lein 'wlε tuvla, -e min nən e -tria "da "bε, 'o -nən -yre.»

Zı Bali wei nən 'e 'cren -tədı 'e 'cən bε e 'le səo zιε. E ya 'e 'cren -tədı 'nan:

«O 'men sə pli 'o cin yei,

εn o 'men sə -gblə 'si

'lein 'wlε 'tuvladı da.»

'Wı zιε -a 'bə nən 'sounjanun -a drε.

25 Tu zιε -a wlu bε, te yiba "plan nεn o Zozi pεin "da "bε, lμnən sinjen a 'o 'tɔdι "wlu. Zozi 'bɔ "bυ 'lee Zozi "bυ "blu 'lee Klopa nan Mari 'lee Madala h Mari.

26 Zι Zozi 'e "bυ 'yι, te 'e -sruzan nεn yaa ye "yi "bε -a ye 'e 'tɔdι 'e "bυ "srɔn "bε, εn e 'nan 'e "bυ "lε 'nan: «'I 'pi nεn bε o.»

27 En Zozi -a 'vι 'e -sruzan zιε -yre 'nan: «'I "bυ "nεn bε o.» 'Wι nεn Zozi -a 'vι bε, -a da nεn -a -sruzan -a drε, 'e yιε 'tɔ -a "bυ 'va.

Zozi 'kanan

(Mt 27.45-56; Mk 15.33-41; Lk 23.44-49)

28 Zozi -a -tɔ 'nan 'e 'wι pεenən 'lε sɔɔ, εn e 'nan "mεn 'nan: «'Yi dra 'an -tεa.» Zι 'wι nεn 'e 'cren -tεdι bε 'e 'lε sɔɔ zιε.

29 -Wεn 'wιe nεn e -fala -trilii bε, -a -pɔ -tv a 'sounjanun 'bɔ 'lɔ -wee mlinvε -a. εn o sɔ -tv 'si, waa 'fɔ -wεn zιε -a, waa yri -cean "nεn, εn waa -tɔ -a 'lebo "nεn.

30 Zι Zozi cεen -a flondι man "ji "bε, εn e 'nan: «'Wι pεenən 'e 'lε sɔɔ "mεn.» -A -nan nεn 'e 'wulo -fɔ 'e 'wlu, εn 'e yιε 'lε 'wυ.

31 'Yaa yi da nεn, εn Zuif 'nən 'tanən 'kv Pilati trv 'bale 'nan minnun nεn o o -pεin yiba "plan da bε, o o cεin "yee -e 'o o 'si 'nan. Waa drε zιε, kɔɔ -te tv cεen bε, -wee 'flinla "yi nεn, εn o 'ka "vale min -kadι 'e 'fυ 'e 'padι yiba "plan da dι.

32 Pilati 'sounjanun 'pa 'sia 'nan 'o 'kv -a drε. Zι 'o 'bøla 'nan nun bε, εn min "fli "nεn o o pεin Zozi "srɔn "bε, waa -tv cεin "fli yee, εn waa -tv cεin "fli yee.

33 O 'bɔ Zozi da, εn waa 'yι 'nan e ya 'e 'kadι -yee "wεan wa'a cεin "yeelε dι.

³⁴ 'Pian 'sounja min -tu Zozi 'fɔn 'e 'səan da 'yee -tin -a. 'Nun tɔɔn 'yi -sran, en nyen -sran.

³⁵ Min 'bə nən e 'wı 'gve -a -nan 'yı bə, -a san 'bə 'vı. Yaa 'vı 'nan -e 'ka 'bə "nyian 'ka yi -təra "da. 'Wı nən yaa 'vı 'gve, 'wı 'kpa nən, en -a 'bə "e -təa 'nan e ya 'wı 'kpa -a.

³⁶ 'Wınum 'bə zıε e drε 'nan -e Bali wei nən 'e 'cren -tedı bə 'e 'le səo. E ya 'e 'cren -tedı 'nan:

«-A 'wı -twli 'ka 'wia dı..»

³⁷ En e ya "nyian 'e 'cren -tedı fε pee -nan 'nan:

«Min nən waa 'fɔn bə,
-a le nən min pəenən yıε 'e 'fv..»

Zozi wvnan

(Mt 27.57-61; Mk 15.42-47; Lk 23.50-56)

³⁸ Min -tu nən waa laabo Zozefv bə, e "sia Arimate, Zozi -sruzan nən. 'Pian 'e "klanman Zuif 'nən 'tanən 'lo 'le "wəan, e ya -a -sru 'e yəədı. Zozefv -si trv 'ba Pilati -lo 'nan 'e Zozi pa -nən 'yre -e 'e wv. Pilati -a -si -nən -yre, en e -kv Zozi 'kadı 'bə 'silea.

³⁹ Nikodem nən yi -tu da e -kv Zozi 'va -pei -man bə, "e "ta wv "nyian 'e 'lo le 'yile nən waa wo min pa man bə -a. 'Yile zıε, e ya 'e baadı mire 'lee aloe -a, en -a kilo a -fuba yaaga.

⁴⁰ 'O 'vale Zozefv -a, -wεε Zozi pa yri. O 'yile -sən so ji en waa drε 'a. Zi Zuif 'nən 'wee pa dra zıε -e 'o wv.

⁴¹ Fenan 'bə nən o Zozi pein yiba "plan da bə, fei -tu a -a "srən. Fei zıε -a da bə, min -yre nən waa cəen -kəle -ji bə -a -tu a -nan. -Yre zıε wa'a tian min wvle "ji "dı.

⁴² -A 'bə 'ji nən o Zozi 'wv. Zuif 'nən 'le 'flinla "yi a -tanən bədı -a, en -yre 'bə a "nyian -kogo -yee "wəan -a ji nən o Zozi 'wv.

20

*Zozi wluan -kanɔn 'va
(Mt 28.1-8; Mk 16.1-8; Lk 24.1-12)*

¹ Mənnən yi da, bodrun puunən, te klunglun 'nən a tian, εn Madala li Mari -kv Zozi -yre da. -Kələ nən o -yre 'bə 'le 'wv 'a bε, yaa 'yı 'e 'sidi "nən.

² Mari 'li 'e da flan -a, εn e -kv e 'bə Simən Pieri 'lee Zozi -sruzan 'tū nən Zozi -a ye "yi "bε o man, εn e 'nan -wle 'nan: «O Minsan pa 'si 'yre -ji, εn fənan nən o kv -a bε kv'a təa dı.»

³ Pieri 'lee Zozi -sruzan zıe o 'bəla εn o -kv -yre da.

⁴ O "flinən 'ko flan -a, 'pian min -tū bε, e flan bli e mlin Simən Pieri da. -Yee 'bəla -yre da 'e 'flin.

⁵ 'Pian ya'a -wlalə -nan nun dı, e 'kunnan εn 'e yiε 'tə -yre 'bə 'ji. Sənun nən waa 'pa Zozi man bε yaa 'yı.

⁶ Simən Pieri 'bəla -yee -sru, εn "bε wla 'wv 'yre 'bə 'ji nun. E sənun nən waa 'pa Zozi man bε -a 'yı 'e -srandı.

⁷ Sə nən waa -tə Zozi 'wulo -man bε, yee 'yı 'e -srandı 'e 'to, te e ya 'e plindi.

⁸ En Zozi -sruzan nən e 'bəla paan 'e tədə bε, "e wla 'wv "nyian -yre 'bə 'ji nun. Zı yaa -nan 'yı bε, εn e yi -tera "da 'nan Zozi wluan -kanɔn 'va.

⁹ Tu zıe -a wlu bε, te 'wı nən 'e 'cren -tedı Bali -le 'fluba 'ji 'nan: Zozi -kaa -e 'e 'wluan -kanɔn 'va bε, -a -srunən 'ka tian -a -ci manlə dı.

¹⁰ Zozi -srunən "fli "bε, o 'li 'o da 'wee vε -nan.

*Zozi 'e 'fli kəən Madala li Mari lε
(Mt 28.9-10; Mk 16.9-11)*

¹¹ En Mari "e fvu 'e 'tədı -yre 'bə "srunən, te e -wua. E ya -wuənan εn e 'kunnan 'e yiε 'tə -yre -ji nun.

12 En e Bali -le 'pasianən nən laji bε o "fli 'yι 'o 'ta le sə 'fuvu 'a fənan nən o Zozi pa 'pla bε -a -nan. - A -tə a 'e -nyrandı -a -wulo -man zia, en -a -tə a 'e -nyrandı -a cəin -man zia.

13 Bali -le 'pasianən -a laabv lı zιε -yrə 'nan: «-Me "le "wəan nən i ya -wuənan?»

En lı bε e -wlε 'nan: «Minnun 'an 'san pa 'si 'yrε -ji, en fənan nən waa 'pla bε ma'an təa dı, -yee "wəan an ya -wuənan..»

14 E 'wι zιε -a 'vι, "yεε vınan 'e man lila, te e min -tə ye 'e 'tədı. Min zιε Zozi nən, 'pian ya'a -təlε 'nan Zozi nən dı.

15 En Zozi 'bə -a laabv -yrə 'nan: «-Me "le "wəan nən i ya -wuənan? -Tı nən yia -wεəman?»

Mari -a nrən 'e 'ji 'nan min nən e 'nyranman "paa fei 'bə da bε -nyren. En e 'nan -yrε 'nan: «'An 'san, -te yιε 'si 'yrε -ji bε, fənan nən yia 'pla bε, 'i vι 'mən -e 'an 'kv -a 'sia.»

16 En Zozi -a laabv: «Mari!»

Mari 'e man lila, en yaa 'vι -yrε Ebre wei -ji 'nan: «Rabuni!» -A -ci nən 'nan Bali -le 'wι "paazan.

17 Zozi "e -yrε 'nan: «Te 'i kλε 'an man dı! Ma'an tian 'kvəlε 'an "tı 'va dı. 'I 'kv -a vι 'an "bviñun lε 'nan: <An "ta -ko 'an "tı 'va, e ya 'ka "tı "a. An "ta -ko 'mən Bali va, e ya 'cee Bali -a.» »

18 En Madala lı Mari -kv -a vıłε Zozi -srunən lε. Yaa 'vι -wlε 'nan 'e Minsan 'yι, en e 'wι nən Zozi -a 'vι -yrε "bε, -a tin 'ba -wlε.

Zozi 'e 'fli kəən 'e -srunən lε

(Mt 28.16-20; Mk 16.14-18; Lk 24.36-49)

19 'Mənnən yi 'bə 'lein zιε -a funninmlan, en Zozi -srunən 'o cin 'yι 'kən 'tə -ji. 'Kən zιε waa -fə -ji, o ya "klannan Zuif 'nən 'tanən 'lo 'le "wəan. 'Nun təən,

εн Zozi 'bøla o va, e -tø o yei, εн e -wle 'nan: «Bali 'e 'fvdı -trøɔ -nøn 'cεε!»

²⁰ E 'wı zıε -a 'vı, εн 'e -pəlanun køøn -wle 'lee 'e 'sean da. Zı o Minsan 'yı bε, o 'ci nran.

²¹ Εn Zozi -a 'vı "nyian -wle 'nan: «Bali 'e 'fvdı -trøɔ -nøn 'cεε! Zı 'an "tı 'an 'pa 'sia bε, -a da nεn 'an 'bø "nyian "an 'ka "paa -sia.»

²² E ceeen 'wı zıε -a vıdı man, tøøn εн 'e 'le fulɔ fεen o man, εн yaa 'vı -wle 'nan: «Bali lei 'saun nεn bε, e ya 'cee vε -a, 'ka 'si.»

²³ Minnun nεn o 'wı 'wlidi drε, εн kaa 'vı 'nan - wee 'wı 'wlidi fui bε, te Bali -wee 'wı 'wlidi fui. Εn -te ka'a -wee 'wı 'wlidi "fuile dıε, Bali 'ka -wee 'wı 'wlidi 'fuiman dı.»

Zozi 'e 'fli køøn Toma le

²⁴ Tu zıε -a wlu bε, -a -sruzan 'tu nεn waa laabo Toma bε, te e 'ka 'nan dı. Waa laabo "nyian "flen.

²⁵ Zı e -ta bε, εн Zozi -srunøn -mienun -a 'vı -yre 'nan: «Ku Minsan 'yı.»

Εn e 'nan -wle 'nan: «-Te ma'an tian -a -pe nεn waa pein bε -a "pa 'ji yle dıε, ma'an yi 'teala "da 'mlønmløn dı. 'An 'pe 'wle -tøala -a "pa 'ji, εн 'an 'pe "paa -a 'sæn 'ji 'vaa, εн an yi -teala 'wı nεn kaa 'vı 'gve -a da.»

²⁶ Yi 'søra "bε -sru, Zozi -srunøn a 'o cin yıdı "nyian 'kuin, te Toma a 'sien o va. 'Køøn 'bø - kpøinnun a 'e 'fødı -ji, 'nun tøøn εn Zozi bøla o va, e -tø o yei εn e 'nan -wle 'nan: «Bali 'e 'fvdı -trøɔ -nøn 'cεε.»

²⁷ Εn Zozi -a 'vı Toma le 'nan: «'An -pəlanun nεn 'gv, 'i -pli 'i -pe 'wle 'a 'gv, εn 'i 'pe 'pa "nyian 'an 'sæn 'ji. 'I yi -tøra "da, te 'i 'ci -føø "nyian dı.»

²⁸ Toma "e -yre 'nan: «Yie ci 'an 'san -a, en yiε ci 'men Bali -a.»

²⁹ En Zozi -a 'vi -yre "men 'nan: «Yian 'yi, -yee "wean nen i yi -tera 'an da. Minnun nen o yi -teala 'an da te wa'a 'an yile die, Bali -le -fea a o man.»

-Mε "le "wean nen o 'fluba 'gve -a creñ -te?

³⁰ Zozi 'lebo "fɔ wι "kaga dre 'e -srunən yiε man, te 'be 'ka 'e 'creñ -tedi 'fluba 'gve -a -ji di.

³¹ 'Pian 'wɪnun nen 'gve, weε 'creñ -te 'nan -e 'ka yi -tera "da 'nan min nen Bali -a 'si "va, en e ya Bali -pi -a be Zozi nen. -Te ka yi -tera Zozi da be, 'belidı nen ya'a 'nyaan die, e dra 'cee ve -a.

21

Zozi 'e 'fli kœn 'e -srunən 'səravli "le

¹ "Be -sru en Zozi 'e 'fli kœn 'e -srunən le "nyian 'yi nen waa laabo Tiberia be -a man. Zi 'e 'fli kœn -wle "be, -a -nan wi nen 'gv.

² Yi -tv da te -a -srunən a 'o cin yidi. Simən Pieri, 'lee Toma nen waa laabo "nyian "flen be, 'lee Natanael nen 'e "sia 'fla nen waa laabo Kanan be -a da Galile 'leglən 'ji be, 'lee Zebede -pınun 'lee Zozi -srunən "fli "pee 'be ci.

³ En Simən Pieri -a 'vi -wle 'nan: «An "ta -ko po -tele.» O 'nan -yre 'nan: «'Kv 'bɔ "nyian, "kv -koo 'i -sru.» O -kv, en o -fɔ -klu -ji. -Pei ziε -a man be, wa'a po -tele 'mlənmlən di.

⁴ Tv "ε vınan 'e 'cən bodrun, te Zozi a 'e 'tədi 'yi 'plo da. 'Pian Zozi -srunən 'ka -a -təle "le Zozi nen di.

⁵ En Zozi -a laabv -wlo 'nan: «-Gobonun, ka po "tiennnen 'yi?»

O 'nan -yrε 'nan: «-Cεjε, kv'a -vε -tεlε dι.»

⁶ En Zozi "e 'nan -wle 'nan: «'Ka 'cee "se 'wεen -klu 'bo -pe "yi "da zia, pɔ -sean "ji.» Waa drεla "da, en pɔ "kaga "sen -wee "se "ji, -yee "wεan wa'a -kəlalε "nyian "se zιε -a -klandι -a dι.

⁷ -A -nan nεn Zozi -sruzan 'tu nεn Zozi -a ye "yi "be, e 'nan Pieri lε 'nan: «Minsan nεn!» Zι Simən Pieri -a 'man 'nan Minsan nεn be, en e 'yee sɔ nεn yaa wo sɔ ta lou "be -a 'sia, yaa 'wυ 'e man, en e -fɔ 'yi 'va 'nan -e 'e 'kv 'yi 'plo man. E sɔ zιε -a 'sv 'e man 'nyranman 'padι -le "wεan.

⁸ Zozi -srunən -mienun be, "o "ta 'wυla 'klu -ji, te o -taa "se "nεn 'e fadι pɔ -a be -a -klandι -a 'o -sru. Fεnan nεn o 'si be, -a -nan bɔa -menlie -fuba 'soolu.

⁹ Zι o sɔonla 'klu -ji be, en o 'te 'yi 'e 'səndι, te pɔ a 'da 'e 'padι, en 'kpɔun a -a "srən.

¹⁰ En Zozi "e 'nan -wle 'nan: «Pɔ nεn kaa -tε be, 'ka 'ta -a -mie -a.»

¹¹ Simən Pieri -fɔ -klu -ji, en e "se "nεn 'e fadι pɔ -dandan -a be -a klan 'yi 'plo man. Pɔ a "se 'bo 'ji "kaga, -a -yaa tu -fuba 'soolu 'wle yaaga bɔa, 'pian ya'a 'fυl bυlε dι.

¹² En Zozi -a 'vι -wle 'nan: «'Ka 'ta fεnun -blι!» -A -srunən 'bo 'tu 'ka -kəlalε -a laabυdι -a -yρɔ 'nan -tι nεn dι. Kɔo o pεenən -a -tɔ 'nan Minsan 'bo nεn.

¹³ Zozi pli o "srən, e 'kpɔun 'sia, yaa pli o man, en e pɔ 'sia, yaa pli o man.

¹⁴ Zozi 'fli -kəndι -e -srunən lε te 'e wluan -kanən 'va be, -a 'pa yaagazan nεn zιε.

Zozi 'wι tin 'ba Pieri lε

¹⁵ Zι o cεen fεnun -blιdι man be, en Zozi -a laabυ Simən Pieri -lɔ 'nan: «Zan -pi Simən, yian ye "yi e "mlian 'i bɔenun 'gvε -wee 'an yιdι "yi "da?»

Simən "e -yre 'nan: «-Inyan, Minsan, yia -təa 'nan məin ye "yi.»

Ən Zozi "e -yre 'nan: «I yiə 'tə 'mən 'bla 'nənnun va!»

¹⁶ Zozi -a 'pa "flizan laabu -yrə. E 'nan: «Zan -pi Simən, yian ye "yi?»

Pieri "e -yre 'nan: «-Inyan, Minsan, yia -təa 'nan məin ye "yi.»

Ən Zozi "e -yre 'nan: «I yiə 'tə 'mən 'blanun va!»

¹⁷ Zozi -a 'pa yaagazan laabu "nyian -yrə. E 'nan: «Zan -pi Simən, yian ye "yi?»

Ən Pieri ta drə 'trədrə, kəə e 'wı -tuwli laabu -yrə 'e cin -sru 'e 'pa -a yaaga. Ən Pieri -a 'vı -yre 'nan: «Minsan, i 'wı pəenən təa. Yia -təa 'nan məin ye "yi.»

Ən Zozi -a 'vı -yre 'nan: «I yiə 'tə 'mən 'blanun va!

¹⁸ Maan ve yiə 'wı tıgli 'a 'nan: Tu nən te i ya "wənnən bə, yiə 'i -tiən -təa 'i 'bə 'a -e 'i 'kvə fənan nən i ci "va "bə -a -nan. 'Pian tu nən i dra ceje bə, min pee 'bə 'i -yrıman -e 'e 'kvə 'yia fənan nən i 'ka "va "dıə -a -nan.»

¹⁹ Zı Pieri -taa "kalə -e 'e Bali 'tə drə -dan bə, -a da -kənnən "nən Zozi -a -fə. E cəen 'wı zıə -a vıdı man, en e 'nan Pieri lə 'nan: «I -səənla 'an -sru!»

²⁰ Pieri 'e 'man 'lila, en 'e yiə 'tə 'o -sru, te e Zozi -sruzan nən Zozi -a ye "yi 'kpa bə -a ye. -A -sruzan zıə, -yee təen yi -tv da Zozi 'pe -ji, te o ya fənun -blınan, en yaa laabu -yrə 'nan: «Minsan, -tıə "ta 'i -nəan 'i 'nanmannən lə?»

²¹ Zı Pieri -a 'yı bə, en yaa laabu Zozi 'lo 'nan: «Minsan, min 'labə "nun, -me "wı 'bə bəa -yee "man?»

²² Ən Zozi -a 'vı -yre 'nan: «-Te an ya "va 'nan 'e 'fv -trilii -e 'an 'tadı 'e bə bə, 'yie 'wı 'tv 'ka 'ji dı. 'I 'bə, 'i -səənla 'an -sru.»

²³ "Wi zie e fuila "man "bunun yei 'nan Zozi - sruzan zie, ya'a 'li 'kaa 'mlənmlən di. 'Pian Zozi 'ka -a vile Pieri le 'nan ya'a 'kaa di. Zozi "e 'vi 'nan: «-Te an ya "va 'nan 'e 'fu -nan -trilii -e 'an 'tadi 'e bo be, 'yie 'wi 'tu 'ka 'ji di.»

²⁴ Zozi -sruzan zie, -yee ci 'wunun 'gve -a -nan yizan -a, εn -yee cren -te. Kva -toa 'nan 'wunun nεn yaa 'vi be 'wi 'kpa nεn.

²⁵ Zozi 'wi "kaga "pee dre "nyian. -Te waa pεnən 'cren -te paan be, 'an 'ci "nrənman 'nan -a 'flubanun 'bo 'ka 'soa 'tre 'gve -a da "fo "di.

Bali -le 'fluba 'trε Zozi blamin pli Bali man 'e 'pee

New Testament in Yaouré

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Yaouré

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Yaouré

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

**PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022**

ff06db1d-9f3b-5426-a70e-8791739b38bc